

OKUL ÖNCESİ UYARLANMIŞ ETKİNLİKLER SETİ

Dil Gelişim Alanı

Ankara, 2021

Genel Yayın Yönetmeni

Mehmet Nezir GÜL

Yayın Koordinatörü

Kürşat DULKADİR

Editörler

Doç. Dr. Alparslan KARABULUT

Ozan Can CEYLAN

Salih Serkan ERGÜZEL

Yazarlar

Ayşegül İRTİŞ

Nazlı ÖLMEZ

Kübra YURTTAŞ

Tilbe Nur TURAN

Katkıda Bulunanlar

Belgin Sevgi İÇYÜZ

Fatih GÜVEN

Funda GÜNDOĞDU

Melisa KOZ İLİKLİER

Yeşim GÜMÜŞTEKİN

Grafik Tasarım

Sude Ajans Reklam Org. Tan. Ltd. Şti.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

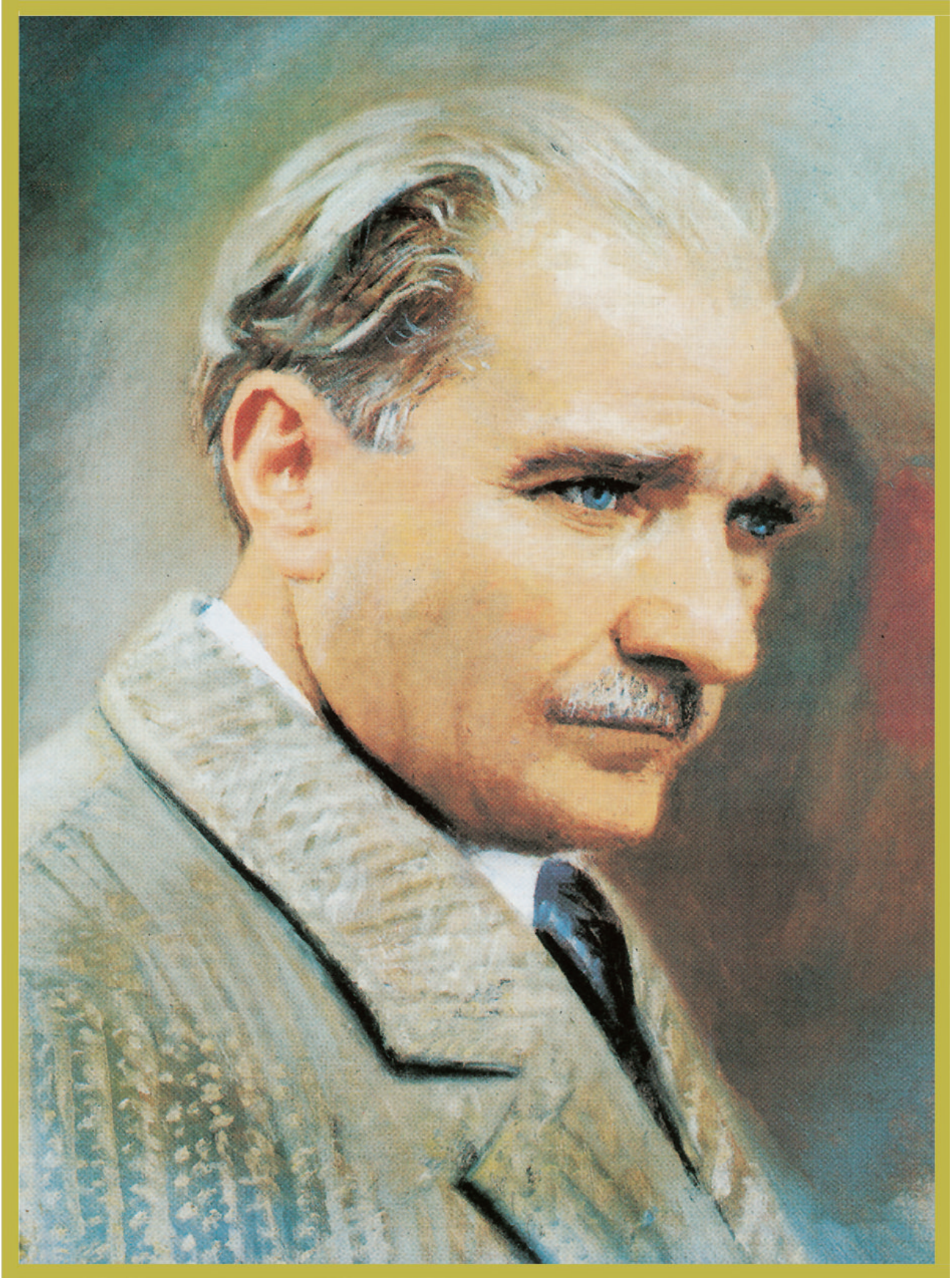
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyen dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Ön Söz		9
Etkinlik Adı	Kazanımlar	Sayfa
Etkinlik 1. Beni Sesimden Tanı	1	11
Etkinlik 2. Ormanımızdaki Hayvanlar	1, 7, 8	14
Etkinlik 3. Bir Fısıldıyorum, Bir Sesleniyorum	1,2,7	17
Etkinlik 4. Konser Veriyoruz	2,7	20
Etkinlik 5. Meraklı ile Tanışalım	3, 4, 5	23
Etkinlik 6. Bilmiyorum ama Öğrenebilirim!	3, 4	27
Etkinlik 7. Biz Nazik Çocuklarız	3, 5, 10	31
Etkinlik 8. Denizden Çıkan Hayaller	5, 10	35
Etkinlik 9. Sohbet Vakti: Duygular	3, 5, 7, 8	38
Etkinlik 10. Ben Bir Spikerim!	5, 10	43
Etkinlik 11. Badminton Turnuvarımız ve Afişimiz	6, 7, 8	45
Etkinlik 12. Gül ve Yüz	6	49
Etkinlik 13. Zıt Kavramlar	6	52
Etkinlik 14. Yeni Yiyecekler Öğreniyorum!	6, 7, 8, 10	55
Etkinlik 15. Benim Takım Çantam	6, 7, 8, 10	59
Etkinlik 16. Benim Terzim	7,8	63
Etkinlik 17. Bal Peteğim	9, 1	68
Etkinlik 18. Benim Kuklam	9	72
Etkinlik 19. Elif ile Erdem'in Hikâyesi	9, 1	75
Etkinlik 20. Evin Neresindeyim?	10, 3	78
Etkinlik 21. Hangi Resmi Anlatıyorum?	10	81
Etkinlik 22. Menüden Seçtim	10, 11, 12	84
Etkinlik 23. Alışverişe Çıkıyoruz	3, 4, 5, 7, 10	88
Etkinlik 24. Mektup Gönderiyoruz	12, 5	92
Etkinlik 25. Minik Kitabım	11, 12	96

Eğitimin her alanında olduğu gibi özel eğitim alanında da uluslararası standartları takip eden ve dünya ile yarışan Bakanlığımız, yeni ve nitelikli hizmetler sunabilmek için pek çok çalışma yürütmektedir. Bunlardan biri de özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin hak ettikleri yaşam düzeylerine ulaşabilmelerini ve eğitim imkânlarından en üst düzeyde yararlanabilmelerini sağlamak amacıyla yürütülen özel eğitim materyalleri geliştirme çalışmalarıdır. Materyal geliştirme çalışmalarının esas amacı öğrencilerimize, daha nitelikli öğrenme imkânı sunmak, onları görsel ve yazılı olarak desteklemek ve ilgilerini derse çekerek öğrenmelerini kalıcı hale getirmektir.

Bu amaçla okul öncesi dönemde kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla ve özel eğitim sınıfı/ okulunda eğitim gören öğrencilerimizin sınıflarında uygulanmak üzere eğlenceli, öğretici etkinlik önerileri ve bu etkinliklerin yetersizlik türlerine göre uyarlamalarını kapsayan “Okul Öncesi Uyarlanmış Etkinlikler Seti” hazırlanmıştır.

Okul Öncesi Etkinlikleri Seti’nde öğrencilerimizin sınıfta akranları ile beraber uygulayabileceği etkinlikler bulunmakta olup, etkinliklerin tamamı tüm engel gruplarına göre uyarlanmış- tır. Toplamda 5 ciltten oluşan sette Bilişsel Gelişim, Dil Gelişimi, Sosyal Duygusal Gelişim, Motor Gelişim ve Uyumsal Beceriler alanlarında toplam 160 etkinlik bulunmaktadır. Etkinliklerin yazımında Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan kazanım ve göstergeler esas alınmıştır. Oluşturulan etkinlikler söz konusu programda yer alan tüm kazanımları kapsamaktadır. Etkinliklerin tamamında zihinsel yetersizliği olan, görme yetersizliği olan, işitme yetersizliği olan, bedensel yetersizliği olan, otizm spektrum bozukluğu olan, dil ve konuşma bozukluğu olan, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu bulunan, az gören ve az işiten öğrencilerimize yönelik uyarlamalar yer almaktadır. Hazırlanan bu set, öğretmenlerimize etkinliklerde yapılacak uyarlamalar konusunda rehber olacak ve sınıflarda uygulanacak etkinlikleri çeşitlendirecektir.

Alanında etkinlik uyarlamaları bakımından en kapsamlı çalışma olan “Okul Öncesi Uyarlanmış Etkinlikler Seti” ile hedefimiz yeni, özgün, işlevsel materyaller ile özel eğitim hizmetlerinde öğrencilerin akademik başarılarını destekleyerek okullarımızın kapısını mutluluğa açmaktır.

Bu setin hazırlanması, yayınlanması ve dağıtımında fikir, bilgi ve emeklerini bizimle paylaşan ve setin oluşumunda bize destek veren tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet Nezir GÜL
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürü

ETKİNLİK 1**Etkinliğin Adı** : Beni Sesimden Tanı**Etkinlik Çeşidi** : Oyun Etkinliği**Yaş Grubu** : 48-72 ay**KAZANIM VE GÖSTERGELER****Kazanım 1** : Sesleri ayırt eder.**Göstergeleri** : Sesin geldiği yönü söyler. Sesin kaynağının ne olduğunu söyler. Sesin özelliğini söyler.

Sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler. Verilen sese benzer sesler çıkarır.

Materyaller : -**Kavramlar/Sözcükler** : Alçak-yüksek.**Öğrenme Süreci**

- Çocuklar yarım ay düzeninde oturur. Öğretmen, "Beni Sesimden Tanı oyununu oynayacağız. Bakalım her gün beraber vakit geçirdiğiniz arkadaşlarınızın yüzünü görmeden sesinden tanıyabiliyor musunuz? Ses nereden geliyor? Kime ait? Bunları bulacağız. Ebenin sesin kime ait olduğunu anlaması için hepimiz sessiz olalım ki rahatça duysun. Haydi, oynayalım!" şeklinde oyunu anlatarak bir giriş yapar ve oyuna başlarlar.
- Bir ebe seçilir. Ebe sınıfa arkası dönük bir şekilde ayakta durur. Oturan çocuklardan biri daha seçilir ve ebenin sağ arkasında ya da sol arkasında konum alır. Öğretmen çocuktan bir hayvan sesi çıkarmasını ister. Örneğin çocuk "cik cik cik" der. Öğretmen sağ ve solu göstererek "Ses nereden geliyor? Bu taraftan mı? Şu taraftan mı? Nereden geliyorsa o kolunu kaldır." der. Ebe ses nereden geliyorsa o kolunu kaldırır. Sesin sağdan geldiğini düşünüyorsa sağ kolunu, soldan geldiğini düşünüyorsa sol kolunu kaldırır. Yanlışsa doğruya ulaşması için ses tekrar ettirilir.
- Ebe olan çocuk, sesin yönünü bildikten sonra arkadaşının kim olduğunu tahmin etmeye çalışır. Zorlandığı durumlarda öğretmen yine sorar: "Bu ses kime ait? Bir kız arkadaşına mı yoksa bir erkek arkadaşına mı? Onun sesini taklit etmeyi deneyebilirsin."

- Ebe yerine geçen her çocuk sesin sahibini doğru tahmin ettikçe, sıra diğer çocuklara geçer.
- Ses çıkaran çocuklar, sadece hayvan sesi değil; farklı kelimeler, sözler, şarkılar söyleyebilir, taklitler yapabilir. Öğretmen, çocukları "Daha alçak sesle söyle, şimdi daha yüksek sesle söyle." gibi yönlendirmelerle ses tahminini zorlaştırıp, kolaylaştırabilir.

Değerlendirme

- Arkadaşlarınızın sesini tahmin etmek zor muydu?
- Duymakta zorlandınız mı?
- Kimlerin sesini daha çabuk fark ettik? Neden?
- Dışarıda duyduğunuz seslerin kime ait olduğunu hemen anlıyor musunuz? Ya da nereden geldiğini anlamak her zaman kolay mıdır?
- Evde otururken dışarıdan köpeklerin havlama sesi geldiğinde bunu hemen anlar mısınız? Ya da komşularımızın sesi geldiğinde hangi komşuya ait olduğunu bilmek kolay mıdır?
- Yüksek sesler mi alçak sesler mi daha kolay duyulur?

Aile Eğitimi

- "1-2-3 Tıp! Sessizliği Dinle."

Akşam aile ile beraber sohbet etmek üzere oturulur. Herhangi birisi "1-2-3 Tıp!" der. Kum saati ya da kro-

nometre tutulur (30 saniye gibi). Herkes sessiz olur. Etraftaki sesleri dinlerler. Örneğin komşudan gelen bir ses, çamaşır makinesi sesi, kapı zili sesi ya da sessizlik. Süre bittiğinde duydukları sesler hakkında sohbet ederler. Oyun bu şekilde tekrar eder.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Oyun sırasında çocuğun birkaç arkadaşını gözlemledikten sonra ebe olmasına fırsat verilebilir. Çocuk ebe ise sesini tahmin etmeye çalıştığı arkadaşının, daha çok vakit geçirdiği bir arkadaşı olması sağlanabilir. Çocuğa ses birkaç kez dinletilebilir. Arkadaşının kim olduğunu tahmin etme sırasında çocuğa uygun ipucu (sözel ipucu gibi) sunulabilir ve yönlendirici sorular (Arkadaşın erkek mi, yoksa kız mı?) sorulabilir. Çocuk, sesi çıkaran konumda ise çıkarabildiği sesleri ifade etmesi sağlanmalıdır. Çocuğun etkinliğe katılımı (arkadaşını dinleme, sesi tahmin etme vb.) pekiştirilmelidir. Çocuk oyun sırasında tepkisiz kalırsa öğretmen uygun ipuçları ile çocuğu yönlendirmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecinde çocuğa sade, anlaşılır ve kısa yönergeler sunulmalıdır. Yönergeler sunulurken çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Gerekliğinde yönergeler yinelenmelidir. Çocuk ses çıkarmada güçlük yaşıyorsa ebe olması sağlanabilir. Çocuğun ebe olduğu durumda arkadaşının çıkardığı sesi tekrar etmesi istenebilir. Çocuk, sesi kimin çıkardığını bulmakta güçlük çekerse arkadaşının taklit ettiği sesin neye ait olduğunu tahmin etmesi istenebilir. Çocuk ses çıkartabilecek düzeyde ise sevdiği hayvanların seslerini taklit etmesi ya da sevdiği kelimeleri söylemesi sağlanabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun yarım ay düzeninde iken etkinlik boyunca öğretmenin yanında oturması sağlanabilir. Çocuğa seslerden tanıma oyununu nasıl oynayacakları ayrıntılı bir şekilde anlatılmalıdır. Çocuğun oyunu anlayabilmesi için oyun birkaç kez oynatılabilir ve oyun sırasında arkadaşlarının isimlerini söylemesi istenebilir. Çocuğun etkinlik geçişleri ve etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırabilmesi için diğer

arkadaşlarının davranışları zaman zaman sesli olarak betimlenmelidir. Öğretmen, çocuğun oyun sırasında güvenli bir şekilde hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır. Çocuğa ebe olduğunda duyduğu sesin nereden geldiğini ve kime ait olduğunu tahmin etmesi için zaman verilebilir. Çocuk oyun sırasında kolunu yanlış yönde kaldırırsa öğretmen sözel ipucu ya da fiziksel yardım sunabilir. Öğretmen oyun sırasında seslerin birbirine karışmaması için sınıfın sessiz olmasını sağlamalı, sadece oynayanların ses çıkarıp konuşabileceğini çocuklara genel olarak hatırlatmalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Öğretmen, etkinlik öncesinde sınıf ortamının ışık düzeyini (aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) az gören çocuğu dikkate alarak ayarlamalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) etkinlik sırasında kullanmasına fırsat verilmelidir. Sesleri tanıma oyunu öncesinde, oyunun nasıl oynanacağını öğretmen ayrıntılı bir şekilde çocuğa anlatmalıdır. Oyun sırasında ihtiyaç duyulduğunda çocuğa yeterli zaman verilmeli ve birkaç arkadaşını gözlemledikten sonra ebe olması sağlanmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Ses çıkaracak olan akranının işitme yetersizliği olan çocuğun iyi duyan kulağı tarafına geçmesi sağlanmalıdır. Öğretmen ses çıkaracak olan çocuktan, işitme yetersizliği olan çocuğun yaşantısında olan, bildiği ve duyabildiği bir ses çıkarmasını istemelidir. Öğretmen, bu süreçte ses çıkaran çocuklara yönlendirici olabilir. Eğer hayvan sesi taklit edilecekse ifade edici dil becerileri sınırlı düzeyde olan çocuğa göstermesi için hayvan görselleri verilebilir. Çocuğun işitme kalıntısı ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre etkinlik basitleştirilebilir. Örneğin işitme yetersizliği olan çocuk, sadece sesin geldiği yönü gösterebilir. Aynı zamanda sorulacak sorular da çocuğun işitme kalıntısı ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilmeli ya da fark-

İlaştırılmalıdır. Oyun sırasında sesleri tanımada güçlük yaşayan çocuğa sözel ipucuyla destek olunmalıdır. Öğretmen çocuğun yanlış ve eksik ifadelerinin doğru hâline model olmalıdır. Örneğin çocuk “miyak” diye ses çıkardıysa öğretmen “miyav” şeklinde ifadenin doğru hâlini çocuğa söylemeli ve çocuktan ifadeyi tekrar etmesini istemelidir. Çocuğun konuşma çabası, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri pekiştirilmeli ve çocuğun dil düzeyine uygun genişletme çalışması yapılmalıdır. Örneğin “ince” diyen çocuğun ifadesi “ince ses” şeklinde genişletilebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Oyunda ses çıkaracak olan çocuk az işiten çocuğun iyi duyan kulağı tarafında durmalıdır. Çocuğun duyabileceği düzeyde ses çıkarılmasına özen gösterilmelidir. Çocuğun tanıdığı, yaşantısında olan seslerin çıkarılmasına dikkat edilmelidir. Ses çıkarıldıktan sonra sorulacak olan sorular, çocuğun cevap vermesini sağlayacak düzeyde olmalıdır. Etkinlikte çocuk ses çıkaran olacaksa söyleyebildiği sözleri ve şarkıları ifade etmesi sağlanmalıdır. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik çocuğun dil becerileri düzeyine uygun anlatılmalıdır. Arkadaşı ses çıkarmadan önce çocuğa “Dinle.” yönergesi verilebilir ve sesi taklit etmesi istenebilir. Çocuğun sorulara sadece “Evet.” ya da “Hayır.” şeklinde cevap vermesi değil tam cevabı vermesi sağlanmalıdır. (Örneğin çocuğa “Bu ses ince mi kalın mı?” sorusu sorulduğunda, çocuğun soruya “İnce.” ya da “Kalın.” şeklinde cevap vermesi sağlanmalıdır.) Çocuk ses çıkaran konumda olacaksa söyleyebildiği sözleri, şarkıları ifade

etmesi ve taklit etmesi sağlanmalıdır. Çocuk bu süreçte cesaretlendirilmelidir. Öğretmen, çocuğun yanlış ya da eksik ifadelerinin tam hâline model olmalıdır. Çocuk ses çıkaran konumda ise ebe olan arkadaşına; arkadaşının taklidi, sözü, şarkısı bitene kadar beklemesi gerektiği ifade edilmelidir. Çocuğun konuşma çabası, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri pekiştirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkat dağıtıcı uyaranların en az olduğu, öğretmenini net görüp ve duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Model alabileceği bir akranı çocuğun yanına oturtulabilir. Arkadaşlarını gözlemleyerek etkinliği anlamlandırması için çocuğa etkinlikte orta sıralarda yer verilebilir. Etkinlik süresince çocuğun olumlu davranışları (arkadaşlarını izlemesi, öğretmeni dinlemesi vb.) pekiştirilmelidir. Çocuğun etkinliği takip edip etmediği kontrol edilmelidir. Zaman zaman sorular sorularak ve merak uyandırıcı ifadelerle etkinliğe olan ilgisi artırılmalıdır. Örneğin “Arkadaşın hangi sesi çıkaracak acaba? Haydi dinleyelim. Ebe, ... arkadaşının adını söyledi. Doğru tahmin etti mi sence?” şeklinde ifadeler kullanılabilir. Zaman zaman arkadaşlarını nasıl izlemeleri/dinlemeleri gerektiği tüm sınıfa hatırlatılabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun güvenli bir şekilde oturmasını sağlamalıdır. Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilmelidir. Çocuğun oyunda tahmin alanına da bu araçlarla gitmesi sağlanmalıdır. Sesleri tanıma oyununda çocuk uzun süre ayakta durmakta zorlanırsa oturarak ebe olması sağlanmalıdır. Çocuğun ellerini ve parmaklarını kullanmada bir güçlüğü varsa sesin geldiği yönü söylemesi (sağdan, soldan gibi) ya da başıyla da işaret etmesi sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 2

Etkinliğin Adı	: Ormanımızdaki Hayvanlar
Etkinlik Çeşidi	: Oyun, Hareket ve Türkçe (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Sesleri ayırt eder.
Göstergeleri	: Sesin geldiği yönü söyler. Sesin kaynağının ne olduğunu söyler. Sesin özelliğini söyler. Sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler. Verilen sese benzer sesler çıkarır.
Kazanım 7	: Dinlediklerinin/izlediklerinin anlamını kavrar.
Göstergeleri	: Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinlediklerini/izlediklerini açıklar. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.
Kazanım 8	: Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır. Dinlediklerini/izlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü gibi çeşitli yollarla sergiler.
Materyaller	: Hayvan sesleri, hoparlör, sesleri dinletilen hayvanlara ait figürler/oyuncaklar.
Kavramlar/Sözcükler :-	

Öğrenme Süreci

- Çocuklar ile daire şeklinde oturulur. Hayvanlar hakkında sohbet edilir. Sohbet bitiminde öğretmen yanında getirdiği hoparlör ile hayvanlara ait ses kayıtlarını dinletmeye başlar.
- Öğretmen ilk olarak bir kurt sesi dinletir. Önce dinletilen sesin hangi hayvana ait olduğunu tahmin etmelerini ardından dinledikleri sesi taklit etmelerini ister. Tahminler çoğaldıkça ve doğruya ulaştıkça, öğretmen sesini dinlettiği hayvanın figürünü/oyuncağını/görselini, oturdukları alanın ortasına koyar. Sırasıyla diğer hayvan seslerine geçer ve tahmin oyununu yineler. Hayvan sesleri dinletildikçe alanın ortasındaki hayvan figürleri artar. En sonunda alanın ortasında sesleri dinlenilmiş, taklit edilmiş çok sayıda hayvan figürü toplanmış olur.

- Öğretmen "Evet çocuklar, hayvan seslerini dinledik. Bu seslerin hangi hayvana ait olduğunu bulmaya çalıştık. Onları bu alanda toplayarak bir hayvanlar alemi kurduk. Peki siz bir hayvan olmak isteseydiniz hangi hayvan olurdunuz?" şeklinde açıklama yapar ve sorular sorar. Cevaplar alındıktan sonra, çocuklara olmayı istedikleri hayvanın seslerini ve hareketlerini taklit ederek ormanda yürüyüş yapacakları söylenir.
- Ormanda gezi bittikten sonra, çocuklar hayallerindeki ormanı çizmeleri için etkinlik masasına yönlendirilir.

Değerlendirme

- Evinizde hayvan besliyor musunuz?

- En sevdiğiniz hayvan, en küçük hayvan, kanatları olan hayvanlar, sürüngen hayvanlar gibi hayvanların çeşitli özellikleri hakkında sohbet edilir, sorular sorulur.
- Hayvanların taklidini yapmakta zorlandınız mı? Neden?
- Dinlediğiniz hayvan seslerinden daha önce hiç duymadığınız bir ses oldu mu? Bu sesi duyduğunuzda şaşırdınız mı?

- Hayvanlar şu an sınıfımızda olsaydı ve onları canlı olarak görüp sesini duysaydınız ne hissederdiniz?

Aile Katılımı

- Evde “Ben hangi hayvanım? Bul bakalım!” adlı bir sessiz sinema oyunu oynanması istenir. Aile ile beraber oynanan oyunda, sırayla herkesin bir hayvanın taklidini yapması istenir. Ses çıkarmadan sadece vücut ile taklit yapılır.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe çocuğun yaşantısında yer alan hayvanlardan (kedi, köpek, kuş vb.) başlanabilir. Çocuğun etkinlik için ön koşul becerilerine sahip olup olmadığı önceden belirlenmelidir. Örneğin çocuğun sesin geldiği yönü ayırt edip edemediğine bakılmalıdır. Etkinlik sürecinde hayvan sesi çocuğa birkaç kez dinletilebilir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve doğru tepkileri pekiştirilmelidir. Çocuk yanlış tepkide bulunursa çocuğa uygun ipucu verilmelidir. Örneğin kedi miyavlaması dinletilen çocuk yanlış bir tepki verdi ise öğretmen, “Kedi.” diyerek sözel ipucunu sunmalıdır. Sözel ipucunun etkili olmadığı durumda çocuğa kedi görseli ya da oyuncacı gösterilebilir. Çocuk ses ile hayvanı eşleştirmede güçlük çekerse bir tanesi dinletilen hayvanın görseli olacak şekilde 3'lü ya da 2'li (güçlük düzeyine göre) hayvan görselleri çocuğa sunulabilir. Örneğin fil sesi dinletildikten sonra “Bu hangi hayvanın sesi?” diye sorulduğunda, çocuğun tepki verebilmesi için fil ve ördek görseli seçenekleri kullanılabilir. Çocuk seçilen hayvan sesini çıkarmada ya da hareketlerini taklit etmede güçlük çekiyorsa öğretmen çocuğa model olmalıdır ya da bir akranının model olmasını sağlamalıdır. Son olarak ihtiyaç duyulduğunda hayvan hareketlerini taklit ederlerken çocuğa fiziksel yardım sunulabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun çevresel uyaranlardan en az düzeyde etkileneceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Etkinlik aşamaları açık, anlaşılır ve sade bir dille çocuğa ifade edilmelidir. Çocuğun bireysel özellikleri dikkate alınarak etkinliğin içeriği ve süresi planlanmalıdır. Çocuğun sevdiği hayvan figürü veya sesi varsa etkinliğe sevdiği hayvan veya hayvan sesi ile başlanabilir. Etkin-

lik sürecinde de kullanılan kelime ve cümlelerin açık, anlaşılır ve sade olmasına dikkat edilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun öğretmeninin yanına oturması sağlanabilir. Etkinliğe başlamadan önce çocuğun hayvan figürlerine/oyuncaklarına dokunarak incelemesine zaman verilmelidir. Etkinlikte eğer hayvan figürleri/oyuncakları kullanılacaksa gerçeğe yakın, sade ve anlaşılır yapıda olanları tercih edilmelidir. Eğer hayvanların somut bir görseli kullanılacak ise bu görsel; Swell Paper cihazı (görsel resmi 3 boyutlu kabartma şeklinde çıkaran cihaz), silikon, ip vb. malzemeler yardımıyla belirginleştirilerek dokunsal materyaller hazırlanabilir. Etkinlikte çalan hayvan seslerini çocuğun anlamlandırabilmesi için ona yeterli zaman verilmelidir. Dairenin ortasına sesleri dinlenmiş hayvan figürlerinin/oyuncaklarının toplandığı alanı, çocuğun dokunarak incelemesine fırsat verilmelidir. Dairede söz alan, sorulara yanıt veren, seçtiği hayvanların seslerini çıkarıp onların taklitlerini yapan her çocuğun adı öğretmen tarafından söylenmeli, etkinlikte o an neler yapıldığı ayrıntılı olarak betimlenmelidir. Çocuğa canlandırma çalışmasında ihtiyaç duyması hâlinde fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir. Çocuğun hayalindeki ormanı yapabilmesi için uygun büyüklükte kesilmiş fon kartonu, yapıştırıcı; ormanı/ ağaçları/hayvanları yapabilmesi için de çeşitli dokularda farklı nesneleri kullanması sağlanmalıdır. Çocuğa ormanı yaparken ihtiyaç duyması hâlinde fiziksel yardım sunabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde sınıf ortamının ışık düzeyi (aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) az gören öğrenci

dikkate alınarak ayarlanmalıdır. Etkinlik sırasında kullanılacak hayvan figürler ya da oyuncaklar, çocuğun görebileceği büyüklükte ve canlı renklerde olmalıdır. Eğer hayvanların somut görseli kullanılacaksa bu görseller çocuğun görme düzeyine uygun büyüklükte, zemin zıtlığı oluşturularak ve kalın çizgilerle sınırları belirginleştirilerek hazırlanmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz (büyüteç, teleskoplu gözlük vb.) varsa etkinliğe başlamadan önce bu cihazlarla hayvan figürlerini/görsellerini incelemesine fırsat verilmelidir. Canlandırma çalışmasında çocuğun hayvan taklidini yapabilmesi için çocuğa zaman verilebilir ve akranlarını model olması sağlanabilir. Hayali ormanı çizme aşamasında kalın uçlu ve renkli boya kalemleri tercih edilebilir. Orman resmini çizme sırasında çocuğa ihtiyaç duyduğu yerde uygun ipucu (sözel ipucu, model olma) sunulabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun daire düzeninde öğretmenini en iyi düzeyde duyabileceği ve net görebileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Etkinlik, çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine uygun şekilde anlatılmalıdır. Hoparlörden hayvan sesi açılmadan önce çocuğa "Dinle." yönergesi verilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerisi sınırlı düzeyde ise çocuğun herkesçe kullanılan doğal işaretleri kullanmasına fırsat verilebilir. Hoparlörden açılan sesi duyan, ancak ifade edici dil becerisi sınırlı düzeyde olan çocuk için görsel kartlar kullanılabilir. Çocuğun dil becerileri düzeyine göre ifadeleri tekrar etmesi sağlanmalıdır. Çocuk, seçtiği hayvanın sesini çıkarma konusunda desteklenmelidir. Öğretmen ihtiyaç duyulduğunda çocuğun hayvan sesini çıkarmasına model olmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk yarım ay düzeninde öğretmenini en iyi düzeyde duyabileceği ve net görebileceği yere oturmalıdır. Etkinlik çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine uygun şekilde anlatılmalıdır. Hoparlörden hayvan sesi açılmadan önce çocuğa "Dinle." yönergesi verilmelidir. Çocuğun hoparlörden gelen sesi duyabilmesi için sırtta gürültü seslerinin oluşmamasına dikkat edilme-

lidir. Etkinlik esnasında olası gürültüyü engellemek amacıyla çocukların hayvan tahminlerini sırayla yapmaları sağlanmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dil becerileri düzeyine uygun etkinlik anlatımı yapılmalıdır. Çocuğun çıkarabildiği hayvan sesleri önceden belirlenmelidir. Çocuklar hayvan tahminlerini sırayla yapmalıdır. Çocuğun sesini çıkarabildiği hayvanı taklit etmesi sağlanmalıdır. Çıkarmakta zorlandığı hayvan seslerine model olunmalı, çocuktan öğretmenin yüzüne bakması, ağız hareketlerini taklit etmesi istenmelidir. Çocuğun etkinliğe katılımı, sesi çıkarma çabası mutlaka pekiştirilmelidir. Çocuk konuşması bitene kadar dinlenmelidir. Çocuğun hayvan isimlerini sözel olarak ifade etmesi sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe çocuğun sevdiği hayvanlardan başlanabilir. Etkinlik sürecinde çocuğa sorumluluk verilebilir. Örneğin hayvan seslerinin dinletildiği cihaz basit bir açma kapama tuşu ile çalışıyorsa çocuktan sesi başlatıp sonlandırması istenebilir. Etkinlik sürecinde akran desteğinden yararlanılabilir. Çocuk ses ile hayvanı eşleştirmede güçlük çekiyorsa bir tanesi dinletilen hayvanın görseli olacak şekilde 3'lü ya da 2'li (güçlük düzeyine göre) hayvan görselleri çocuğa sunulabilir. Örneğin kurt sesi dinletildikten sonra "Bu ses hangi hayvana ait?" diye sorulduğunda kurt ve ördek görseli seçenekleri sunulabilir. Etkinlik esnasında çocuğa sorular sorularak ("Arkadaşın hangi tahminde bulundu?" gibi) çocuğun etkinliği takip etmesi sağlanabilir. Özellikle orman yürüyüşünde sınıf içi kurallar çocuğa tekrar hatırlatılmalı, akranları ile doğru etkileşim içinde olması desteklenmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun hareket yeterliliğine uygun hayvan hareketleri seçilmeli, çocuğun basit hareketleri kabul edilmelidir. Ellerini, kollarını hareket ettirebilen bir çocuktan maymun taklidi yapması, yürüyebilen fakat el kol hareketlerini kullanmakta güçlük çeken çocuktan at taklidi yapması istenebilir. Eğer çocuğun hareket becerileri çok sınırlı düzeyde ise fiziksel yardım sunularak çocuğun etkinliğe katılımı sağlanabilir. İhtiyaç duyulduğunda orman gezisine çıkıldığında öğretmen ya da herhangi bir akranı çocuğa destek olabilir.

ETKİNLİK 3

Etkinliğin Adı	: Bir Fısıldıyorum, Bir Sesleniyorum
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe ve Müzik (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Sesleri ayırt eder.
Göstergeleri	: Sesin özelliğini söyler. Sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.
Kazanım 2	: Sesini uygun kullanır.
Göstergeleri	: Konuşurken/şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken/şarkı söylerken sesinin tonunu/hızını/şiddetini ayarlar.
Kazanım 7	: Dinlediklerinin/izlediklerinin anlamını kavrar.
Göstergeleri	: Sözel yönergeleri yerine getirir.
Materyaller	: Uzak-yakın konulu görseller.
Kavramlar/Sözcükler	: Uzak-yakın, alçak-yüksek.

Öğrenme Süreci

- Yarım ay düzeninde oturulur. Uzak-yakın kavramları hakkında sohbet edilir. Öğretmen ilgili görselleri gösterir. Birlikte incelerler. İki çocuğun ayağa kalkıp birbirine uzak ve yakın mesafelerde durmasını sağlayarak konuyu somutlaştırır. Öğretmen "Şimdi birbirinize daha uzak yerlerde durun. Birbirinize yaklaşın. Daha da yaklaşın." gibi yönlendirmeler yapar.
- Öğretmen uzaklık ve ses kavramları arasında bağ kurarak sohbete devam eder ve çocuklara "Parkta oynadığınızı hayal edin. Annenizi balkonda görüyorsunuz. Evden uzaktasınız. Ona el sallamayı ve onun sizi görmesini istiyorsunuz. Nasıl seslenirsiniz?" diye sorar.
- Öğretmen yüksek bir ses tonuyla "Anne!" der. Ardından tekrar alçak bir ses tonuyla "Anne!" der. Yine daha alçak bir ses tonuyla hatta fısıldayarak "Anne!" der. Öğretmen, çocuklara "Hangisinde anneniz sizi daha rahat duyar? Fısıldadığınızda neden sizi duymaz? Uzaklara sesimizi duyurmak için daha yüksek bir ses tonuyla seslenmemiz gerekir." şeklinde sorar.

- Öğretmen örnekleri çoğaltır. Çocukların yakınına gelerek eğilir ve onlara fısıldayarak "Merhaba!" der. Sonra çocuklardan olabildiğince uzaklaşır, sınıfın bir ucuna gider ve yine fısıldayarak "Merhaba!" der. "Hangisinde beni daha rahat duydunuz? Neden? Yakındayken sessizce söylemem yeterli oldu. Ancak uzaktayken sesimi yükseltmem gerekiyordu." şeklinde soru ve açıklamalarla sohbete devam eder.
- Örnekler bittikten sonra etkinliğe geçilir. Öğretmen uzak-yakın temalı görsel kartları çocuklara gösterir ve şöyle der: "Bu kartlarda bazı insanlar ve hayvanlar var. Bazıları uzakta, bazıları ise yakında. Onlara sevdiğimiz şarkıları söyleyeceğiz. Ben parmağımla uzaktaki canlıları gösterdiğimde daha yüksek sesle, yakındaki canlıları gösterdiğimde daha alçak bir sesle şarkımızı söyleyeceğiz." Sınıfça bildikleri bir şarkıyı seçerler. Şarkıyı söylemeye başlarlar. Öğretmen uzaktaki bir çocuğu gösterdiğinde seslerini yükselterek; yakındaki bir çocuğu gösterdiğinde ise seslerini alçaltarak şarkıya devam ederler.

Değerlendirme

- Sürekli yüksek sesle konuşmak zorunda kalsaydık nasıl olurdu?
- Sürekli fısıldayarak konuşmak nasıl olurdu?
- Hiç göremediğimiz, çok uzaklarda yaşayan insanlara sesimizi nasıl duyururuz?
- Görselleri incelerken uzaktaki kişilerin çok küçük görüldüğünü fark ettiniz mi? Haydi, hem uzak hem yakın resimler çizelim (Çocukların etkinlikte incelenen resimler yardımıyla uzak-yakın konulu görseller çizmesi desteklenir.).

Aile Katılımı

- "Camdan Bakalım!"

Beraber camın önünde, dışarıya bakılarak sohbet edilir. Dışarıdaki ağaçlar, evler, arabalar incelenir. Uzaklık-yakınlık ilişkisi kurularak nesneler karşılaştırılır. "Kısa olan ağaç daha yakın. Uzun ağaç daha uzakta. Beyaz çiçekli ağaç ise hepsinden daha uzakta." vb. cümlelerle dışarı gözlemlenir. Ardından camdan gördükleri beraber resmedilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Uzaklık ve yakınlık kavramı somutlaştırılırken çocuğa görev verilebilir. Uzak-yakın kavramına ilişkin verilen somut örnekler çeşitlendirilebilir. Nesneler ile uzaklık ve yakınlık kavramları örneklendirilip çocuktan da örnekler vermesi sağlanmalıdır. Birbirlerine uzak ve yakın durma etkinliğinde çocuğa yer verilebilir. Alçak ses ve yüksek ses kullanması için çocuk yönlendirilebilir. Çocuğa model olunduktan sonra, sınıfta arkadaşlarına uzaktan yüksek sesle ya da yakından fısıldayarak seslenmesi istenebilir. Etkinlikte görsel kart yerine öğretmene yakın ve uzak mesafede bulunan gerçek nesneler kullanılabilir. Çocuğun etkinliğe katılımı pekiştirilmeli ve çocuk motive edilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecinde çocuğa verilen yönergeler açık, anlaşılır ve kısa olmalıdır. Yönergeler sunulurken çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Uzaklık ve yakınlık kavramı görsel kartlar yerine çocuğun sevdiği nesneler ile somutlaştırılmalıdır. Yüksek ses ve alçak ses çıkarmaya örnek vermeden önce, çocuğa yüksek ses kullanılacağı açıklanmalıdır. Tüm sınıf yapılacak etkinlikte görsel kart yerine yakın ve uzakta bulunan gerçek nesneler kullanılabilir. Çocuğun etkinliğe katılımı pekiştirilmeli ve çocuk motive edilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen uzak-yakın kavramını çocuğa işitsel farkındalıkla anlatabilir. Örneğin çocukların birbirlerine farklı uzaklıktaki mesafelerde durması ve bu mesafelerden birbirlerine seslenmeleri sağlanabilir. Öğret-

men, mesafeyi daha iyi anlatabilmek adına uzak-yakın kavramını okul bahçesinde ya da okul koridorunda gösterebilir. Görme yetersizliği olan çocuk arkadaşlarının işittiği seslerinin uzaklığına yakınlığına göre mesafeyi anlayabilir. Öğretmen bu süreçte çocuğa "Yakınıımızdaki bir kişinin sesini yüksek sesle duyarız, uzağıımızdaki kişinin sesini de alçak sesle duyarız." şeklinde açıklamalar ve mesafeyle ilgili anlatımlar yapmalıdır. Etkinlikte kullanılacak görsel kartlar çocuğa betimlenmelidir. Öğretmen etkinlikte parmağıyla işaret ettiği uzak ya da yakındaki canlılara göre şarkı söyleme sırasında, çocuğa "Parmağım uzaktakini gösteriyor." ya da "Parmağım yakındakini gösteriyor." şeklinde etkinliğe yönelik ipucu verebilir. Çocuk da bu sayede akranlarıyla birlikte şarkı söylerken sesini yükseltip alçaltabilir. Değerlendirme sırasında çocuğun somut nesnelerle uzak-yakın kavramını göstermesi sağlanabilir. Örneğin resim kâğıdına somut nesneler farklı mesafelerde yapıştırabilir ve ayrıntılar çocuğa betimlenebilir. Çocuğun dokunarak mesafeyi anlayabilmesi sağlanabilir. Böylece çocuğun da resmi somut nesnelerden oluşabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi sınıfın ışık seviyesi çocuğun görme düzeyine uygun ayarlanmalıdır. Çocuğun kullanmış olduğu herhangi bir cihaz varsa (Teleskopik gözlük, büyüteç vb.) etkinlik sırasında kullanmasına fırsat verilmelidir. Uzak-yakın kavramlarıyla ilgili görseller; çocuğun görme düzeyine uygun basit, anlaşılır, kenarları kalın çizgilerle belirginleştirilmiş, kontrast canlı renklerden oluşan ve uygun büyüklükte hazırlanmalıdır. Çocuğun görsel kartları incelemesine zaman verilmelidir. Öğretmen iki çocukla uzak-yakın kavramına ilişkin örneği gösterirken, az gören çocuğun arkadaşlarına yaklaşarak onların aralarındaki mesafeyi fark et-

mesini sağlamalıdır. Şarkı etkinliği sırasında çocuğun öğretmeninin yanına oturması, öğretmenin parmağıyla işaret ettiği görselleri görmesi sağlanmalıdır. Bu etkinlikte çocuğa zaman verilmelidir. Değerlendirme sırasında uzak-yakın temalı resim çizmesi için çocuğa kalın uçlu boya kalemleri verilebilir. İhtiyaç hâlinde resim yaparken çocuğa ipucu (sözel ipucu, işaret ipucu) sunulabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olduğu öğretmeni tarafından kontrol edilmelidir. Çocuk, öğretmenin net görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi düzeyde faydalanacağı bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. Çocuğa etkinlik sırasında akranlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. İfade edici dil becerileri sınırlı düzeyde olan çocuğun şarkı söylemesi güç olursa eline herhangi bir enstrüman verilerek etkinliğe katılımı sağlanabilir. Uzak görseli gösterildiğinde enstrümandan yüksek ses çıkaracağı, yakın görseli gösterildiğinde alçak ses çıkaracağı çocuğa ifade edilmelidir. Çocuk görsel kartları (uzakta-yakında) göstermesi için de görevlendirilebilir. Çocuğun dil becerileri ve işitme düzeyine uygun etkinliğe katılımı sağlanmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olduğu öğretmeni tarafından kontrol edilmelidir. Çocuk öğretmenin ve akranını en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. Etkinlik sırasında kullanılacak şarkı, çocuğun söyleyebildiği şarkılardan seçilebilir. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasında kullanılacak şarkı, çocuğun söyleyebildiği şarkılardan seçilebilir. Çocuk şarkıyı söyleme konusunda cesaretlendirilmelidir. Değerlendirme bölümündeki sorular çocuğun ifade edici dil becerileri dü-

zeyine uygun, cevap verebileceği şekilde sorulmalıdır. Çocuğa konuşması sırasında ek süre verilebilir. Çocuk konuşması bitene kadar dinlenmelidir. Çocuğun konuşma çabası, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri, şarkı söylemesi pekiştirilmelidir. Çocuğun eksik, hatalı veya yanlış ifadelerinin doğru hâli öğretmeni tarafından söylenmelidir ve çocuğa tekrar ettirilmelidir. Çocuğun ifadeleri dil becerileri düzeyine uygun genişletilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuk dikkat dağınık uyaranların en az olduğu, model alabileceği bir akranının yanına oturtulabilir. Uzak-yakın temalı görsel kartlar etkinlik öncesinde çocuğa incelenmelidir. Uzak-yakın kavramını somutlaştırması için çocuğa görev verilebilir. Çocuğun uzak-taki bir nesneyi getirmesi, yakındaki bir nesneye dokunması istenebilir. Etkinlik sırasında verilen örnekler hakkında çocuğa sorular sorulabilir ve çocuktan yeni örnekler vermesi istenebilir. Şarkı söyleme sırasında çocuğun model alabileceği bir akranının yanında durması sağlanabilir. Çocuğun derse katılımı ve olumlu davranışları (öğretmeni dinleme, şarkı söyleme vb.) pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun güvenli bir şekilde oturmasını sağlamalıdır. Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilebilir. Çocuk elini parmaklarını kullanmakta güçlük yaşıyorsa kartlar sırayla masaya dizilerek incelenileceği gibi, öğretmeni ya da akranı görsel kartları çocuğun karşısına geçerek gösterebilir veya fiziksel yardım sunularak görsel kartları incelemesi sağlanabilir. Değerlendirme sırasında gerek görüldüğünde çocuğun resim kâğıdı masaya bantla sabitlenebilir. Kalem tutmada güçlük yaşayan çocuk için daha kalın kalemler tercih edilebilir. Resim yapma sırasında ihtiyaç hâlinde çocuğa gerektiği kadar fiziksel yardım sunulabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 4

Etkinliğin Adı	: Konser Veriyoruz
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe ve Müzik (Bütünleş-tirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 7	: Dinlediklerinin/izledikleri-nin anlamını kavrar.
Göstergeleri	: Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinledikleri/izlediklerini açıklar. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.
Kazanım 2	: Sesini uygun kullanır.
Göstergeleri	: Konuşurken/şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken/şarkı söylerken sesi-nin tonunu/hızını/şiddetini ayarlar.
Materyaller	: Herhangi bir orkestra konserinin videosu (içinde yavaş ve hızlı bir akışın bulunduğu)
Kavramlar/Sözcükler	: Konser, orkestra, orkestra şefi.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklara hızlı ve yavaş tempoların bir arada olduğu herhangi bir orkestranın konser videosunu izletir. Videonun bazı kısımlarında sözel olarak araya girerek orkestranın hızlandığı ve yavaşladığı anlara dikkat çeker. Video bit-tikten sonra izledikleri konser gibi bir dinletiyeye daha önceden aşina olup olmadıkları sorulur ve "Konser, orkestra, müzik aletleri, orkestra şefi" gibi kelimelerin tanımları öğretmen tarafından yapılarak sohbete devam edilir. Seslerin uyumundan, ahenginden, bambaşka müzik aletle-rinin bir araya geldiğinde çok güzel bir müziğe dönüştüğünden bahsedilir. Dinledikleri müziğin kimi zaman sessizleştiği ve bir anda yükseldiği anlardaki coşku, video yeniden izlenerek çocuk-lara hissettirilir. Çocukların neler hissettiklerine, neleri gözlemlediklerine dair duygu ve düşün-celerini paylaşmaları için uygun sohbet ortamı sağlanır.
- Öğretmen sınıfın iki gruba bölünerek, iki gru-bun da daire olması ister. Öğretmen orkestra şefi olur. Hepsinin bir müzik aleti gibi aynı ses-leri çıkaracaklarını, ancak ses şiddetlerinin farklı olduğunu söyler. İlk gruba daha alçak bir ses to-

nuyla, ikinci gruba yüksek tonda söylemeleri ge-rektiğini ifade eder. Öğretmen elini indirdiğinde birinci grup alçak bir ses tonuyla "La", elini yu-karı kaldırdığında ikinci grup yüksek tonda "La" diyecektir. İlk gruba yavaş, ikinci gruba hızlı ol-ması gerektiğini söyleyebilir. Yine aynı şekilde ilk gruba üzgün, ikinci gruba kızgın bir ses tonu ile söylemeleri yönergesi verilebilir. Farklı kelime-ler ya da bildikleri bir çocuk şarkısı ile de farklı tonlarda şarkı söyleyerek çalışma çeşitlendirilir. Öğretmenin yerine geçip orkestra şefi olmak is-teyen çocuklara, arkadaşlarına liderlik etmeleri için fırsat verilir. İki grubun arasındaki seslerin hız/şiddet/ton farkına dikkat çekilir.

Değerlendirme

- Hayvanların da konser verdiğini hayal edelim. Kuşlar cıvı cıvı öterken dinlemek güzel olurdu. Peki ya aslanlar konser verseydi? Nasıl olurdu?
- Hayatınızda hiç konsere gittiniz mi?
- Konserler nerelerde olur? Gündüz mü gece mi olur? Açık havada mı, kapalı yerlerde mi olur?
- Konserlerin hepsi kalabalık mıdır?

- Videoda izlediğimiz konserde hangi müzik aletleri vardı? Bildiğiniz başka müzik aletleri var mı? Ailenizde müzik aleti çalanlar var mı?
- Orkestra şefi olmasa da konser olur mu? Her konserde orkestra şefi olmak zorunda mı?

Aile Katılımı

- Evde beraber pet şişeler ve artık materyaller (boncuk, taş, pirinç vb.) ile marakas yapılır. Ailede yetişkin kendi marakas ile tuttuğu ritmin aynısını, çocuğun kendi marakas ile tutmasını ister.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecindeki yönergeler basit, anlaşılır bir şekilde sunulmalı ve gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Etkinlikte kullanılacak video çocuğa birkaç kez izletilebilir. Videodaki olaylara çocuğun dikkatini çekmek amacıyla zaman zaman çocuğa sorular yöneltilir. Tüm sınıfla etkinliğe başlamadan önce aralarında zihinsel yetersizliği olan çocuğun da bulunduğu birkaç çocuğa tek tek prova yaptırılabilir. Çocuğun akranını model alması sağlanmalıdır. Çocuğun etkinliğe katılımı ve olumlu davranışları anında pekiştirilmelidir. Hangi aşamada, hangi grubun nasıl ses çıkaracağı ile ilgili yönergeler de zaman zaman tekrarlanabilir. Değerlendirme sırasındaki sorular çocuğun cevaplayabileceği düzeyde sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sorulabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecindeki yönergeler basit, anlaşılır bir şekilde sunulmalı, gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Yönergeler sunulurken çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Etkinlikte kullanılacak video çocuğa birkaç kez izletilebilir. Çocuğun videoda gördüklerini taklit etmesi sağlanabilir. Sınıfça yapılan çalışma sırasında çocuğun çıkarabildiği sesler tercih edilmelidir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve olumlu davranışları pekiştirilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda çocuğun etkinliğe olan ilgisini, dikkatini artırmak amacıyla dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte izletilecek konser videosu öğretmen tarafından çocuğa sözel olarak betimlenmelidir. "Konser, orkestra, müzik aleti, orkestra şefi" gibi kelimelerin tanımlarını çocuğa ayrıntılı bir şekilde açıklanmalıdır. Çocuğa videodaki konser hakkında neler düşündüğü, işittiği seslerin kime hangi müzik aletine ait olduğu, bu seslerin nasıl bir araya gelerek orkestrayı oluştur-

rabildiği hakkında sorular sorularak sohbet edilebilir. "Eğer varsa videodaki konserde yer alan müzik aletlerinin gerçeklerine ya da oyuncaklarına dokundurarak somutlaştırma yapılabilir." Çocuğa işittiği seslerin neye ait olduğunu söylemesi için zaman verilmelidir. Oy-nanacak oyun, kurallarıyla birlikte ayrıntılı bir şekilde çocuğa açıklanmalıdır. Öğretmen, çocuğa elini yukarı kaldırdığında ve aşağı indirdiğinde hangi ses tonlarında söyleyeceklerini ve elinin hareketlerini her adımda çocuğa betimlemelidir. Öğretmen gerektiği yerde çocuğun oyun sırasında, yapılan hareketi anlaması için ellerine dokunmasına izin verebilir. Çocuğa değerlendirme bölümünde soruları cevaplaması için ek süre verilebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının ışık düzeyi (aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı) az gören çocuk dikkate alınarak ayarlanmalıdır. Çocuğun konser videosunu en iyi düzeyde görebileceği noktadan izlemesi sağlanmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz (büyüteç, teleskoplu gözlük vb.) varsa etkinlik sırasında bu cihazları kullanmasına fırsat verilmelidir. Video ile ilgili sohbet ettiklerinde çocuğa soruları yanıtlaması için zaman verilebilir. Öğretmen daire içinde iken çocuğun kendisine yakın mesafede durmasını sağlayabilir. Etkinlik sırasında çocuğun, öğretmenin el hareketlerini net bir şekilde görebildiğinden emin olunmalıdır. Etkinlik ve değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri açık, anlaşılır ve sade bir dille ifade edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun konser videosunu en iyi düzeyde duyabileceği noktadan izlemesi sağlanmalıdır. Yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine uygun olmalıdır. Video izletilmeden önce çocuğa "Dinle." yönergesi verilmelidir. "Konser, orkestra, müzik aleti, orkestra şefi" gibi kelimelerin tanımları öğretmen tarafından yapıldıktan sonra çocuğun ifade edici dil

becerileri düzeyine göre bu ifadeleri tekrar etmesi istenmelidir. Sohbet etkinlikleri sırasında, çocuğun sohbete katılması için fırsatlar yaratılmalı ve çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre yeni öğrendiği sözcükleri sohbet sırasında kullanması sağlanmalıdır. Çocuk ifade edici dil becerilerini kullanması konusunda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifadeleri, dil becerisi düzeyine göre genişletilmeli, yanlış ve eksik ifadelerine düzeltme yapılmalıdır. Çocuğun etkinliği nasıl gerçekleştirdiği öğretmeni tarafından izlenmelidir. İhtiyaç duyulduğunda öğretmen veya uygun düzeydeki akranı etkinlik sırasında çocuğa destek ya da model olabilir. Etkinlik ve değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri açık, anlaşılır ve sade bir dille ifade edilmelidir. Öğretmen gerekli durumlarda sözel ifadelerine ek olarak etkinlikte ve değerlendirmede yer alan ifadeleri herkesçe kullanılan doğal işaretlerle desteklemelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun konser videosunu en iyi düzeyde duyabileceği noktadan izlemesi sağlanmalıdır. Etkinlik sürecindeki yönergeler, çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine uygun olmalıdır. Çocuğun yeni öğrendiği kelimeleri tekrar etmesi ve sohbet etkinlikleri sırasında kullanması sağlanmalıdır. Çocuk konuşması konusunda cesaretlendirilmeli ve çocuğun konuşma çabası pekiştirilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik anlatımı çocuğun dil becerileri düzeyine uygun olmalıdır. Çocuk, yeni öğrendiği kelimeleri (konser, orkestra, müzik aleti, orkestra şefi gibi) kul-

lanma konusunda teşvik edilmelidir. Sohbet etkinlikleri sırasında çocuğun sohbete katılması için fırsatlar yaratılmalı, çocuk bu konuda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun eksik ya da yanlış ifade ettiği kelimelerde, ifadelerin doğru hâli öğretmen tarafından telaffuz edilmelidir. Çocuğa yeni öğrendiği ya da doğru telaffuzunu yapmaya çalıştığı ses/hece/kelimelerin tekrarı yaptırılmalıdır. Çocuğa konuşması sırasında ek süre verilmeli, konuşması bitene kadar beklenmelidir. Çocuğun konuşma çabası, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri pekiştirilmelidir. Değerlendirme sırasındaki sorular çocuğun cevaplayabileceği düzeyde sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sorulabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun konser videosunu dikkat dağınık uyarıların en az olduğu, net görebileceği ve duyabileceği bir noktadan izlemesi sağlanmalıdır. Çocuk bu süreçte model alabileceği bir akranının yanına oturtulabilir. Video izleme sırasında zaman zaman video duraklatılıp çocuğa sorular sorulabilir ve çocuğun izlemeye yönelik ilgisi artırılabilir. Akranlarının verdikleri cevaplar üzerinden çocukla konuşulabilir. Örneğin "Ahmet sesin yüksek olduğunu söyledi, sence de ses yüksek mi?" gibi sorularla çocuğun akranlarını dinlemesi sağlanabilir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve olumlu davranışları sık sık pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Konser videosu çocuğa rahatlıkla izleyebileceği bir noktadan izlettirilmelidir. Çocuk uzun süre ayakta durmakta güçlük çekiyorsa daire düzeninde iken çocuklar yere oturtulabilir ve etkinliğe bu şekilde devam edilebilir. Çocuk, tekerlekli sandalye kullanıyorsa daire grubunun da sandalyede oturması için düzenleme yapılabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 5

Etkinliğin Adı	: Meraklı ile Tanışalım
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe Etkinliği (Büyük Grup)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.
Göstergeleri	: Düz cümle kurar. Cümlelerinde ögeleri doğru kullanır.
Kazanım 4	: Konuşurken dilbilgisi yapılarını kullanır.
Göstergeleri	: Cümle kurarken isim kullanır. Cümle kurarken fiil kullanır. Cümle kurarken zarf kullanır. Cümle kurarken zamir kullanır.
Kazanım 5	: Dili iletişim amacıyla kullanır.
Göstergeleri	: Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Sohbeta katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.
Materyaller	: Kukla.
Kavramlar/Sözcükler :-	

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfa daha önceden çocukların görmediği yeni bir kukla getirir. Kuklada karakter seçimi öğretmene ve sınıfın ilgi alanına göre farklılık gösterebilir.
- Çocuklar ile beraber daire şeklinde oturulur. Öğretmen elindeki kuklayı tanıtır. Öğretmen "Bugün bir misafirimiz var. Onun adı "Meraklı!". O, her şeyi çok merak ediyor. Bugün de sizi tanımak istiyor. Adınızı, yaşınızı, saçınızın, gözlerinizin rengini ve en sevdiğiniz oyunu merak ediyor. Haydi! Onunla biraz sohbet edelim." der ve önce kukla ile konuşarak kendini tanıtır: "Merhaba Meraklı. Ben ... öğretmen. 25 yaşındayım. Saçlarım siyah, gözlerim kahverengi. Saklambaç oyununu çok seviyorum."
- Öğretmen sırayla kuklayı çocuklara vererek kendilerini tanıtmalarını ister. Tüm çocukların kendini tanıtmalarına fırsat verilir. Çekinen, konuşmak istemeyen çocuklara zaman tanınır. Bir sonraki

turda tekrar sohbeta katılması için imkân verilir.

- Sınıfın düzeyine, yaş grubuna göre sohbet içeriği "Kuklayı tak ve ona adını söyle." gibi basit cümleler ile sadeleştirilebilir. İkinci tekrarda başka bir özelliğini söylemesi istenebilir ("Şimdi ise kuklayı tak ve ona en sevdiğin oyunu söyle."). Etkinliğin akışına ve çocukların yaratıcılıklarına bağlı olarak sohbeta konu eklemelerine izin verilir.
- Kukla ile sohbet bittiğinde sınıflarına misafir olduğu için Meraklı'ya öğretmen tarafından teşekkür edilir. Tüm çocuklara; sınıfta bildikleri, birlikte söyledikleri herhangi bir şarkıyı söyleyerek kuklaya veda etmeleri söylenir. Çocuklar beraber şarkı söyleyerek misafirlerine veda ederler.
- Çocuklar sanat etkinliği kapsamında kendi kuklalarını oluşturabilir, onları konuşturabilir. Aile katılımı olarak evde bir kukla tasarlayıp sınıfa getirmeleri ve arkadaşlarına sunmaları istenebilir.

Değerlendirme

- Meraklı sizce neden her şeyi bu kadar çok merak ediyor?
- Sizin de bu hayatta çok merak ettiğiniz şeyler var mı?
- Peki, siz Meraklı'ya soru sormak ister miydiniz?
- İnsanlar neden soru sorar? Neden merak eder?
- Merak etmek olmasaydı ne olurdu?
- Meraklı'ya başka hangi şarkıları öğretebilirdik?

Aile Katılımı

- Evde bulunan, kullanılmayan veya eskimiş çoraplardan çocukla beraber kukla yapılır. Artık materyaller ile ağız-göz-burun-kulak-saç gibi eklemeler ile kukla hazırlanır. Tamamen aile ve çocuğun yaratıcılığı ile oluşturulacak kuklada, dikme/kesme aşamalarında yetişkin desteği sağlanır. Kukla hazırlandıktan sonra beraber kuklaya bir isim verilir ve kukla konuşturulur, canlandırılır. Çocuk arkadaşlarıyla tanıştırmak üzere kuklayı sınıfa getirebilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde kukla çocuğa inceletilmelidir. Çocuk, kuklalar hakkında bilgiye sahip değilse çocuğa kuklanın ne olduğu anlatılmalıdır. Etkinlikte kullanılacak kukla çocuğa daha detaylı tanıtılmalıdır. Çocuğun etkinlik sürecinde öğretmenini ve arkadaşlarını gözlemleyip model alması sağlanmalıdır. Süreci gözlemleyerek öğrenmesini kolaylaştırmak adına, çocuğa etkinlikte orta sıralarda yer verilerek kendini tanıtmayı sağlanabilir. Kukla ile tanışma sürecinde çocuğa ipucu verilebilir. Örneğin "Kuklaya saçlarının rengini söyle." demek gibi. Çocuğun kurduğu cümleler genişletilmelidir, derse katılımı ve doğru tepkileri pekiştirmelidir. Çocuğun yanlış tepkilerine anında dönüt verilmeli ve düzeltilmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğa sunulacak uygun ipucu önceden belirlenmeli ve etkinlik sürecinde de belirlenen ipucu kullanılmalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa kuklayı incelemesi için zaman verilmelidir. Kuklaya dokunma sürecinde çocuğun dokunma konusundaki hassasiyeti göz önünde bulundurulmalıdır. Etkinlik sürecinde kullanılan ifadelerin kısa, açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Yönerge verirken, soru sorarken, sohbet ederken çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun etkinlik sürecinde öğretmenini ve arkadaşlarını gözlemleyip model alması sağlanmalıdır. Süreci gözlemleyerek öğrenmesini kolaylaştırmak adına çocuğun orta sıralarda kendini tanıtmayı sağlanabilir. Çocuğun etkinlik sürecinde akran etkileşimi kurması desteklenmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun etkinlik sürecinde rahat hareket edebileceği genişlikte bir yere oturması sağlanmalıdır. Çocuğun kuklayı dokunarak incelemesine fırsat verilmeli ve kukla çocuğa detaylı olarak betimlenmelidir. Örneğin "Evet. Meraklı'nın saçlarına dokundun. Saçları siyah ve uzun. Şimdi de gözlerine dokunuyorsun. Gözleri de mavi renkte biliyor musun?" gibi ilgi çekici betimleme cümleleri kurulabilir. Çocuğun incelediği kuklanın vücudunun her bölümünün, farklı dokulardaki materyallerden (gözleri düğmeden, saçları iplerden, yüzü kumaştan vb.) yapılmış olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun etkinlik sürecinde o an neler yapıldığını anlamlandırmasına yardımcı olmak adına kukla hangi çocuğun elindeyse o çocuğun adı söylenmeli, kuklayı eline aldığı anda neler yaptığı ayrıntılı olarak çocuğa betimlenmelidir. Kukla yardımıyla sorulan sorularda ve yapılan sohbetlerde çocuğa zaman verilmeli, gerektiği yerde sohbete konu eklemek için öğretmen yönlendirici olmalıdır. Çocuk sınıfta ya da evde kuklasını yapacaksa farklı dokunsal materyallerle basit düzeyde bir kukla yapmasına fırsat verilmeli, kukla yapım sırasında çocuğa uygun ipucu sunulmalıdır.

4. Az gören çocuklar

Sınıf ortamının ışık düzeyi (aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı) az gören çocuk dikkate alınarak ayarlanmalıdır. Çocuğun görme düzeyine uygun, öğretmene en yakın olan mesafeye oturması sağlanmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz (büyüteç, teleskoplu gözlük vb.) varsa kuklayı incelerken kullanmasına fırsat tanınmalıdır. Çocuğun incelediği kuklanın vücut bölümlerinin farklı renklerde ve dokularda hazırlanmış olmasına dikkat edilmelidir. Örneğin

kuklanın kolları ve bacakları doldurulmuş yumuşak kumaştan yapılırken, yüzü ve bedeni plastikten, burunu ponpondan, gözleri boncuktan yapılabilir. Etkinlik süresince kukla ile kim sohbet ediyor, neler konuşuyor gibi durumları çocuğun takip edebilmesi için öğretmen sözel olarak betimlemelerde bulunabilir. Okulda ya da evde yapılacak kuklanın büyüklüğüne, vücudunun her bölümünün farklı renklerden ve farklı malzemelerden hazırlanmasına dikkat edilmeli, çocuğa bu süreçte uygun ipucu ve zaman verilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenini en iyi düzeyde duyabileceği ve net görebileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Çocuğun etkinlik sürecinde öğretmenini ve arkadaşlarını gözlemleyip model alması sağlanmalıdır. Süreci gözlemleyerek öğrenmesini kolaylaştırmak adına çocuğun orta sıralarda kendini tanıtmaya çalışması sağlanabilir. Çocuğa alıcı dil becerileri düzeyine uygun etkinlik anlatımı yapılmalıdır. Örneğin öğretmen kuklaya kendini tanıtmaya başladığında “saçlarım siyah” derken saçlarını, “gözlerim kahverengi” derken gözlerini gösterebilir. Çocuğun bu durumu gözlemlediğinden emin olunmalıdır. Kukla sırası çocuğa geldiğinde çocuğun saçını göstermesi sırasında öğretmen sözel olarak “Ahmet’in saçları sarı.” şeklinde ifade edilebilir. Çocuk, kuklayı eline aldığı anda ifade edici dil becerisini kullanması konusunda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifadeleri genişletilmeli, yanlış ve eksik ifadelerine anında düzeltme yapılmalıdır. Örneğin çocuk “Ayşe” ifadesine “ay” dediyse öğretmen çocuğun ifadesini “Ayşe.” diyerek düzeltmelidir. Çocuk saçları için “siyah” ifadesini kullandıysa öğretmen “saçlarım siyah” şeklinde genişletme yapılmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun, öğretmenini ve arkadaşlarını en iyi düzeyde duyabileceği ve net görebileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Çocuğun etkinlik sürecinde öğretmenini ve arkadaşlarını gözlemleyip model alması sağlanmalıdır. Süreci gözlemleyerek öğrenmesini kolaylaştırmak adına çocuğun orta sıralarda Meraklı’ya kendini tanıtmaya çalışması sağlanabilir. Çocuğa alıcı

dil becerileri düzeyine uygun etkinlik anlatımı yapılmalıdır. Çocuk ifade edici dil becerilerini kullanıyorsa çocuğun kendini tanıtmaya fırsat, zaman verilmeli ve çocuk bu konuda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifadeleri öğretmen tarafından genişletilmeli, eksik ya da hatalı ifadeleri düzeltilmeli ve çocuğun doğru ifadeyi tekrar etmesi sağlanmalıdır. Örneğin çocuk kendini tanıtırken “gözlerim mavi” ifadesini kullandıysa öğretmen “gözlerim mavi renkli” şeklinde genişletme yapabilir. Çocuk kendini tanıtırken ifade edici dil becerisini kullanmaktan çekiniyorsa öğretmen çocuğa model olmalıdır. Çocuğa etkinlik sürecinde dil girdisi verilebilir. Örneğin “Çınar, kuklaya kendini tanıttı. Şimdi sağdaki arkadaşına kuklayı veriyor.” demek gibi.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun etkinlik sürecinde öğretmenini ve arkadaşlarını gözlemleyip model alması sağlanmalıdır. Süreci gözlemleyerek öğrenmesini kolaylaştırmak adına çocuğun orta sıralarda Meraklı’ya kendini tanıtmaya çalışması sağlanabilir. Çocuğun dil düzeyine uygun olarak etkinlik anlatımı yapılmalıdır. Çocuk, Meraklı’ya kendini tanıtırken cesaretlendirilmelidir. Öğretmen bu süreçte gerektiği yerlerde çocuğa model olabilir. Çocuk kukla ile konuşurken, yanlış ifade ettiği ya da takıldığı ses/hece/kelimelerde ifadelerin doğru hâli öğretmen tarafından telaffuz edilmelidir. Ses/hece ya da kelimenin doğrusunu telaffuz ederken çocuğun dikkatinin öğretilmesinde olduğundan emin olunmalı, çocuğun belirgin ağız hareketleri ile sesin çıkışını ve ağız hareketlerini taklit etmesi sağlanmalıdır. Çocuğa yeni öğrendiği ya da doğru telaffuzunu yapmaya çalıştığı ses/hece/kelimelerin tekrarı yaptırılmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkat dağınıcı uyaranların en az olduğu, öğretmenini rahat görebileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Etkinlik sürecinde çocuğa daha sık sorular sorularak etkinliğe olan ilgisi, dikkati artırılmalıdır. Etkinliğin süresi çocuğa göre planlanabilir. Süreç içerisinde akran desteğinden yararlanılabilir. Etkinlik sırasında zaman zaman sözel betimlemelere yer verilerek de çocuğun etkinliğe odaklanması sağlanabilir. Örneğin “Arkadaşın Esra, kuklaya kendini tanıttı. Şimdi Meraklı’yı sana verecek.” şeklinde süreç betimlenebilir ya da “Yiğit, Meraklı’ya kendini tanıttı. Peki ona neler anlattı?” şeklinde sorularla da çocuğun etkinliği takip etmesi sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Kuklanın türü çocuğun aktif kullanabildiği organı dikkate alarak belirlenmelidir. Örneğin elinin tamamını kullanan çocuk için tüm ele geçirilebilen kukla, parmağını kullanan çocuk için parmak kuklalar tercih edilmelidir. Kuklayı ele ya da parmağa geçirme konu-

sunda güçlük yaşayan çocuk için kukla yerine oyuncak tercih edilebilir. Bu durumda etkinlik süreci oyuncakı tutup, oyuncak ile konuşma şeklinde yapılmalıdır. İhtiyaç duyulduğunda kukla oluşturmada çocuğa uygun düzeyde fiziksel yardım sunulabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 6

Etkinliğin Adı	: Bilmiyorum Ama Öğrenebilirim!
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.
Göstergeleri	: Düz cümle, olumsuz cümle kurar. Cümlelerinde öğeleri doğru kullanır.
Kazanım 4	: Konuşurken dil bilgisi yapılarını kullanır.
Göstergeleri	: Cümle kurarken isim, fiil, bağlaç ve olumsuzluk yapılarını kullanır.
Materyaller	: Çeşitli eylemlerin bulunduğu resimli kartlar.
Kavramlar/Sözcükler :-	

Öğrenme Süreci**Isınma/Hazırlık**

- Yarım ay düzeninde oturulur. Öğretmen "yüzme, araba sürmek, yemek yapmak, bisiklet sürmek, futbol oynamak, resim yapmak" gibi eylem kartlarını tek tek gösterir. Her kartı gösterirken o karta dair eylemi yapabildiğini veya o eylemi bilmediğini ifade eder.
- Yüzme eyleminin bulunduğu resimli kartı göstererek "Ben yüzebilirim." der.
- Araba sürme eyleminin bulunduğu resimli kartı göstererek "Ben araba sürmeyi bilmiyorum; ama öğrenebilirim." der.
- Yemek yapma eyleminin bulunduğu resimli kartı göstererek "Ben yemek yapabilirim." der.
- Bisiklet sürme eyleminin bulunduğu resimli kartı göstererek "Ben bisiklet sürebilirim." der.
- Futbol oynama eyleminin bulunduğu resimli kartı göstererek "Ben futbol oynamayı bilmiyorum, ama öğrenebilirim." der.

- Resim yapma eyleminin bulunduğu resimli kartı göstererek "Ben resim yapabilirim." der.
- Ardından öğretmen "Evet çocuklar. Ben kartları size gösterdim. Yapabildiklerimi söyledim. Ama bilmediklerimi de söyledim. Ancak bilmediklerimi öğrenmeyi çok istiyorum. Kim bilir? Aranızda benim bilmediklerimi yapabilenler vardır. Bana öğretirseniz çok mutlu olurum. Şimdi bu kartları poşete koyacağım. Siz içinden bir tane çekecek ve arkadaşlarınıza göstererek benim söylediğim gibi yapacaksınız. Kimler neler yapabiliyor veya neleri henüz öğrenmemiş, görelim bakalım!" der.
- Çocuk bir kart çeker. Arkadaşlarına göstererek, öğretmenin söylediği gibi cümle kurar. Eğer çocuk cümlenin tamamını söylemiyor veya örnekteki gibi cümle kurmuyorsa öğretmen tarafından desteklenir ve tekrarlatılır. Örneğin çocuk "yemek yapmak" kartını çeker ve sadece "Bilmiyorum." derse öğretmen "Neyi bilmiyorsun?" "Kim bilmiyor?" "Benim size gösterdiğim gibi söyleyebilir misin?" "Peki, bilmiyorsun ama öğrenebilir misin?" gibi sorularla çocuğun cümleyi

ögeleriyle beraber söylemesi için destekler. Tüm çocukların katılım sağlayacağı şekilde etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

- Eylem kartlarında bahsedilen eylemleri kullanarak bir drama çalışması yapılabilir. Kartlardaki eylemler ile canlandırma yapılabilir. Birbirlerine serbest oyunlar yoluyla, öğrenme merkezlerinde bildiklerini öğretebilirler. Örneğin Ayşe, Fatma'ya yemek yapmayı; Ali, Elif'e araba sürmeyi öğretebilir.
- Farklı becerilerimiz olduğunu fark ettiniz mi? Bildiklerinizi öğrenmek isteyen arkadaşlarınıza anlatabilir, öğretebilirsiniz.
- Başka neleri bilmiyoruz? Neleri yapamıyoruz?

- Akşam ailenize bilmediği bir şey olup olmadığını sorun. Bakalım anne/babalarınız neleri yapamıyor? Siz biliyorsanız, onlara öğretirsiniz.

Aile Katılımı

- "Bana Öğret!"

Ailede herkesin yapamadığı ancak öğrenmek istediği bir şey / eylem bir kâğıda not alınır. Her ismin karşısına aile içerisinde o eylemi yapabilen bir kişinin ismi yazılır. Örneğin "Ali yumurtayı soyamıyor, annesi soyabiliyor. Annesi bilye oynamayı bilmiyor, Ali bilye oyununu biliyor." gibi. Ali bir hafta boyunca annesinden yumurta soymayı, annesi de Ali'den bilye oynamayı öğrenecektir. Birbirlerine iyi oldukları alanlarda yeni şeyler öğreteceklerdir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süreci ve aşamaları çocuğa sade, anlaşılır ifadelerle anlatılmalıdır. Etkinlikte çocuğun günlük hayatta sık karşılaştığı eylemleri içeren kartlar kullanılmalıdır. Kartlardaki eylemler ayırt edici olmalı ve kartlar çocuğa incelenmelidir (eylemlere dikkat çekilerek). Akranlarını model alması için çocuğa etkinliğin orta sıralarında yer verilebilir. Çocuğun etkinliğe katılımı (arkadaşını izlemesi, sırasını beklemesi vb.) pekiştirilmelidir. Çocuk konuşması için cesaretlendirilmeli, kurduğu cümleleri genişletilmelidir. Çocuğun seçtiği eylemi canlandırması da istenebilir. Çocuk ihtiyaç hâlinde konuşması sırasında sözel ipuçları ile desteklenebilir. Gerek görüldüğünde değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa verilen yönergeler açık, anlaşılır ve kısa olmalıdır. Yönerge verirken göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Yönergeler gerektiğinde yinelenabilir. Etkinlik çocuğa aşama aşama anlatılmalı, her yeni aşamaya geçildiğinde çocuktan beklenen davranış ifade edilmelidir. Etkinlikte çocuğun günlük rutinlerinin içinde yer alan ve sevdiği eylemlere yer verilebilir. Çocuk konuşması için desteklenmeli; çocuğun etkinliğe

katılımı, sırasını beklemesi, seçtiği karta yönelik cümleler kurması gibi olumlu davranışları pekiştirilmelidir. Gerek görüldüğünde değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk etkinlik süresince öğretmenin yanında oturtulabilir. Etkinliğin her aşaması çocuğa ayrıntılı olarak betimlenmelidir. Etkinlikte kullanılacak "yüzmek, araba sürmek, yemek yapmak, bisiklet sürmek, futbol oynamak, resim yapmak" gibi eylem kartları çocuğa ayrıntılı bir şekilde betimlenmelidir. Kartlardaki eylemlere dair çocukla konuşulabilir. Öğretmen, çocuğun karşısına geçerek elindeki poşetten bir kart seçmesini isteyebilir. Elindeki kartı sınıftan seçtiği bir akranına verip karttaki eylemi yapıp yapamadığı, bilip bilmediği sorulabilir. Bu sayede görme yetersizliği olan çocuğun da hangi eylemleri yapıp yapamadığını, neleri bilip bilmediğini arkadaşlarıyla ve öğretmeniyle konuşması sağlanabilir. Değerlendirme kısmında yapılacak canlandırma çalışmasını önce birkaç çocuğun yapması, ardından görme yetersizliği olan çocuğun yapması sağlanabilir. Canlandırma sırasında ihtiyaç duyulduğu yerde çocuğa fiziksel yardım sunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesi çocuğun görme düzeyine uygun sınıf ortamının ışık düzeyini ayarlamalıdır.

Çocuk etkinlik boyunca görme becerilerini en aktif kullanacağı yere oturtulmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç, vb.) etkinlik sırasında kullanmasına fırsat verilebilir. Öğretmen “yüzmek, araba sürmek, yemek yapmak, bisiklet sürmek, futbol oynamak, resim yapmak” gibi eylem kartlarını çocuğun görme düzeyine uygun büyüklükte, kontrast canlı renkli, sınırları kalın çizgilerle belirginleştirilmiş resimlerle hazırlamalıdır. Çocuğa eylem kartlarını incelemesi için zaman verilmelidir. Eylem kartları çocuğa ayrıntılı anlatılabilir. Öğretmen çocuğun poşetten seçtiği eylem kartını farklı cümlelerle arkadaşlarına ifade etmesini istemelidir. Çocuğun zorlandığı yerde öğretmen sözel ipucuyla çocuğa destek olabilir. Canlandırmada sırasında çocuğun birkaç arkadaşını izlemesine fırsat verilebilir ve daha sonra az gören çocuğa canlandırma yaptırılabilir. Canlandırma sırasında ihtiyaç duyulduğu yerde çocuğa sözel ipucu sunulabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmenin ve akranının jest ve mimiklerini net görebileceği, en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. Öğretmen “Şimdi ... arkadaşınız geliyor. Kartını çekiyor.” gibi yapılan eylemleri sözel olarak ifade ederek çocuğa dil girdisi vermelidir. İfade edici dil becerileri sınırlı düzeyde olan çocuğun, kartı çektiğinde sorulan sorulara doğal işaretlerle cevap vermesi sağlanabilir. Öğretmen çocuğun işaretlerini sözel dille ifade etmelidir. İfade edici dil becerisi olan çocuğun cevapları sorularla açılabilir. Cümleyi öğeleriyle beraber kullanması konusunda çocuk desteklenmelidir. Çocuğun konuşma çabası, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri pekiştirilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda çocuğa eylem kartlarının sözel ifadesine model olunmalı ve çocuğun ifadeyi tekrar etmesi sağlanmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmenin ve akranının jest ve mimiklerini net görebileceği, onları en iyi düzeyde duyabileceği noktadan etkinliğe katılmalıdır. Etkinlik sırasında yapılan eylemler -sıranın hangi çocuğa geldi-

ği, hangi kartı çektiği vb.- sözel olarak ifade edilmez. Eylem kartlarının gösterildiği sırada çocuğa eylemlerin sözel ifadesi tekrar ettirilmelidir. Çocuk ifade edici dil becerileri düzeyine göre tek ya da daha fazla kelimelik cevaplar verebilir. Bu durumda çocuğun cevapları dil becerileri düzeyine göre yönlendirici sorularla genişletilmelidir. Çocuğun cümleyi öğelerle beraber kullanmasına destek olunmalıdır. Çocuk sözel dil kullanması konusunda yönlendirilmeli ve pekiştirilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik çocuğun dil becerileri düzeyine uygun anlatılmalıdır. Etkinlik sırasında eylem kartları gösterirken çocuğun eylemleri tekrar etmesi istenebilir. Çocuk konuşması konusunda cesaretlendirilmelidir. Çocuk “Bilmiyorum.” gibi kısa cevap verirse öğretmen çocuğun cevabını yönlendirici sorularla genişletmeli ve cümleyi öğeleriyle beraber kullanması sağlanmalıdır. Çocuğun konuşma çabası, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri pekiştirilmelidir. Çocuğun eksik, hatalı veya yanlış ifadelerinin doğru hâli öğretmeni tarafından söylenmelidir ve çocuğa tekrar ettirilmelidir. Çocuğun ifadeleri dil becerileri düzeyine uygun genişletilmelidir. Örneğin “Sürebilirim.” diyen çocuğun ifadesi “Bisiklet sürebilirim.” şeklinde genişletilebilir. Çocuğa konuşması sırasında ek süre verilebilir. Çocuk konuşması bitene kadar dinlenmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkat dağıtıcı uyaranların ez az olduğu, öğretmenin duyabileceği ve net görebileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Model alabileceği bir arkadaşı da yanına oturtulabilir. Etkinlik sırasında yönergeler gerektiğinde sadeleştirilerek sunulmalı ve aşama aşama yinelenmelidir. Çocuğun etkinliğe uygun davranışları (Sırasını bekleme, poşetten kartı seçme, arkadaşını dinleme vb.) pekiştirilmelidir. Etkinlik sırası arkadaşında ise zaman zaman uygun dinleme becerileri tüm sınıfa hatırlatılmalı ve sıranın birazdan kendine geleceği çocuğa söylenmelidir. Arkadaşlarının verdikleri cevaplar hakkında sorular sorularak da çocuğun etkinliği takip etmesi sağlanabilir. Çocuğun etkinliğe olan ilgisi azaldığında ilgi çekici, merak uyandırıcı ifadelerle dikkati etkinliğe çekilmelidir (Örneğin “Aaa! Sıra ... arkadaşına geldi. Bakalım poşetten hangi kartı çekecek, çok merak diyorum.”).

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun güvenli bir şekilde oturmasını sağlamalıdır. Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilmelidir. Öğretmen etkinlik sırasında kullanılacak eylem kartlarını çocuğun incelemesi için masanın üzerine koyabilir. Çocuk elini ve parmaklarını kullanmada güçlük yaşıyorsa öğretmen kartları masaya tek tek ve sırayla dize-

rek çocuğun kartları incelemesini sağlayabilir ya da bir arkadaşının desteğinden faydalanabilir. Poşetin içindeki kartı çekmede güçlük yaşayan çocuk için kartlar ters çevrilmiş bir şekilde masaya dizilebilir ve çocuğun kartı göstermesi ya da işaret etmesi sağlanabilir. İşaret edilen kartın ön yüzü çevrilerek çocuğun kartı hakkında konuşmasına fırsat verilebilir. Canlandırma sırasında çocuğun yapabileceği hareketleri canlandırması istenmelidir. Çocuğa bu süreçte ihtiyaç hâlinde model olma ya da fiziksel yardım sunulabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 7

Etkinliğin Adı	: Biz Nazik Çocuklarız
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe ve Oyun (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Dili iletişim amacıyla kullanır.
Göstergeleri	: Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır.
Kazanım 3	: Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.
Göstergeleri	: Düz cümle kurar.
Kazanım 10	: Görsel materyalleri okur.
Göstergeleri	: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.
Materyaller	: Nezaket konulu olay kartları/görselleri, sözsüz müzik.
Kavramlar/Sözcükler	: Nazik, nezaket, kaba.

Öğrenme Süreci

- Çocuklar yarım ay düzeninde otururlar. Öğretmen nezaket konusu ile ilgili bilgi verir. Örneklerle ve ufak canlandırmalarla çocukların dikkati çekilir. Öğretmen "Birine (kaba ve sert bir ses tonuyla) 'Bardağı bana getir.' demek mi yoksa (nazik ve sevimli bir ses tonuyla) 'Bana bardağı getirir misin, lütfen?' demek mi daha nazik bir davranıştır? Hangisini söylediğimde karşımdaki insan daha iyi hisseder? Hangisini söylediğimde karşımdaki insan daha kötü hisseder? Birinden hediye aldığımda ne demem gerekir? Zor bir durumumda bana yardım eden birine ne söylemem gerekir? Teşekkür etmek, 'Teşekkür ederim' demek doğru bir davranış olacaktır. Yemek yiyen birinin yanından geçerken ona 'Afiyet olsun.' demek de nazik bir davranıştır. Şimdi resimleri inceleyelim." gibi açıklamalar yapıp çocuklarla sohbet ettikten sonra beraber nezaket konulu olay kartları ve görselleri incelerler.
- Resimler çocuklar tarafından incelendikten sonra, öğretmen bu görselleri karışık şekilde yere koyar. Bir oyun oynayacaklarını söyler. İlk aşama-

da bir örneğini kendi gösterir. Ardından sözsüz bir müzik açar ve kartların arasında dans eder. Müziği durdurur. "Özür dilerim. Afiyet olsun. Teşekkür ederim. İyi geceler." gibi nezaket cümlelerinden birini söyler. Örneğin "İyi geceler." der ve ilgili görseli bulup üstüne çıkar. Sonra çocuklara "Neden buradayım?" diye sorar. Ardından öğretmen görsele bakarak "Çocuk uyumak için yatağına girmiş. Annesi ona iyi geceler diliyor." şeklinde açıklama yapar.

- Bu aşamaların ardından öğretmen tekrar müziği açar. Çocuklar serbest bir şekilde dans ederler. Öğretmen müziği durdurup "Teşekkür ederim." der. Çocuklar söylenilen nezaket cümlesini ilgilendiren görselleri bulmaya çalışırlar. Öğretmen çocukların aralarında gezerek doğru görselin üzerine çıkıp çıkmadıklarını kontrol eder. Hepsi teker teker "Neden buradasın?" diye sorar. Çocukların "Hediye için çok teşekkür ederim.", "Yemek çok güzel olmuş, teşekkür ederim.", "Çocuk annesine hediye veriyor. Annesi ona teşekkür ediyor." gibi üzerlerinde durduğu görsele uygun açıklama yapmaları beklenir.

Değerlendirme

- Etrafınızda nazik olmayan insanlar var mı? Ne hissediyorsunuz?
- Hiç kimse nazik olmasaydı, dünya nasıl bir yer olurdu?
- Sizce sadece insanlara mı nazik olmalıyız? Başka hangi canlılara nazik olmalıyız?
- Hayvanlara nasıl nazik davranabiliriz?
- Bitkilere nasıl nazik davranabiliriz?

Aile Katılımı

- En Uzun Liste!

Evde aile ile birlikte güzel davranışlar listesi yapılır. Beraber güzel davranışlar, nazik hareketler ile ilgili sohbet edilir. Davranış listesine her gün eklemeler yapılır.

“Bir köpeğe su vermek güzel bir davranış mıdır? Öyleyse onu da ekleyelim.”

“Evdeki ekmek kırıntılarını kuşlarla paylaşmak güzel bir davranış mıdır? Listemize yazalım.”

“Mandalinanı arkadaşınla paylaşıyor muydun? Bu güzel bir hareket mi? Öyleyse bunu da yazalım.” gibi davranışlar ailelere öneri olarak verilebilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen nezaket ifadeleri hakkında çocuklara bilgi verdikten sonra canlandırma aşamasında çocuğa görev verebilir. Örnek olaylar belirlenerek de çocuğun nezaket ifadelerini kullanıp canlandırma yapması sağlanabilir. Çocuğun nezaket ifadelerinin nerelerde kullanıldığını sözel olarak örneklendirmesi istenebilir. Etkinlikte çocuğun aşına olduğu, ayırt ettiği olayların görsellerine yer verilmelidir. Görseller sade ve net olmalıdır. Oyuna başlamadan önce, oyunun nasıl oynanacağı örnek bir uygulama ile çocuğa gösterilebilir ve aşama aşama açıklanabilir. İhtiyaç hâlinde oyun sırasında çocuğa yönlendirici ipucu sunulabilir. Örneğin oyun sırasında müzik durdu, öğretmen nezaket ifadelerinden birini söyledi. Fakat çocuk tepkisiz kaldı. Bu durumda öğretmen “Müzik durdu, ben de ‘Teşekkür ederim.’ dedim. Şimdi ne yapman gerekiyor?” şeklinde çocuğa yönlendirici ipucu verebilir. İpucundan sonra çocuk ilgili kartın üzerine çıkarsa öğretmen çocuğu betimleyerek pekiştirmelidir. Çocuk tepkisiz kalmaya devam ederse öğretmen çocuğa ipucu (sözel ipucu, işaret ipucu gibi) sunmalıdır. Yerdeki görseli bulma aşamasında görsellerin sayısı azaltılabilir. Çocuğun etkinliğe katılımı (müzik başladığında dans etme, doğru görselin üzerine durma gibi) betimlenerek pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasında çocuğa sunulan yönergeler açık, anlaşılır ve kısa olmalıdır. Yönergeler sunulurken ço-

cukla göz teması kurulmasına dikkat edilmeli, gerektiğinde yönergeler yinelenmelidir. Örnek olaylarda nezaket ifadelerinin kullanıldığı yerleri çocuğun canlandırması ya da farklı örnekler vermesi istenebilir. Görsel kartlarda çocuğun günlük rutinde olan olayların resimlerine de yer verilebilir. Görseli bulma sırasında çocuğa ipucu (sözel ipucu, işaret ipucu, model olma, fiziksel yardım) sunulabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğa etkinlik alanı ve dokunsal kartlar incelenmeli ve ayrıntılı olarak betimlenmelidir. Kartlardaki olayları hatırlatması amacıyla her bir kartın üzerine ayrı bir nesne (çıkartma etiket, boncuk, keçe vb.) yapıştırılabilir. Örneğin teşekkür etme becerisi anlatılan görsel karta “çıkartma etiket” yapıştırılırken, özür dileme becerisi anlatılan görsel karta “boncuk” yapıştırılabilir. Öğretmen “nazik, nezaket” konulu canlandırma örneklerinde yaptığı hareketleri ve konuyla ilgili olay kartlarını çocuğa ayrıntılı olarak betimlemelidir. Öğretmen çocuğun oyun sırasında güvenli bir şekilde hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır. Olay kartlarıyla oynanacak oyunun öncesinde, örnek olması açısından birkaç defa oyun oynatılmalı, oyunun kuralları, yapılması gerekenler çocuğa ayrıntılı olarak betimlenmelidir. Örneğin öğretmen “Şimdi sıra ... arkadaşında, müziği durdurdum ve arkadaşından teşekkür ederim görseli olan kartı bulmasını istedim.” şeklinde ayrıntılı betimlemelere yer vermelidir. Çocuğa etkinlik sürecinde sorumluluk (müziği açma ve kapama, nezaket cümlelerini söyleme gibi) verilebilir. Öğretmen olay kartını bulmakta zorlanan çocuğa yönlendirici olmalıdır. Oyun süresin-

ce çocuğa ihtiyaç duyulduğunda uygun ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulmalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde sınıf ortamının ışık düzeyini (aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) az gören çocuğu dikkate alarak ayarlamalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) etkinlik sırasında kullanmasına fırsat verilebilir. Etkinlik sırasında kullanılacak nezaket konulu olay kartları çocuğun görme becerileri düzeyine uygun (büyük puntolu, zemin zıtlığına uygun, kontrast canlı renklerde, kenarları kalın çizgilerle belirginleştirilmiş) şekilde hazırlanmalıdır. Görseller anlaşılır ve sade resimlerden oluşmalıdır. Çocuğa görselleri inceleyebilmesi için zaman verilmelidir. Görsellerle oynanacak oyunda çocuğa model olunabilir ya da öğretmen oyunu diğer çocuklara birkaç defa oynatabilir. Oyun sırası çocuğa geldiğinde, kartlar çocuğun görebileceği mesafede, yerde yer almalı ve yan yana dizilmelidir. Yere konulan kartları çocuğun görmesi zor olacak ise kartlar çocuğun görme alanına yakın mesafeye (Örneğin: masa ya da yüksek bir sandalyeye.) getirilmelidir. Öğretmen söylediği cümleye ait görseli bulma sırasında çocuğa sözel ipucu sunabilir. Çocuğa üzerinde durduğu görseli açıklaması için zaman verilebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmenini en iyi duyabileceği ve görebileceği bir konumdan etkinliğe katılmalıdır. Öğretmen gerektiğinde etkinlik sırasında ifadelerini görsellerle, jest ve mimiklerle desteklemelidir. Örneğin öğretmen "Birine 'Bardağı bana getir.' demem mi, yoksa 'Bana bardağı getirir misin lütfen.' demem mi daha naziktir?" cümlelerini ifade ederken bardak getiren çocuk görselini de çocuğa gösterebilir. "Teşekkür ederim, özür dilerim." cümlelerini ifade ederken ise jest ve mimiklerini kullanabilir. Olay kartları incelenirken olaylar sözel olarak da ifade edilmelidir. İfade edici dil becerileri sınırlı düzeyde olan çocuğun ifadelerini doğal işaretlerle ve görsellerle desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Çocuğun kullandığı doğal işaretlerin ve görsellerin aynı zamanda sözel ifadesi de öğretmen tarafından söylenmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre nezaket ifadelerini tekrar etmesi ve etkinlik sırasında kullanması sağlanmalıdır. Öğretmen müziğin durduğunu bir görsel ile çocuğa göster-

melidir. Etkinlik öncesinde çocuğa bu durum hakkında bilgi verilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine uygun sorular sorulmalı ve çocuğun konuşması için fırsatlar yaratılmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun cihaz kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Etkinlik sırasında sorulacak sorular, çocuğun cevap vermesini sağlayacak düzeyde olmalıdır. Etkinlikte kullanılacak müziğin ses seviyesi çocuğa göre ayarlanmalıdır. Ses seviyesi çocuğu rahatsız edici bir seviyede olmamalıdır. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik anlatımı çocuğun dil becerileri düzeyine uygun yapılmalıdır. Çocuk konuşması konusunda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre nezaket ifadelerini söylemesi sağlanmalıdır. Eksik, hatalı ve yanlış ifadelerinin doğru hâli öğretmen tarafından söylenmeli yine dil becerileri düzeyine göre de çocuğun ifadeyi tekrar etmesi sağlanmalıdır. Olay kartları incelenirken çocuğa ifade edici dil becerileri düzeyine göre sorular sorulmalıdır. Çocuğa cevaplama sırasında ek süre verilebilir. Çocuk konuşması bitene kadar dinlenmeli ve beklenmelidir. Ancak çocuğun söylemekte zorlandığı kelimelerde öğretmen çocuğa model olmalıdır. Çocuğun konuşma çabası, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri pekiştirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkat dağıtıcı uyaranların en az olduğu, öğretmeni net görüp duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Model alabileceği bir akranı çocuğun yanına oturtulabilir. Nezaket ifadeleri ile ilgili canlandırmaları çocuğun yapması istenebilir. Nezaket ifadelerini ve akranlarının ifadelerini dinleyip takip etmesi için çocuğa sorular sorulabilir. Etkinlik süresince çocuğun olumlu davranışları, arkadaşlarını izlemesi vb. pekiştirilmelidir. Çocuğun nezaket ifadelerinin kullanıldığı yerlere örnekler vermesi istenebilir. Etkinlik sırasında çocuğa sorumluluk (görselleri zeminde yerleştirme, müziği açma, müziği kapama, nezaket ifadelerini söyleme vb.) verilebilir. Etkinlikte çocuğun sevdiği müzikler tercih edilebilir. Görseli bulma oyununda kullanılan görsellerin sade ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun güvenli bir şekilde oturmasını sağlamalıdır. Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilmelidir. Nezaket ifadelerini anlatan görsel kartları çocuk tek başına incelemekte güçlük yaşarsa öğretmen kartları masaya tek tek ve sırayla dizerek çocuğun kartları incelemesini sağlayabilir ya da çocuğun karşısına geçerek kartlar-

daki olayları kendisi anlatabilir. İhtiyaç duyulduğunda etkinlik sırasında çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Çocuk uzun süre ayakta durmakta zorlanırsa müzikle dans etme oyununda oturarak dans etmesine fırsat verilebilir. Yerdeki görsellerin aynıları masanın üzerine konularak çocuktan bulması istenebilir. Çocuk oyun sırasında söylenen cümleye uygun olan kartı eline alıp tutmada güçlük çekiyorsa çocuğa kartın hangisi olduğunu işaret etmesine ya da söylemesine fırsat verilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 8

Etkinliğin Adı	: Denizden Çıkan Hayaller
Etkinlik Çeşidi	: Oyun-Matematik Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Dili iletişim amacıyla kullanır.
Göstergeleri	: Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Sohbeta katılır. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.
Kazanım 10	: Görsel materyalleri okur.
Göstergeleri	: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.
Materyaller	: A4 Kâğıdı, boya kalemleri, pet şişeler, mavi örtü.
Kavramlar/Sözcükler	: -

Öğrenme Süreci

- Öğretmen herkesin resim yapacağını ve bu resimleri şişelere koyup denize atacaklarını söyler. Çocukların özgürce resim çizmesi için zaman tanınır. Öğretmen çizilen resim kâğıtlarının köşelerine çocukların ismini yazar. Sonra çizdiği resimleri evden getirdikleri pet şişelere sıkıştırma için yardım eder. Ardından sınıfın ortasına mavi bir örtü serilerek hayali bir deniz oluşturulur. Herkes, içinde çizdiği resim olan pet şişeyi karışık şekilde denize atar.
- Mavi örtünün etrafında yarım ay düzeninde oturulur. Öğretmen sırayla çocukları çağırır. Çocuk hayali denizden bir adet şişe seçer. Şişenin içindeki resmi çıkarır. Çocuğa bu resmi incelemesi için zaman verilir. Öğretmen "Resimde neler görüyorsun, anlatabilir misin? Sence bu resmi kim çizdi? Şurada gördüğün şeyler nedir? Sence burada ne oluyor? Hangi renkleri kullanmış?" gibi sorularla çocuğun resmi anlatmasına fırsat verir. Ardından öğretmen resmin asıl sahibini çağırır. Çocuğa gerçekte ne çizmek istediğini sorar: "Arkadaşın resmini inceledi. Burada bir çocuğun koştuğunu, mutlu olduğunu düşündü. Sen ne düşünerek çizmiştin? Çizerken neler hayal ettin? Gerçekten bu çocuk koşuyor mu? Mutlu mu?"

Nereye gidiyor?" Resmi çizen çocuk da kendi resmini anlattıktan sonra diğer çocuklarla etkinliğe aynı şekilde devam edilir. Etkinliğin sonunda resimler "Denizden Çıkan Hayaller" konulu sergide sergilenebilir ve aileleri davet edilebilir.

Değerlendirme

- Resimlerinizi arkadaşlarınız farklı şekillerde yorumladı. Ne hissettiniz?
- Başkasının çizdiği resmi anlamak kolay mı, zor mu?
- Ailenize resim çizip onlara resminizi anlattırmak ister misiniz?
- Dışarıda gördüğünüz resimleri, fotoğrafları, kitap kapaklarını, dergileri inceleyin. Anlamaya çalışın (Fotoğrafta kimler var? Neler oluyor? Nasıl çizilmiş? Gerçek bir fotoğraf mı? Biri fotoğraf makinası ile mi çekmiş? Yoksa bir ressam boyalarla mı çizmiş?).

Aile Katılımı

- Aile ile beraber sohbet vaktinde seçilen herhangi bir ressamın resimleri incelenir, üzerine konuşulur. İncelenen resimlerden en beğenileni evde bulunan materyaller ile birlikte tekrar resmedilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik çocuğa aşamalı olarak anlatılmalıdır. Etkinliğin her bir aşamasında ne yapılacağı hakkında çocuğa yönerge verilebilir. Yönergeler gerektiğinde tekrar edilebilir. Çocuk resim çizerken, boyama yaparken motive edilmeli, ihtiyaç duyduğunda uygun ipucu (sözel ipucu, işaret ipucu gibi) ile desteklenmelidir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve davranışları (resmi çizme, şişeden resmi çıkarma, arkadaşını dinleme, sırasını bekleme vb.) pekiştirilmelidir. Seçtiği şişeden çıkan resim hakkında konuşurken, çocuğa sorular sorularak resmi anlatması sağlanabilir. Sözel ipuçları ile çocuğun konuşması desteklenebilir. Çocuğun kurduğu kısa cümleler genişleterek dönüt verilmelidir. Çocuk kendi resmini anlatırken motive edilmeli, yine sorular sorularak ve sözel ipuçları sunularak konuşması ve resmini anlatması desteklenmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa verilen yönergeler açık, anlaşılır ve kısa olmalıdır. Etkinlik çocuğa aşamalı olarak anlatılmalı, etkinliğin yeni aşamasına geçildiğinde yönergeler tekrarlanmalıdır. Çocuğa yönerge verirken göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve davranışları (boyama yapma, resmi şişeye yerleştirme, öğretmenini dinleme, sırasını bekleme vb.) pekiştirilmelidir. Çizmiş olduğu resim hakkında şişeye yerleştirmeden önce çocukla konuşulabilir. Akranlarını model alabilmesi için şişe seçme aşamasında çocuğa birkaç akranından sonra sıra verilebilir. Çocuk seçtiği resim hakkında konuşurken ya da çocuğun çizdiği resim hakkında konuşulurken ihtiyaç duyulduğunda çocuğa sözel ipucu sunulabilir. Çocuğun kurduğu kısa cümleler pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi çocuğa yapılacak etkinlik ayrıntılı olarak betimlenmelidir. Öğretmen, resim çizme sırasında çocuğun hayalindeki istediği resmi çizebilir. Çizilen resmin sınırları silikon ya da ip yardımıyla belirginleştirebilir. Çocuğa resmi boyarken uygun renkte boya kalemini seçmesi için sözel ipucu sunulabilir. Resim kâğıdına çocuğun adı Braille alfabesiyle yazılabilir. Resmi pet şişenin içine yerleştirmek için çocuğa ihtiyaç duyması hâlinde fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir. Sınıfın ortasına serilen mavi örtünün dokusu çocuğun fark edebilmesi için farklılaştırılabilir. Ör-

neğin örtünün dokusu pürüzlü olabilir. Örtünün serildiği yer ve sınırları çocuğa dokunarak incelenmelidir. Çocuğun elindeki şişeyi örtünün üstüne koyabileceği söylenmelidir. Örtünün etrafında otururken çocuğun öğretmenin yanına oturması sağlanabilir. Öğretmen çocuğun etkinlikteki geçişleri ve etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırması için diğer arkadaşlarının davranışlarını zaman zaman sesli olarak betimlemelidir. Çocuğun örtünün üstünden şişeyi alması sağlanmalı ve öğretmen çocuğa "Haydi, sen şişeyi seç ben de içinden çıkan resmi sizlere anlatayım." diyerek çocuğa resmi anlatma sırasında destek olmalıdır. Şişeden çıkan resimler çocuğa betimlenerek anlatılmalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Öğretmen az gören çocuğun serbestçe resim yapabilmesi için sınıf ortamının ışık seviyesini çocuğun görme düzeyine uygun ayarlamalıdır. Çocuk etkinlik boyunca görme becerilerini en aktif kullanacağı yere oturtulmalıdır. Çocuğun kullandığı cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) etkinlik sırasında kullanmasına fırsat verilmelidir. Çocuğun resmi çizerken kalın uçlu renkli boya kalemleri ve beyaz kâğıt kullanması sağlanmalıdır. Resim çizme sırasında çocuğa zaman verilmelidir. Resim bittikten sonra çocuğun adı istediği renk kalemle kâğıda yazılmalıdır. Resmi pet şişenin içine yerleştirmek için çocuğa ihtiyaç duyması hâlinde fiziksel yardım sunulabilir. Sınıfın ortasına serilen örtü çocuğa incelenmelidir. Örtünün etrafında otururken çocuğun öğretmenin yanına oturması sağlanmalıdır. Sıra çocuğa geldiğinde, çocuktan istediği pet şişeyi seçmesi ve içinden çıkan resmi anlatması sağlanmalıdır. Çocuğun görmede zorlandığı yerde sözel ipucuyla çocuğa destek olunmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmenin ve akranının jest ve mimiklerini net görebileceği ve onları en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. Etkinlik çocuğun dil becerileri düzeyine uygun anlatılmalıdır. Etkinliğin başlangıcında çocuğa arkadaşlarını gözlemlemesi için fırsat verilebilir. Çocuğun ifade edici dil becerileri sınırlı düzeyde ise seçtiği şişeden çıkan resmi doğal işaretlerle, görsellerle anlatması sağlanmalı ve çocuğun işaretlerine, göstermesine göre de öğretmen resmi anlatmalıdır. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre şişeden çıkan resmi anlatmasına

fırsat verilmelidir. Çocuğa cevaplayabileceği düzeyde sorular sorulmalıdır. Çocuğun dil becerileri düzeyine göre resmini anlatırken, sözel ifadelerine ek olarak doğal işaretlerden ya da görsellerden yararlanmasına fırsat verilebilir. Öğretmen çocuğun gösterdiklerini sözel olarak ifade etmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmenini ve arkadaşlarını net görebileceği ve en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. Çocuk ifade edici dil becerilerini kullanmaya yönlendirilmeli ve cesaretlendirilmelidir. Çocuğa konuşması sırasında takıldığı noktalarda destek ve model olunmalıdır. Çocuğun dil becerileri düzeyine göre şişeden çıkan resimlere ilişkin sorular basitleştirilebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik çocuğun dil becerileri düzeyine uygun anlatılmalıdır. Çocuğa ifade edici dil becerileri düzeyine uygun, cevaplayabileceği türde sorular sorulmalıdır. Çocuğun anlatımı sırasındaki eksik, hatalı veya yanlış ifadeleri anında öğretmeni tarafından düzeltilmeli ve ifadenin doğru telaffuzu söylenmelidir. Çocuk konuşması sırasında heyecanlanıyorsa etkinlikte orta sıralarda çocuğa yer verilebilir. Çocuğun takıldığı kelimelere öğretmen model olmalıdır. Çocuk ifade edici dil becerilerini kullanması konusunda cesaretlendirmelidir. Çocuğa konuşması sırasında ek süre verilebilir. Çocuk konuşması bitene kadar dinlenmelidir. Çocuğun konuşma çabası, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri pekiştirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuk dikkat dağıtıcı uyaranların ez az olduğu, olumlu etkileşim kurabileceği bir akranının yanına oturtulabilir. Etkinlik sırasında yönergeler gerektiğinde sadeleştirilerek sunulmalı ve aşama aşama yinelenmelidir. Çocuğa etkinlik içinde sorumluluk verilebilir (Örneğin mavi örtüyü yere sererken yardımcı olması istenebilir.). Resmini çizerken çocukla resmi hakkında aralıklarla konuşulabilir, böylece çocuğun etkinliğe olan ilgisi artırılabilir. Çocuğun etkinlik içerisindeki uygun davranışları (arkadaşını dinleme, sırasını bekleme vb.) pekiştirilmelidir. Arkadaşı şişe seçip çıkan resim hakkında konuşurken gerektiğinde uygun dinleme davranışları tüm sınıfa ve sıranın birazdan kendine geleceği de çocuğa hatırlatılmalıdır. Arkadaşlarının verdikleri cevaplar hakkında sorular sorularak da çocuğun etkinliği takip etmesi sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilmelidir. Çocuğun elini ve parmaklarını hareket ettirmede güçlüğü varsa resim çizme sırasında çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Çocuk tamamıyla ellerini kullanamıyorsa hayalindeki resmi betimleyerek öğretmene çizdirebilir. Çocuk resim yapmakta zorlanıyorsa çıkartma etiket ve görselleri yapıştırarak da resim oluşturması sağlanabilir. Çocuk bağımsız olarak resim çizebiliyorsa da masadaki resim kâğıdı bant yardımıyla masaya sabitlenebilir. Pet şişe içerisine resim konulurken çocuk desteklenebilir. Çocuk yere oturmakta güçlük yaşıyorsa örtü, masanın üzerine serilebilir. Etkinlik masada da yapılabilir. Çocuğa pet şişeden resmi çıkarmasında da destek olunabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 9

Etkinliğin Adı : Sohbet Vakti: Duygular

Etkinlik Çeşidi : Türkçe Etkinliği

Yaş Grubu : 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3 : Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.

Göstergeleri : Düz cümle kurar. Olumsuz cümle kurar.

Kazanım 5 : Dili iletişim amacıyla kullanır.

Göstergeleri : Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Sohnete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.

Kazanım 7 : Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.

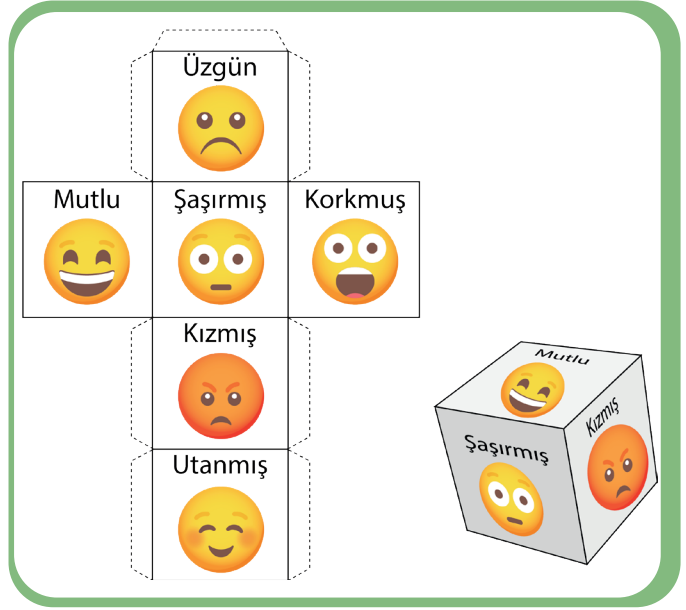
Göstergeleri : Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinlediklerini açıklar. Dinledikleri hakkında yorum yapar.

Kazanım 8 : Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.

Göstergeleri : Dinlediklerini ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini başkalarına anlatır.

Materyaller : Duygular küpü.

Kavramlar/Sözcükler : Üzgün, mutlu, şaşırılmış, korkmuş, kızgın, utanmış.

Öğrenme Süreci

- Çocuklar hikâye düzeninde otururlar. Öğretmen küpün tüm yüzeylerinde bulunan duyguları içeriğinde barındıran, herhangi bir duygular temalı hikâye kitabını okumaya başlar.
- Hikâye okuma aşaması bittikten sonra duygular küpünü çocukların olduğu alanın ortasına koyar. Sırayla herkesin ortaya gelip küpü atacağını, çıkan duyguya göre hikâyedeki olayı anlatacağını söyler.

Örneğin bir çocuk ortaya gelir, küpü atar ve küpün üst yüzeyinde 'korkmuş' duygusu çıkar. Öğretmen "Evet! Küpü attın ve hangi duygu çıktı?"

"Peki, hikâyedeki çocuk/hayvan/kahraman hiç korkmuş muydu? Eğer korktuysa neden korkmuştu hatırlıyor musun? Bize anlatabilir misin? O an yüzü nasıldı? Bize gösterebilir misin?" gibi

sorular sorar ve çocuktan soruları cevaplayıp çıkan duyguya göre hikâyedeki olayı anlatmasını ister.

- Bu süreç tüm duygular (mutlu, üzgün, şaşkın, utanmış vb.) üzerinden devam eder.

Öğretmen çocuklara sorduğu soruları çeşitlendirebilir.

"Peki, sen kahramanın yerinde olsaydın korkar mıydın?"

"Peki, senin bugüne kadar en mutlu olduğun an neydi?"

"Sen hiç birine bu kadar çok kızdın mı?"

"Hangi duygu sana iyi hissettiriyor? Hangisi senin için daha güzel?" gibi sorular sorulabilir.

- Çocukların hikâyeden bağımsız olarak kendi hayatlarından örnekler de vermelerine fırsat tanınır. Duygu ve düşüncelerini, öğretmeni ve arkadaşlarıyla sohbet havasında paylaşması sağlanır.

Değerlendirme

- İnsanların hissettiklerini çoğunlukla yüzlerinden anlıyoruz. Ya hiç anlamasaydık?
- İnsanlar ağlarken gözyaşı dökmeseydi nasıl bir görüntü olurdu?
- Hayvanların da bizim gibi duyguları var mı? Hangi duygularımız çok benziyor?
- Duygular sadece bir ses olsaydı neye benzerdi? Mutlu olmak bir kuş cıvıltısı olabilir mi? Üzgün

olmak bir bebeğin ağlama sesi olabilir mi? Şaşkınlık olurdu ya da kızgınlık

Aile Katılımı

- Aileden çocuğa televizyondan uygun bir program seçmesi istenir (İnternet üzerinden çocuğa uygun içerikte video da açılabilir.). Aile ile beraber videoyu/filmi izleyen çocuktan karakterlerin duygularını söylemesi istenir. Örneğin anne "Adam burada ne yapıyor? Ne hissediyor? Yüzünün şeklini gösterebilir misin? Çocuk mutlu mu? Sence neden şaşırdı? Ağlıyor, sevinçten mi? Üzülmüş mü?" şeklinde sorular sorar. İzledikleri karakterlerin duygu analizi çocukla beraber konuşulur.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun duyguları ayırt edip edemediği belirlenmelidir. Çocuğa etkinlik öncesinde incelemesi için duygu küpü verilebilir, duygular üzerinde konuşarak çocuk etkinliğe hazırlanabilir. Etkinlik sürecinde çocuğun etkinliğe katılımı pekiştirilmelidir. Hikâyeyi okurken çocuğun dikkatini hikâyede tutmak adına, çocuğa basit sorular sorulabilir. Hikâyeye bittikten sonra sorulan soruları cevaplarken çocuğa yönlendirici ipuçları sunulabilir. Örneğin çocuğa kahramanın neden korktuğu sorulduğunda, çocuktan "köpek" cevabını alabilmek için "Bir hayvandan korkmuştu, o hayvanın adı neydi?" gibi sorularla yönlendirici olunabilir ya da hikâyedeki görseller çocuğa gösterilerek de ipucu sunulabilir. Çocuğun doğru tepkileri pekiştirilmeli, yanlış tepkilerine düzeltici dönüt verilmelidir. Etkinliğin kalıcılığını arttırmak adına çocuğun günlük hayatında korktuğu, mutlu olduğu vb. anlardan örneklendirmeler istenebilir. Çocuk örnekler vermekte zorlanırsa günlük hayatında yaşama olasılığı yüksek olaylardan örnekler verilip bu olayda "Sen neler hissedirdin?" şeklinde sorular sorulabilir. Böylece etkinlik genellenerek çocuğun yaşantısındaki örnekler ile desteklenmiş olur.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa sunulan yönergeler açık, anlaşılır ve sade olmalıdır. Etkinlik öncesinde çocuğun duyguları ayırt

edip edemediği belirlenmelidir. Etkinlikte kullanılan küp çocuğun dokunsal hassasiyetinin olmadığı malzemelerden hazırlanmış olmalıdır. Küpün üzerindeki duygu görselleri gerçek insan yüz ifadelerinden seçilebilir. Çocuk küpü attığında üste gelen yüz ifadesi öğretmen tarafından yapılarak somutlaştırması sağlanabilir. Çocuğun etkinliği anlamasına yardımcı olmak adına, akranını model alması sağlanabilir. Etkinlikte hikâyeye okunup, küp atma aşamasına gelindiğinde, çocukla göz teması kurup küpü bir kere atması gerektiği hatırlatılmalıdır. Küpü attıktan sonraki konuşma sırasında çocuk için uygun olan ipucu sunulmalıdır. Çocuğun kurduğu tek kelimelik ya da birkaç kelimeden oluşan basit cümleleri pekiştirilmeli ve cümlelerine genişletmeler yapılmalıdır.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılacak duygular küpü çocuğa uygun olarak dokunsal materyaller yardımıyla hazırlanmalıdır. Örneğin mutlu olan yüz ifadesi silikon yardımıyla sınırları belirgin hâle getirilirken, üzgün olan yüz ifadesinin sınırları ip yardımıyla belirgin hâle getirilerek hazırlanabilir. Her bir ifade dokunsala çevrilirken, farklı materyallerle sınırları belirginleştirilmelidir. Farklı dokularda hazırlanan dokunsal duygular küpünü çocuğun incelemesine zaman verilmelidir. Öğretmen hikâyeye okumaya başlamadan önce çocuğu yanına oturtabilir. Duygular küpü çocuğun önüne konulup, sıra çocuğa geldiğinde küpü atması ve çıkan duyguyu anlatması istenebilir. Çocuk duygu küpünü inceledikten sonra öğretmen çocuğun kendi yüzüne dokuna-

rak farklı duygu durumlarındaki yüz ifadelerini ve nasıl değiştiğini anlamasını sağlayabilir. Etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırabilmesi için diğer arkadaşlarının davranışları zaman zaman sesli olarak çocuğa betimlenmelidir. Çocuğun zorlandığı yerde, dokunarak duyguyu anlaması için çocuğa zaman verilmelidir. Etkinlik sırasında ihtiyaç hâlinde çocuğa dokunduğu duygu hakkında ipuçları (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulabilir. Çocuğa etkinlik sürecinde ve değerlendirme bölümünde sorduğu sorular ve yanıtlaması için zaman verilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinliğin yapılacağı sınıf ortamının ışık düzeyi (aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) az gören çocuk dikkate alınarak ayarlanmalıdır. Etkinlikte kullanılacak duygular küpü çocuğun görme düzeyine göre uygun puntuyla büyütülerek ve sınırları kalın çizgilerle çizilerek hazırlanmalıdır. Duygular küpü hazırlanırken, zemin zıtlığına ve küpün canlı renklerde olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun duygular küpünü rahatlıkla görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek oranda yararlanabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz (büyüteç, teleskoplu gözlük vb.) varsa duygular küpünü incelerken bu cihazları kullanmasına fırsat verilmelidir. Hikâye okuma zamanı bittikten sonra duygular küpü çocuğun görebileceği mesafeye konulmalıdır. Çocuktan küpü atması ve önüne gelen duygunun ne olduğu hakkında konuşması istenmelidir. Çocuğa bu süreçte duygular küpünü görebilmesi ve anlamlandırması için zaman verilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini net görebileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Öğretmen hikâye kitabını okurken görsellerden faydalanmalı, hikâyenin resimlerini çocuğa göstermelidir. Çocuğun dil düzeyine uygun etkinlik anlatımı yapılmalıdır. Örneğin çocuk ortaya gelir, küpü atar ve küpün üst yüzeyinde "korkmuş" ifadesi çıkar. Öğretmenin "Evet. Küpü attın ve hangi duygu çıktı?" sorusuna çocuğun jest ve mimikleriyle cevap vermesi kabul edilmelidir. Çocuk jest ve mimikleriyle korkma duygusunu ifade ediyorsa öğretmen "Evet, korkmuş." diyerek sözel olarak da betimleme yapılmalıdır. Çocuğun dil düzeyi söyleneni tekrar etmesine uygun ise

çocuğun söyleneni tekrar etmesi istenebilir. Öğretmen "Hikâyedeki çocuk/hayvan/kahraman hiç korkmuş muydu? Senin bugüne kadar en mutlu olduğun an neydi? Sen birine hiç bu kadar çok kızdın mı?" gibi sorular sorarken jest ve mimiklerini hikâyede yer alan duyguya göre kullanmalıdır. Çocuğun anlatımında görsellerden, doğal işaretlerden yararlanmasına fırsat tanınmalıdır. Öğretmen, çocuğun görseller ve doğal işaretlerle anlatımını sözel dille ifade etmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmenin, arkadaşlarının jest ve mimiklerini net görebileceği ve onları en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. Öğretmen, hikâye kitabını okurken kitabın resimlerini çocuğa gösterebilir. Etkinlik anlatımı çocuğun dil düzeyine uygun olarak yapılmalıdır. Küpü atma aşamasına yönelik çocuğun akranını izlemesi hatırlatılabilir. Çocuk küp atmak için ortaya geldiğinde çocuğun dil düzeyine uygun sorular sorulmalıdır. Çocuğun cevapları genişletilmelidir. Çocuk ifade edici dili kullanması konusunda cesaretlendirilmelidir. Örneğin "Hikâyedeki çocuk/hayvan/kahraman hiç korkmuş muydu?" sorusuna çocuk "Korktu." şeklinde cevap verirse öğretmen çocuğun ifadesini "Çocuk korktu." şeklinde genişletmelidir. Çocuğun anlatımı sırasında gerektiği yerde çocuğa model olunabilir. Çocuğa soruları yanıtlaması sürecinde ihtiyaç hâlinde uygun ipuçları sunulabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Hikâye çocuğun dil becerileri seviyesine uygun seçilmelidir. Çocuğun ayırt ettiği ve etmediği kelimeler belirlenmelidir. Çocuğun ayırt edemediği kelimeler varsa tanımı yapılmalıdır. Çocuk küp atmak için ortaya geldiğinde sadece jest ve mimik kullanmamalı, sözel dil kullanması konusunda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun dil becerileri düzeyine uygun yeni öğrendiği kelimeleri kullanmasını sağlayacak sorular sorulmalıdır. Çocuğun sorulara cevap vermekte zorlandığı kısımlarda öğretmen yönlendirici olmalıdır. Çocuğun eksik, yanlış ve hatalı ifade ettiği ya da takıldığı ses/hece/kelimelerde ifadelerin doğru hâli öğretmen tarafından telaffuz edilmelidir. Çocuk ses/hece ya da kelimenin doğrusunu telaffuz ederken, çocuğun dikkatinin öğretmende olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğa sorulara cevap vermesi için ek süre tanınabilir. Çocuk soruları cevaplamakta zorlanırsa çocuğa seçenekli sorular sorulabilir.

Örneğin “Nasıl hissettin?” sorusu için “Korktun mu? Şaşındın mı?” gibi seçenekli sorular sorulabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuk çevresel uyaranlardan en az düzeyde etkileneneği yere oturtulmalıdır. Etkinlik sürecinde çocuğun etkinliğe uygun davranışları pekiştirilmelidir. Etkinlikte kullanılan hikâyenin konuyla ilişkili, günlük hayatla bağlantılı, sade, kısa ve belirgin ifadeleri olmasına dikkat edilmelidir. Hikâye okuma sırasında çocuğun etkinliği takip etmesini sağlama adına sorular sorulabilir. Örneğin “Arkadaşına hangi duygu çıktı? Arkadaşın bize burada hangi duyguyu anlatmak istedi?” gibi sorular

sorularak çocuğun etkinliğe olan dikkati arttırılabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Küpün boyutunda çocuğa göre uyarlama yapılabilir. Çocuk, küpü atmada bir güçlük çekerse fiziksel yardım uygulanabilir. Duyguları taklit etme sırasında çocuk mimiklerini kullanmada güçlük çekiyorsa çocuğun hafif düzeyde yaptığı yüz hareketleri de doğru kabul edilebilir. Duyguları taklit edemeyen çocuğun önüne duygu kartları konulabilir. Sorulan sorulara kartları göstererek ya da işaret ederek tepki vermesi sağlanabilir. Baş/göz işaretleri ya da jest ve mimikleri ile anlatılan görseli seçmesi de doğru kabul edilebilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 10

Etkinliğin Adı	: Ben Bir Spikerim!
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe ve Oyun (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Dili iletişim amacıyla kullanır.
Göstergeleri	: Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır.
Kazanım 10	: Görsel materyalleri okur.
Göstergeleri	: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur.
Materyaller	: Çeşitli olay kartları, mukavvadan hazırlanmış televizyon.
Kavramlar/Sözcükler	: Haber, spiker.

Öğrenme Süreci

- Yarım ay düzeninde oturulur. Etkinlik öncesi öğretmen çocuklara haber sunan spiker videoları izletir. İzledikleri videolar hakkında sohbet ederler. "İzlediğiniz video nedir? Haberlerde neler anlatılır? Evde haber izliyor musunuz? Haberi sunan kişi kimdi? Mesleği nedir? Spikerler haberleri nasıl okuyor?" gibi sorularla çocukların haberler ve spikerlik hakkında ön bilgileri alınır. Yaşantılarından örnekler vermeleri için çocuklara fırsat tanınır.
- Herkese bir spiker olacağı söylenir. Öğretmen, önceden hazırladığı televizyon ekranını tüm çocukların göreceği şekilde karşılarına koyar. Bir torbanın içinde çeşitli olay kartları olur. Öğretmen, kendisi bir örnek gösterecek şekilde etkinliğe başlar. Torbanın içinden bir kart seçer ve kartı inceler. Sonra çocukların karşısına televizyon ekranının arkasına geçer. Elindeki kartta çıkan olayı anlatmaya başlar.
- "İyi günler sayın seyirciler. Ben Ayşe öğretmen, şimdi sizlere bir haber sunacağım. Üç tane köpek bir bahçede eğleniyorlar. Her yer yemyeşil. Rengârenk kelebekler var. Uçuyorlar. Bir tane ev var. Evin yanında küçük bir ağaç var." şeklinde

elindeki olay kartını betimler. Her gördüğünü anlatmaya çalışır. Anlatmadığı olay kalmadığından emin olmaya çalışır, bunu çocuklara hissettirir. "Evet, sevgili seyirciler. Anlatacağım bu kadar. Hoşça kalın!" der ve sunumunu bitirir.

- Etkinlik çocuklarla devam eder. Torbadan çektiği görseli anlatmakta zorlanan çocuk olursa öğretmen destekleyici sorularla çocuğu cesaretlendirir. "Seyircilere merhaba dedin mi? Neler görüyorsun? Orada bir ağaç var mı acaba? İnsanlar orada ne yapıyor? İstersen seyircilere veda et." şeklinde çocuklara destek verir.

Değerlendirme

- Haber sunmak keyifli miydi? Heyecanlandınız mı?
- Haberler neden var?
- İleride spiker olmak ister misiniz?
- Spiker olsaydınız nelerin haberini sunmak isterdiniz?
- Sunulan haberlerden yani anlatılan olay kartlarından istediklerini seçip olayın resmini yapmaları istenir.

Aile Katılımı

- Evde spikerlik mesleği üzerine ailece sohbet edilir. Spiker çeşitleri hakkında konuşulur konuşulur. (spor spikeri, haber spikeri, magazin spikeri

gibi) Beraber haber kanallarından, internetten örnek spiker konuşmaları izlenir. Aile üyelerinden spiker olmak isteyenler herhangi bir konu seçip haber sunabilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik aşamaları sırasıyla ve açık ifadelerle çocuğa anlatılmalıdır. Etkinliğin her bir aşamasında ne yapılacağı hakkında çocuğa yönerge verilebilir. Yönergeler gerektiğinde tekrar edilebilir. Video birkaç kez izlettirilebilir, video izleme sırasında video zaman zaman duraklatıp çocuğa sorular sorulabilir ve videodaki olaylar hakkında kısa bilgiler verilebilir. Arkadaşlarını izleyip model alabilmesi için çocuğa etkinlikte orta sıralarda yer verilebilir. Etkinlikte detayları az, basit, çocuğun günlük hayatta sık karşılaştığı nesneleri içeren olay kartlarının kullanılması tercih edilmelidir. Spiker rolünü canlandırırken çocuğa ihtiyaç duyulduğunda sözel ipucu sunulmalıdır. Çocuğun kurduğu cümlelere genişletilerek dönüt verilmelidir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve uygun davranışları (video izlemesi, olay kartını anlatması, spiker olan arkadaşını dinlemesi vb.) pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecinde çocuğa verilecek yönergeler açık, anlaşılır ve kısa olmalıdır. Yönergeyi verirken göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Video izleme süresi ve izletilme sayısı çocuğa göre planlanabilir. Etkinlikte çocuğun sevdiği, detayları az, basit, günlük rutinlerinde sık karşılaştığı nesneleri içeren olay kartları tercih edilmelidir. Sohbet etkinlikleri sırasında çocuğun sohbete dâhil olması için fırsatlar yaratılmalıdır (Sohbete katılması için çocuğa soru yöneltilebilir.). Çocuk televizyon ekranın arkasına geçmek istemeyebilir. Böyle bir durumda çocuğun televizyonun yanından spikerlik yapmasına izin verilebilir. Çocuk konuşması için motive edilmelidir, çocuğa konuşması sırasında ihtiyaç duyulduğunda sözel ipuçları sunulmalıdır. Çocuğun kurduğu basit cümleleri genişleterek dönüt verilmeli, etkinliğe katılımı ve olumlu davranışları pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğa etkinliğin nasıl yapılacağı ayrıntılı betimlenmelidir. Öğretmen sınıfa izlete-

ceği spiker videolarını görme yetersizliği olan çocuğa ayrıntılı bir şekilde betimlemelidir. Televizyon ekranı da çocuğa incelenmeli ve detaylı betimlenmelidir. Mukavvadan yapılmış televizyon ekranı çocuğun da anlayabileceği şekilde farklı dokularda hazırlanmalıdır. Örneğin televizyon ekranı pürüzlü bir dokuda kartonla, televizyonun açma/kapama ve ses düğmeleri gerçek düğmelerle, anteni ise simli evalarla hazırlanabilir. Burada amaç çocuğun dokunduğu her bölümün farklı dokunsal uyanlarla hazırlanmış olmasıdır. Çocuğun torbadan çektiği olay kartı çocuğa ayrıntılı betimlenmelidir ve çocuğun televizyon maketinde öğretmeniyle yaptığı betimlemeleri arkadaşlarına anlatması sağlanmalıdır. Bu şekilde çocuğa her olay kartını anlatma sırası geldiğinde, öğretmen öncesinde karttaki olayları çocuğa betimlemeyerek hatırlatmalı, çocuk da betimlenen her olayı arkadaşlarına anlatmalıdır. Anlatım sırasında çocuğun atladığı bir olay olursa öğretmen sözel ipucu ile olayı çocuğa hatırlatmalıdır. Değerlendirme sırasında çocuğun serbest, bağımsız resim yapmasına fırsat verilebilir. Resim yaparken ihtiyaç hâlinde çocuğa sözel ipucu ya da fiziksel yardım sunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının ışık seviyesi çocuğun görme düzeyine uygun ayarlanmalıdır (Ortam aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) Çocuğun kullandığı cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) etkinlik sırasında kullanmasına fırsat verilmelidir. Çocuğun görme düzeyinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği mesafeden videoyu izlemesi ve etkinlikte yer alması sağlanmalıdır. Etkinlikte kullanılacak televizyon ekranı çocuğun görme düzeyine uygun büyüklükte, televizyonun her bir bölümü farklı kontrast canlı renklerde ve zemin zıtlığına dikkat edilerek hazırlanmalıdır. Etkinlikte kullanılacak olay kartları da çocuğun görme düzeyine uygun basit, anlaşılır görsellerden, kontrast canlı renklerle oluşturulmuş ve kenarları kalın çizgilerle belirginleştirilerek hazırlanmalıdır. Çocuk oyun sırasında olay kartındaki durumu unutmaz ise öğretmen sözel ipucu hatırlatmalıdır. Değerlendirmede serbest resim yapma sırasında çocuğun kalın uçlu kalemli kullanması ve istediği resmi yapması sağlanabilir. Çocuğa resim yaparken ih-

tiyaç duyulduğunda ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmenini ve akranını net görebileceği ve en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. Çocuk ekranın arkasına geçtiğinde seçtiği olay kartını doğal işaretlerle göstererek anlatabilir. Çocuğun gösterdiklerini öğretmen ya da uygun düzeydeki akranı sözel olarak ifade edebilir. Çocuk olay kartını anlatmakta güçlük yaşarsa "Burada neler oluyor?", "Kartta neler var?" gibi sorularla çocuk yönlendirilmeli ve çocuğun anlatımı desteklenmelidir. Sohbet sırasında sözel dili kullanması konusunda çocuk cesaretlendirilmeli, dil düzeyine uygun sorularla çocuğun konuşması sağlanmalıdır. Öğretmen zaman zaman diğer çocuklar konuşurken çocuğa "Dinle." yönergesi vererek "Arkadaşın ne söyledi?" sorusunu sorabilir. Bu sayede çocuğun dinleme becerisini aktif olarak kullanması desteklenebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmenini, akranını net görebileceği ve en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. Çocuğun seçtiği eylem kartı dil düzeyine uygun sorularla desteklenmelidir. Çocuk tek ya da iki kelimelik ifadelerle kartı anlatıyorsa çocuğun ifadesi sorularla genişletilmeli ve cümleyi öğeleriyle birlikte kullanması desteklenmelidir. Çocuğun kartı daha uzun süre incelemesi için önceden çekmesi sağlanabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik çocuğun dil düzeyine uygun anlatılmalıdır. Çocuğun, sohbet etkinliklerine dâhil olması için fırsat yaratılmalı, yaşantısına ilişkin sorular sorularak konuş-

ması sağlanmalıdır. Çocuk televizyon ekranının arkasına geçtiğinde heyecanlanabilir. Öğretmen bu konuda çocuğu cesaretlendirmelidir. Çocuğun anlatmakta güçlük yaşadığı noktalara öğretmen destek olmalıdır. Anlatım sırasındaki eksik, hatalı veya yanlış ifadeleri öğretmeni tarafından anında düzeltilmeli ve ifadenin doğru hâli söylenmelidir. Çocuğa konuşması sırasında ek süre verilebilir. Çocuğun anlatımı sonuna kadar dinlenmeli, bölünmemelidir. Sadece takıldığı yerlerde öğretmen araya girerek destek olmalıdır. Çocuğun konuşma çabası, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri pekiştirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuk dikkat dağıtıcı uyaranların az olduğu, öğretmene yakın ve model alabileceği bir akranının yanına oturtulabilir. Video izleme sırasında video duraklatılıp çocuğa sorular sorulabilir ve etkinliğe olan ilgisi artırılabilir. Etkinlikte sade ve anlaşılır kartlar kullanılmalıdır. Spikerlik rolünü canlandıran akranının söyledikleri hakkında sorular sorularak çocuğun etkinliğe olan ilgisi, dikkati artırılmalıdır. Gerektiğinde uygun dinleme davranışları tüm sınıfa hatırlatılmalı, çocuğa da spiker olma sırasının birazdan kendisine geleceği ifade edilmelidir. Çocuğun etkinlik içerisindeki uygun davranışları (spiker rolünde olan arkadaşını dinleme, sırasını bekleme vb.) pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun etkinlikte güvenli bir şekilde oturması sağlanmalıdır. Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilmelidir. Çocuk elini ya da parmaklarını hareket ettirmede güçlük yaşıyorsa televizyon ekranı masaya sabitlenebilir, olay kartı da masanın üzerine konulabilir. İhtiyaç duyulduğunda kartı tutmasına yönelik çocuğa fiziksel yardım da sunulabilir. Değerlendirme sırasında gerek görüldüğünde çocuğun resim kâğıdı masaya bantla sabitlenebilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 11

Etkinliğin Adı	: Badminton Turnuvarımız ve Afişimiz
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe ve Hareket (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 6	: Sözcük dağarcığını geliştirir.
Göstergeleri	: Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder ve sözcüklerin anlamlarını sorar. Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler. Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullanır.
Kazanım 7	: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.
Göstergeleri	: Dinledikleri/izlediklerini açıklar. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.
Kazanım 8	: Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinledikleri/izlediklerini başkalarına anlatır.
Materyaller	: Spor dalları ve toplara ait görseller, videolar, afiş için karton, yapıştırıcı ve seçilen spor dalı badminton ise badminton topu ve raketi.
Kavramlar/Sözcükler	: Badminton, turnuva, raket, file.

Öğrenme Süreci

- Çocuklarla sohbet düzeninde oturulur. Çocuklara "Top deyince aklınıza ne geliyor? Top nedir? Neye benzer? Top ile sadece oyun mu oynanır?" gibi sorular sorulur. Çocukların yaşantılarına ait bildiklerini paylaşmalarına fırsat verilir. Çeşitli spor dallarına ait toplar ile ilgili videolar izletilir ve görseller incelenir. "Ne kadar çok top çeşidi var fark ettiniz mi? Her spor dalına uygun farklı özellikte toplar var. Bu toplar çok küçük, yuvarlak ya da üzerinde delikler olan toplar olabilir. Sizin bildiğiniz farklı toplar var mı?" gibi sorularla çocukların spor dalları ve toplar hakkında bilgi düzeyleri ölçülür.
- Öğretmen etkinlik için sınıfta az bilinen bir spor dalı/topu seçer. Seçilen spora ait (badminton gibi) video tekrar izletilir. Spor dalının özellikleri hakkında sohbet edilir. Öğretmen yanında getirdiği badminton topu ve raketini çocuklara gösterir. İncelemelerine fırsat verir. Birkaç atış örneği gösterir.

- Diğer sporlarla olan benzerlikleri ve farklılıkları konuşulur. Bu spor hakkında ne düşündükleri sorulur ("Sence eğlenceli mi? Zor mu? Tüylü top neye benziyor? Diğer toplardan farkı ne? Bize videoda gördüklerini anlatabilir misin? Kaç kişi oynuyordu? Nasıl bir yerde oynuyorlar? Açık alan mı? Kapalı bir yerde mi? Sence çok yorucu mu? Sporcuların karşılıklı yarışmalarına turnuva diyoruz. İzlediğiniz videolar turnuva görüntüleydi. Hayatında hiç turnuva gördün mü?" gibi.).
- Etkinlik masasına geçilir. Öğretmen çeşitli görselleri etkinlik masasına karışık bir şekilde koyar. Örneğin badminton topu, badminton oynayan sporcular, badminton raketi, badminton filesi/sahası resimleri gibi. Öğretmen büyük bir kartona başlık olarak badminton, kartonun köşesine de bir hafta sonrasına ait bir tarih yazar.
- Öğretmen "Hepiniz artık badminton sporunu tanıyorsunuz. Kendinizi bir badminton sporcu-

su olarak hayal edin. Haftaya badminton turnuvası düzenleyeceğiz. Bu kartona badminton ile ilgili tüm resimleri yapıştıracağız. Böylelikle bir afiş hazırlayacağız. Bu afişi sınıfımıza asacağız. Sınıfımıza gelip afişimizi görenleri bu turnuvaya davet etmiş olacağız. Bizi izlemeye gelenlere de bu sporu öğretmiş oluruz. Hazırsanız başlayalım.” der ve afişi çocuklarla beraber hazırlayıp sınıflarına asar.

- Yazdıkları tarihe kadar çocuklar beraber badminton oynarlar ve turnuvaya hazırlanırlar. Ailelerini turnuvaya davet ederler.

Değerlendirme

- Spor yapmak neden önemlidir?
- Futbol oynarken vücudumuzun en çok neresi çalışır? Tenis oynarken hangi organlarımızı daha çok kullanırız?

- Spor yapmayı kapalı alanlarda mı seversiniz yoksa açık havada mı?
- Ailenizde spor yapan birileri var mı? Hangi sporu yapıyorlar?
- Sporcu olmak ister miydiniz?
- Yürümek, zıplamak ya da koşmak bir spor mudur?

Aile Katılımı

- Aile ile beraber herhangi bir spor dalının müsabakası izlenir (internet, televizyon vb.). İzlenen müsabaka hakkında sohbet edilir. Eğer mümkünse ailece, bulunulan bölgede canlı bir spor etkinliği varsa izlemeye gidilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sınıfa toplardan örnekler getirilebilir. Etkinlikte az sayıda spor dalının sunuma yer verilebilir. Çocuk sohbet etkinliklerine katılma noktasında teşvik edilmelidir. Bu süreçte çocuğun sevdiği spor dalı ve toplar hakkında konuşmasına fırsat verilebilir. Etkinlikte izletilecek videoların süresi çocuğa göre ayarlanabilir. Kısa süreli ve oyunlardaki davranışların net olduğu videolar tercih edilmelidir. Badminton sporu videosu çocuğa birkaç kez izletilebilir. Çocuk videoyu izledikten sonra çocuğun videodaki davranışları taklit etmesi sağlanabilir. Badmintonun diğer spor dalları ile benzerlik/farklılıkları hakkında konuşulurken, çocuğun da bildiği bir spor dalı ile badmintonu karşılaştırması istenebilir. Öğretmen bu süreçte çocuğa yönlendirici olmalıdır. Afiş hazırlama ve badminton oynama aşamalarında çocuğa uygun düzeyde ipucu sunulmalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecinde çocuğa sade, anlaşılır ve kısa yönergeler verilmelidir. Yönergeler sunulurken çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmeli ve gerektiğinde yönergeler yinelenmelidir. Etkinlikte sunulacak spor dallarının sayısı azaltılabilir ve topları sınıfa geti-

rilebilecek spor dallarına sunumda öncelik verilebilir. Çocuğun sevdiği spor dalı var ise onun üzerine sohbeti başlatıp konuşması sağlanabilir. Badminton sporu videosu çocuğa birkaç kez izletilebilir. Videoya dikkatini çekmek amacıyla çocuğa zaman zaman sorular yöneltilebilir. Çocuğun etkinliğe katılımı; etkinliği izleme, dinleme, sohbet etkinliğine katılma gibi davranışları pekiştirilmelidir. Çocuğun etkinliğin top ile ilgili olan kısımlarına sürekli sektirmek yada oynamak istemek gibi aşırı ilgili davranışları olabilir. Bu durumun önüne geçmek için öğretmen etkinlik öncesinde topları çocuğa inceletebilir. Etkinlik bitiminde de istediği bir topa çocuğun oynamasına fırsat verebilir. Bu süreçte ihtiyaç hâlinde topların görsellerinden de yararlanılabilir. Afiş hazırlama ve badminton oynama aşamalarında akran desteğinden faydalanılabilir ve çocuğa uygun düzeyde ipucu sunulabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce etkinlik alanları çocuğa incelenmeli ve detaylı olarak betimlenmelidir. Etkinlik öncesinde öğretmen çocuğu yanına oturtabilir. Çeşitli spor dallarına ait topları anlatan video çocuğa ayrıntılı bir şekilde betimlenmelidir. Çocuğa topların görselleri yerine topların gerçeği, oyuncak şekli ya da gerçeğe yakın olan malzemeden dokunsal olarak hazırlanmış materyalleri incetilebilir. İnceleme aşamasında ço-

çuğun dokunduğu her bir topun şekli, büyüklüğü, dokusu, hangi spor dalında kullanıldığı gibi ayrıntılı betimlemelere yer verilebilir. Badminton sporuna ait video çocuğa tekrar betimlenerek anlatılabilir. Öğretmen sınıfa getirdiği badminton topunu ve raketini çocuğa vererek incelemesine fırsat vermelidir. Öğretmen çocuk nesneleri incelerken neye benzediğine, onların nasıl oynandığına, raketlerin ve topun nasıl tutulması gerektiğine dair bilgileri sözel olarak betimleyerek ve fiziksel yardım uygulayarak gösterebilir. Öğretmen etkinlik masasında çocuğa badminton oyununa ait afiş hazırlayacaklarını, afişte arkadaşlarının resimleri yapıştıracağını, kendisinin de badminton a ait raket, top, file, oyuncu gibi nesneleri (Nesneler gerçeğinin küçültülmüş hali, oyuncak hali vb. olabilir.) bulup yapıştırması gerektiğini ifade edebilir. Böylece hem görseller hem de dokunsal materyaller yapıştırılarak afiş hazırlanabilir. Çocuğun etkinlikteki geçişleri ve etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırması için diğer arkadaşlarının davranışları zaman zaman sesli olarak betimlenebilir. Sınıfta badminton oyunu oynanacaksa topun içine çocuğun oyunda fark edebilmesi için zil yerleştirilebilir. Kuralları ve nasıl oynanacağı çocuğa ayrıntılı açıklanmalıdır. Çocuğa gerektiği yerde oyun sırasında akran desteği verilebilir. Öğretmen çocuğun etkinlik sırasında güvenli şekilde hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun görme düzeyine uygun sınıf ortamının ışık düzeyi ayarlanmalıdır (aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) toplarla ilgili videoları izlerken ve etkinliği yaparken kullanmasına fırsat verilebilir. Çocuğa video izlerken gerekli betimlemeler ve ayrıntılı bilgiler de verilebilir. Toplarla ilgili görseller; çocuğun görme düzeyine uygun büyüklükte, kenarları kalın çizgilerle çizilmiş, kontrast canlı renklerle, zemin zıtlığına dikkat edilerek hazırlanmış olmalıdır. Çocuğun görselleri ayrıntılı incelemesi için zaman verilmelidir. Öğretmen badminton sporuna ait videoyu tekrar izleterek çocuğa ayrıntılı betimlemeye devam edebilir. Badminton topunu ve raketini çocuğun incelemesine fırsat verilmelidir. Çocuğun birkaç arkadaşını gözlemledikten sonra topla atış yapmasına fırsat verilebilir. Bu süreçte ihtiyaç hâlinde öğretmen fiziksel yardımla çocuğa top atışını gösterebilir. Etkinlik masasında badminton oyununa ait resimler/görseller (badminton topu, badminton oynayan sporcular, badminton raket, badminton fi-

lesi/sahası vb. resimleri) çocuğun görme düzeyine uygun büyüklükte, kontrast canlı renklerle, kenarları kalın şekilde çizilerek hazırlanmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenini net görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi düzeyde faydalanacağı bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Öğretmen zaman zaman hem kendisi hem de diğer çocuklar konuşurken çocuğa “Dinle.” yönergesini verebilir. Bu sayede çocuğun dinleme becerisini aktif olarak kullanması desteklenebilir. Çocuğun dil becerileri düzeyine uygun sorular sorulmalıdır. İfade edici dil becerileri sınırlı düzeyde olan çocuğun, sözel ifadelerini doğal işaretlerle ve görsellerle desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Çocuğun kullandığı doğal işaretlerin ve görsellerin aynı zamanda sözel ifadesi de öğretmen tarafından verilmelidir. Öğretmen çocuğun yanlış, eksik ifadelerinin doğru hâline model olmalıdır. Badminton, raket, afiş kelimeleri gibi çocuğun yeni öğrendiği kelimelerin tanımı yapılmalı ve tekrar etmesi sağlanmalıdır. Çocuğun yeni öğrendiği kelimeleri kullanmasına yönelik sorular sorulmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenini net görebileceği ve en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Çocuk konuşması konusunda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun dil becerileri düzeyine uygun sorular sorularak sohbete katılması sağlanmalıdır. Çocuğa yeni öğrendiği kelimelerin tanımı yapılmalı ve dil becerileri düzeyine uygun tekrar etmesi sağlanmalıdır. Yeni öğrendiği kelimeleri konuşması sırasında kullanmasına yönelik de sorular sorulmalıdır. Öğretmen çocuğun yanlış, eksik ifadelerinin doğru hâline model olmalıdır. Dil becerileri düzeyine göre cümlelerine genişletme yapılmalıdır. Örneğin “top” diyen çocuğun ifadesi “badminton topu” şeklinde genişletilebilir. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik çocuğun dil becerileri düzeyine uygun anlatılmalıdır. Çocuğun yeni öğrendiği kelimeleri konuş-

ması sırasında kullanması sağlanmalıdır. Çocuk yeni öğrendiği kelimeleri eksik, hatalı veya yanlış söylüyorsa öğretmen tarafından ifadenin doğru telaffuzu söylenmelidir. Çocuğun dil becerileri düzeyine uygun sorular sorulmalı ve cevap vermesi sağlanmalıdır. Çocuk konuşması konusunda cesaretlendirilmeli, konuşması bitene kadar beklenmeli; ancak çocuğun takıldığı kelimelerde öğretmen ifadeye model olmalıdır. Çocuğa konuşması sırasında ek süre verilebilir. Çocuğun konuşma çabası, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri pekiştirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun etkinlikte dikkat dağıtıcı uyanların en az olduğu, öğretmeni net görüp ve duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Model alabileceği bir akranı da çocuğun yanına oturtulabilir. Öğretmen etkinlikte az sayıda spor dalının sunuma yer verebilir. Videonun süresi ve izlenme sayısında çocuğa göre planlama yapılabilir. Badminton ile ilgili video izletilirken çocuğa sorular sorulabilir ve çocuğun izle-

meye yönelik ilgisi, dikkati artırılabilir. Etkinlik esnasında çocuğa sorumluluklar verilebilir. Çocuğun etkinliğe katılımı, etkinlik sürecindeki olumlu davranışları pekiştirilmelidir. Badminton oyunu sırasında çocuğun birkaç arkadaşını gözlemledikten sonra topla atış yapmasına fırsat verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun güvenli bir şekilde oturmasını sağlamalıdır. Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilebilir. Çocuk elini ve parmaklarını hareket ettirmede güçlük yaşıyorsa etkinliğin görselleri inceleme, afiş hazırlama ve görselleri afişe yapıştırma aşamalarında çocuğa uygun ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulmalıdır. Badminton oyunu oynarken ihtiyaç duyulduğunda çocuğa fiziksel destek sunulabilir. Çocuğun yetersizliğinin düzeyine göre yerde ya da sandalyede oturarak da oyunu oynaması sağlanabilir. Öğretmen çocuğun etkinlik sırasında güvenli şekilde hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 12

Etkinliğin Adı	: Gül ve Yüz
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 6	: Sözcük dağarcığını geliştirir.
Göstergeleri	: Eş sesli sözcükleri kullanır.
Materyaller	: Gül ve yüz kelimelelerine ait eş sesli kavram kartları ve boyama sayfaları.

Kavramlar/Sözcükler : Eş sesli sözcükler: Yüz(mek) - Yüz / Gül(mek) - Gül.

Öğrenme Süreci

- Güneş **yüzüme yüzüme** vurdu, sıcacık oldum. (Eller iki yana açılır, sonra eller yüze sürülerek ısınma hareketi yapılır.)
Denize girdim, **yüzdüm yüzdüm**, üşüdüm. Hem de çok üşüdüm. (Yüzme hareketi ve ardından üşüme hareketi yapılır.)
Bir **gül** ağacının dibine düştüm. (Hafifçe yere düşülür.)
Ha ha ha kendime çok **güldüm**. (Eller karna götürülerek gülme hareketi yapılır.)
- Parmak oyunu çocuklarla birlikte oynanır. Birkaç tekrardan sonra parmak oyunu bu sefer kavram kartları ile tekrar oynanır. Öğretmen parmak oyununda "Güldüm." derken, gülmek ile ilgili kavram kartını gösterir. "Gül ağacı." derken güle ait olan kavram kartını gösterir. Öğretmen bazı kelimelerin söylenişinin aynı olduğu ama anlamlarının farklı olduğuna dikkat çeker: "Çok **güldüm**. Kırmızı bir **gül** kokladım. Sesler aynı. İkisinde de gül dedim. Ama farklı şeylerden bahsettim. Fark ettiniz mi?"
- Çocukların kelimeleri somutlaştırabilmeleri adına kartlar üzerinden örnekler ve oyunlar çoğal-

tılır. Kavram kartları çocuklara dağıtılarak örnek cümleler kurmaları için fırsat tanınır. Gül kartı seçilir. Güller, gül ağaçları, güllerin renkleri hakkında sohbet edilir. Ardından diğer eş sesli kavram kartı alınarak; gülmek, sesli gülmek, sessizce gülmek, gülümsemek üzerine sohbet edilir. Çocuklara kendi yaşantılarına dair sorular sorulur. Sohbet bitiminde üzerinde konuşulan eş sesli kavramlara ait boyama sayfaları dağıtılabilir.

Değerlendirme

- Öğretmen "Aynı sesleri çıkarıp başka şeylerden bahsedebiliyoruz. 'Yüz' dediğimde kiminizin aklına 100 sayısı, kiminizin aklına yüzmek, kiminizin aklına surat anlamındaki yüz geliyor. Peki bunun gibi söylenişleri aynı anlamları farklı başka kelimeler var mı? Hadi düşünelim." der. Gerekirse öğretmen çocuklara ipucu verir. Bulunan kelimelerin üzerinde konuşularak etkinlik sonlandırılır.

Aile Katılımı

- Sınıfta öğrenilen parmak oyununun evde aile ile beraber tekrarlanması istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte parmak oyununun oynanma sayısı artırılabilir. Tüm sınıfa parmak oyunu birkaç kez oynatılıp yüz ve gül kelimelerinin iki farklı anlama geldiği oyun içinde anlatılır. Çocuk oyunu tek başına oynarken eş sesli kelimelere dikkatini çekmesi için kelimeler daha vurgulu tonda ifade edilmelidir. Gerek görüldüğünde çocuğun sadece eş sesli kelimelerden oluşan basit yönergelerle ("Yüzünü göster, şimdi de yüz. Gülü göster, şimdi de gül." gibi) oyun oynaması sağlanabilir ve farklı yönergelerle oyun çeşitlendirilebilir. Çocuğa kavram kartları üzerinden örnek cümleler kurması için yeterli zaman verilmeli ve ihtiyaç duyulduğunda bu süreçte çocuğa ipucu sunulmalıdır. Çocuğun etkinliğe katılımı ve doğru tepkileri anında pekiştirilmeli, yanlış tepkileri ise anında düzeltilmelidir. Değerlendirme sırasında yapılacak çalışmada ihtiyaç hâlinde çocuğa uygun ipucu (sözel ipucu, model olma vb.) sunulmalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecindeki yönergeler açık, anlaşılır olmalı ve gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Etkinlikte çocuğun sevdiği eylemin eş seslini kullanması sağlanabilir. Örneğin çocuk atma eylemini seviyorsa etkinlikte "at" kelimesi kullanılabilir. Kavram kartları ile yapılacak etkinlikte çocuğa uygun ipucu sunulmalıdır. Çocuğun etkinliğe katılımı ve doğru tepkileri anında pekiştirilmeli, yanlış tepkileri ise anında düzeltilmelidir. Oyun sınıfın dışında da çocuğa tekrar ettirilebilir. İhtiyaç duyulduğunda zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce etkinlikte neler yapılacağı çocuğa ayrıntılı olarak ifade edilmelidir. Parmak oyununda kullanılacak kavram kartları çocuğa uygun dokunsal kartlar şeklinde hazırlanmalıdır. Kavram kartları çocuğun dokunduğunda anlamlandırabileceği malzemeler kullanılarak yapılmalıdır. Gerçek nesneler kartonların üzerine yapıştırılabilir ve kenarları da silikon ya da ip yardımıyla belirginleştirilebilir. Etkinliğe başlamadan önce dokunsal kartlar çocuğa inceltirmeli ve detaylı olarak betimlenmelidir. Öğretmen parmak oyunu sırasındaki hareketleri çocuğun karşısına geçerek ve fiziksel yardım sunarak (elini elinin üstüne getirerek) çocukla birlikte yapmalıdır. Parmak oyununu oynama sırasında ihtiyaç duyulduğunda çocuğa ipucu

(sözel ipucu ve fiziksel yardım) sunulabilir. Oyundaki hareketleri yaparken her ayrıntı çocuğa betimlenmelidir. Öğretmen kavram kartlarıyla birlikte ifade ettiği her kavramı çocuğa basit, anlaşılır cümlelerle ifade etmelidir. Çocuğun kavram kartları üzerinden örnek cümleler kurması için ona zaman verilmelidir. Çocuğun etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırması için diğer arkadaşlarının davranışları zaman zaman sesli olarak betimlenmelidir. Boyama etkinliğinde çizimlerin basit olduğu bir boyama sayfası çocuk için tercih edilmeli ve sayfadaki resmin kenarları silikon ya da ip yardımıyla dokunsal olarak belirginleştirilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda boyama sırasında çocuğa uygun ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Çocuğun parmak oyunu sırasında arkadaşlarını net görebileceği noktadan etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Sınıf ortamının ışık düzeyi (aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) az gören çocuk dikkate alınarak ayarlanmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz (büyüteç, teleskoplu gözlük vb.) varsa etkinlik sırasında bu cihazları kullanmasına fırsat verilmelidir. Parmak oyunu sırasında yapılan hareketleri çocuğun anlamlandırabilmesi için kendinden önce birkaç arkadaşının yaptığı parmak oyunu hareketlerini izlemesi sağlanmalıdır. Öğretmen parmak oyununda gerek görüldüğünde çocuğun karşısına geçerek ona model olmalıdır. Parmak oyununda kullanılacak kavram kartları çocuğun görme düzeyine uygun (bireysel farklılıkları dikkate alınmalı) olarak büyük puntolu, kalın çizgilerle, kontrast canlı renklerde ve zemin zıtlığına dikkat edilerek sağlam malzemelerden hazırlanmalıdır. Kavram kartları üzerinden cümle kurma çalışmasında çocuğun kartları incelemesine ve gördüğü resimlerle ilgili cümle kurabilmesine zaman verilmelidir. Boyama etkinliğinde kullanılacak sayfalar çocuğun görme düzeyine uygun, büyük puntolu, resimlerin kenarları kalın çizgili, zemin zıtlığına dikkat edilerek hazırlanmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenini net görebileceği ve en iyi düzeyde duyabileceği bir konumdan etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinliğe başlamadan önce "Güneş yüzüme yüzüme vurdu, sıcacık oldum. Denize girdim, yüzdüm yüzdüm, üşüdüm. Hem de çok üşüdüm." cümlelerinin görselleri hazırlanabilir. Öğretmen parmak

oyununu oynadıktan sonra görsel kartları kullanarak oyunu tekrar edebilir. Çocuk ifade edici dil becerilerini kullanması konusunda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun parmak oyunundaki cümleleri dil becerileri düzeyine göre söylemesi sağlanmalıdır. Kavram kartlarında sözel ifadeler verildikten sonra, çocuğun bu ifadeleri kendi beceri düzeyine göre tekrar etmesi istenmelidir. Eş sesli kavramlara ait boyama sayfaları dağıtıldıktan sonra, öğretmen ya da bir akranı çocukla eş sesli kavramlar hakkında tekrar sohbet edebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmeni net görebileceği ve en iyi düzeyde duyabileceği bir konumdan etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Gerek görüldüğünde parmak oyunu sırasında söylenen cümlelerin görselleri çocuk için hazırlanabilir. Çocuğun oyun sırasında konuşması için fırsatlar yaratılmalıdır. Çocuğun dil becerileri düzeyine göre ifadeleri genişletilmelidir. Örneğin öğretmen gül ağacı kavram kartını gösterdiğinde çocuk "Gül." dıyorsa öğretmen "Gül ağacı." şeklinde ifadeyi genişletebilir. Gerek görüldüğünde işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen çocuğu ifade edici dil becerilerini kullanması noktasında (parmak oyunu sırasında geçen cümleleri söyleme) cesaretlendirmeli ve desteklemelidir. Çocuğun konuşma çabası, doğru ifadeleri pekiştirilmelidir. Çocuğun eksik, hatalı veya yanlış ifadeleri anında öğretmeni tarafından düzeltilmeli ve ifadenin doğru telaffuzu söylenmelidir. Çocuğa yeni öğrendiği ya da doğru telaffuzunu yapmaya çalıştığı ses/hece/kelimelerin tekrarı yaptırılmalıdır. Çocuğa konuşması sırasında ek süre verilmeli, çocuk konuşması bitene kadar dinlenmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkat dağıtıcı uyaranlardan uzak, öğretmeni net görebileceği bir noktadan etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Oyun çocuk için birkaç kez tekrar edilebilir. Oyun sırasında zaman zaman çocuğa sorular sorulabilir ve çocuğun oyuna olan ilgisi, dikkati artırılabilir. Çocuktan eş sesli kelimelere örnekler vermesi istenebilir. Kavram kartlarını dağıtma sırasında çocuğa sorumluluk verilebilir. Sohbet etkinlikleri sırasında çocuğa "Arkadaşın hangi örneği vermişti?" gibi sorular sorularak arkadaşlarını dinlemesi sağlanabilir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve olumlu davranışları pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun güvenli bir şekilde oturmasını sağlamalıdır. Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilebilir. Çocuk ellerini ve parmaklarını hareket ettirmekte güçlük yaşıyorsa çocuktan parmak oyunu şarkısını söylemesi istenebilir ve oyunun hareketleri çocuğun karşısına geçilerek öğretmeni tarafından yapılabilir. İhtiyaç duyulduğunda çocuğun parmak oyunu hareketlerini yapabilmesine fiziksel yardımla destek olunabilir. Çocuk kavram kartlarını tutmada güçlük yaşıyorsa öğretmen ya da bir akranı çocuğun karşısına geçerek kartı tutabilir ve çocuğun karta bakmasını sağlayabilir. Etkinlik, masa üzerinde yapılacaksa da masa üzerine kartlar dizilebilir. İhtiyaç duyulduğunda çocuğun boyama sayfası bant ile masaya sabitlenebilir. Çocuğun elini kullanmakta güçlük yaşıyorsa boyama etkinliğinde çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Değerlendirme kısmında yapılacak canlandırma çalışmasında çocuk yürümekte zorlanıyorsa oturduğu yerden canlandırma çalışmalarına katılması sağlanabilir. Canlandırma sırasında ihtiyaç duyulduğunda çocuğa fiziksel yardım sunulabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 13

Etkinliğin Adı	: Zıt Kavramlar
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 6	: Sözcük dağarcığını geliştirir.
Göstergeleri	: Zıt anlamlı sözcükleri kullanır.
Materyaller	: Zıt kavram kartları.
Kavramlar/Sözcükler	: Yaşlı-genç, mutlu-üzgün, çok-az.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen zıt kavramların bulunduğu kartları çocuklara tek tek tanıtır. Her kartın zıttını ayırarak, içinden birer adet alır. Öğretmen ve çocuklar hikâye düzeninde otururlar ve beraber hikâye oluşturmaya başlarlar: “Yaşlı amca evine dönmek için yolda yürüyormuş. Tabi çok yaşlı olduğu için yavaş yavaş yürüyormuş. Ama o çok mutluymuş. Çünkü bugün parkta o kadar çok kuş beslemiş ki...” gibi kartları yan yana sıralayarak doğaçlama hikâyeler oluştururlar. Öğretmen her kartı gösterdiğinde çocuklar tarafından önerilen cümleler, olay örgüleri ile hikâyeye yön verir ve öğretmen kartları sırayla dizer.
- Sonrasında kalan zıt kavramlarla yeni bir hikâye oluştururlar: “Genç bir adam varmış. Evlerinin önündeki parka doğru hızlı hızlı koşuyormuş. Ama oraya vardığında çok üzgünmüş. Çünkü parkta o kadar az kuş varmış ki. Elindeki ekmek parçaları ile kuşları beslemek istiyormuş hâlbuki...” Bu hikâyenin de kartlarını yan yana dizerek benzer bir hikâye oluştururlar.
- Hikâye etkinliğinin sonunda öğretmen ve çocuklar sohbet ederler. Öğretmen zıt kavramlara dikkat çekerek sorular sorar “Yaşlı amca nasıl yürüyordu? Genç adam parka doğru nasıl gidiyordu? Yaşlı amca parka gittiğinde ne kadar kuş vardı? Kim üzgündü? Neden üzgündü?” gibi.
- Etkinliğin sonunda zıt kavramların hepsi beraber kullanılarak büyük bir hikâye daha oluşturulabilir.

lir. Zıt kavramları somutlaştırmak adına çocuklar etkinlikte oluşturulan iki ayrı hikâyenin canlandırmasını yapabilir. Çocuklardan biri genç, biri yaşlı rolünde üzgün veya mutlu olarak kuşlara yem verebilir. Kuş rolündeki çocuklar sayı olarak az kuş ve çok kuş olarak iki gruba bölünebilir. Az-çok kavramına dikkat çekecek şekilde iki ayrı kuş kümesi oluşturulabilir.

Değerlendirme

- Yaşlı adam nasıl yürüyordu? Genç adam nasıl gidiyordu?
- Yaşlı adam genç adama göre neden daha yavaş?
- Genç adam neden üzgündü?
- Mutlu olduğunuz anlar neler? Ne zaman üzgün oluruz?
- Mutlu olunca iyi hissediyor muyuz? Peki ya üzgün olunca?

Aile Katılımı

- Evde ailedeki yetişkinlerden birinin çocuk, çocuğun da yaşlı amca/teyze rolünü canlandırmaları istenir. “Karşıdan karşıya geçerken yardım etme, market alışverişinden dönen yaşlının poşetlerini taşıma, bayram ziyaretinde el öpme” gibi konuları içeren canlandırmalar yapmaları istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde materyaller çocuğa incelenmelidir. Öğretmen bu aşamada çocuğa materyallerle ve zıt kavramlarla ilgili açıklamalarda bulunmalıdır. Etkinlikte çocuğun ayırt edebildiği zıt kavramlara yer verilmelidir. Seçilen zıt kavramların sayısı çocuk için azaltılabilir. Etkinlik sürecinde çocuğun düzeyine göre görsel kartlar yerine gerçek nesneler (büyük/küçük oyuncak bebek, mutlu/üzgün ifadelı yastık, uzun/kısa kalemler vb.) kullanılabilir. Çocuğun hikâye oluşturma sırasında kurduğu cümleler pekiştirilmeli ve ifadeleri genişletilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda hikâye oluşturma sırasında çocuğa sözel ipucu sunulmalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa verilen yönergeler açık, anlaşılır ve kısa olmalıdır. Yönerge verilirken çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Yönergeler gerektiğinde yinelenmelidir. Etkinlikte çocuğun sevdiği nesneler ya da görseller tercih edilebilir. Hikâye çocuğun günlük hayatındaki rutinlerinden oluşturulabilir. Etkinliğin süresi çocuğa göre planlanabilir. Etkinlikte yer verilen zıt kavramların sayısı gerektiğinde azaltılabilir. İhtiyaç duyulduğunda zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Zıt kavramların olduğu görsel kartlar çocuğa uygun dokunsal kartlar şeklinde hazırlanmalıdır. Görsel kartlarda yer alan soyut kavramlar dokunsal olacak şekilde hazırlanarak somutlaştırılmalıdır. Dokunsal kartlar çocuğun kavramları anlamlandırmasını kolaylaştırmalı; basit, bilinen, farklı dokularda ve sağlam malzemelerden (mukavva gibi) hazırlanmalıdır. Dokunsal kartların kenarları, kavramların sınırı silikon ya da ip yardımıyla belirginleştirilebilir. Etkinlik öncesinde dokunsal kartlar çocuğa incelenmeli ve sözel olarak betimlenmelidir. Etkinlik sırasında hikâye düzeninde çocuk öğretmenin yanına oturtulabilir. Hikâyelerin anlatımı sırasında hikâye içinde geçen kavramlara yönelik hazırlanan dokunsal kartlar, çocuğa incelenmelidir. Hikâyeyi canlandırma aşamasında ihtiyaç duyulduğunda çocuğa fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir. Öğretmen, çocuğun etkinlik sırasında güvenli şekilde bağımsız hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır. Çocuğun etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırması için diğer arkadaşlarının

davranışları zaman zaman sesli olarak betimlenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının ışık düzeyi az gören çocuk dikkate alınarak ayarlanmalıdır (aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) Çalışma öncesinde zıt kavramların öğretileceği görsel kartlar; çocuğun görme düzeyine uygun (bireysel farklılıkları dikkate alınmalı), kalın çizgilerle belirginleştirilerek, zemin zıtlığı oluşturularak, büyük puntolu, kontrast canlı renklerde hazırlanmalıdır. Çocuğun etkinlikte görme düzeyinden en yüksek oranda yararlanabileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz (büyüteç, teleskopik gözlük vb.) varsa etkinlik süresince bu cihazları kullanmasına fırsat verilmelidir. Etkinliğe başlamadan önce çocuğun zıt kavramlar kartlarını incelemesine ve anlamlandırmasına zaman verilmelidir. Hikâyelerdeki kavramları anlatan zıt kavramlar kartları, her hikâyeden sonra hikâyeye ilişkilendirebilmesi için çocuğa verilmelidir. Hikâyelerin canlandırılma aşamasında çocuğa model olunabilir, gerekli yerde de akran desteği sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun kavramları ayırt edip edemediğinden emin olunmalıdır. Çocuğa ayırt edemediği kavramların tanımı yapılmalıdır. Etkinlikte görsel kartlardan hikâye oluşturma sırasında, çocuğun görsel kartları net görebileceği, işitme kalıntısından en iyi düzeyde yararlanabileceği yere oturması sağlanmalıdır. İfade edici dil becerisi düzeyine göre öğretmen kartları tanıtırken çocuğa da tekrar ettirebilir. Hikâye oluşturma aşamasında önce akranları hikâyeyi oluşturmaları, çocuk ise dinlemelidir. Bu şekilde çocuğa yeni dil girdisi sağlanabilir. Çocukta ifade edici dil becerileri sınırlı düzeyde ise çocuk kartları gösterdiğinde öğretmen sözel ifadeyle çocuğun hikâye oluşturmalarını destekleyebilir. Çocuğun ifadeleri ifade edici dil becerileri düzeyine göre genişletilmelidir. Etkinlik sırasında olası gürültüyü engellemek adına çocukların sırayla söz alarak konuşmaları sağlanmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun görsel kartları net görebileceği, öğretmenin

en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Kartlar tanıtılırken çocuğun tekrar etmesi sağlanabilir. Bu sayede çocuğa yeni dil girdisi verilebilir. Çocuğun ayırt edemediği kelimelerin öğretmen tarafından tanımı yapılmalıdır. Hikâye oluşturma etkinliğinde çocuğun yeni öğrendiği kelimeleri kullanmasına fırsat verilmelidir. Öğretmen çocuğun verdiği cevaplara dil düzeyine uygun genişletme yapmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Hikâye oluşturma etkinliği çocuğun dil becerileri düzeyine uygun olmalıdır. Kartlar tanıtılırken çocuğun ayırt edemediği kelimelerin tanımı yapılmalıdır. Çocuğun konuşmaya dönük davranışları (ses çıkarması, hece çıkarması, kelimeye yaklaşan telaffuzları vb.) pekiştirilmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun eksik veya hatalı ifadeleri düzeltilerek ifadenin doğru hâline öğretmen model olmalıdır. Hikâye oluşturma sırasında öğretmen çocuğa ipucu (sözel ipucu, model olma gibi) sunabilir. Çocuğa kendini ifade edebilmesi için gerekli olan süre verilmeli ve çocuk konuşması noktasında cesaretlendirilmelidir. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılabilir. Örneğin çocuk “kuş” diyorsa “az kuş” şeklinde ifadesi genişletilebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuk dikkat dağıtıcı uyaranların en az olduğu yere ve olumlu etkileşime girebileceği bir arkadaşının yanına oturtulabilir. Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek sunulmalıdır. Yönergeler gerektiğinde yinelenabilir. Çocuğun uygun davranışları (etkinlikle ilgilenme, dinleme vb.) yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Çocuğun etkinliği takip edebilmesi için zaman zaman sorular sorulabilir. “Arkadaşın soruya ne cevap verdi? Sen olsaydın nasıl yapardın?” gibi sorularla çocuğun etkinliğe olan ilgisi artırılabilir. Çocukta merak uyandırmak amacıyla görsel kartlar masada ters çevrilmiş şekilde durabilir. Kartları dizmede çocuğa sorumluluk verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vermelidir. Oluşturulan hikâyenin canlandırılma aşamasında çocuğa uygun roller verilmelidir. Örneğin eline baston alıp yürümede zorlanmayacak bir çocuğa yaşlı rolü verilebilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 14

Etkinliğin Adı	: Yeni Yiyecekler Öğreniyorum!
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe ve Sanat (Bütünleştirilmiş Bireysel Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 6	: Sözcük dağarcığını geliştirir.
Göstergeleri	: Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder ve sözcüklerin anlamlarını sorar. Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler.
Kazanım 7	: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.
Göstergeleri	: Dinledikleri/izlediklerini açıklar. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.
Kazanım 8	: Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinledikleri/izlediklerini başkalarına anlatır. Dinledikleri/izlediklerini resim yoluyla sergiler.
Kazanım 10	: Görsel materyalleri okur.
Göstergeleri	: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.
Materyaller	: Ejder meyvesi, kamkat, brokoli, enginar görselleri, yapıştırıcı, boya kalemleri, A4 kâğıtları.
Kavramlar/Sözcükler	: Ejder meyvesi, kamkat, brokoli, enginar, C vitamini.

Öğrenme Süreci

- Çocuklarla sohbet düzeninde oturulur. "En sevdiğiniz yemek nedir? Hangi tatları daha çok seviyorsunuz? Günde kaç kere yemek yiyoruz? Hiç yemek yemsek ne olur?" gibi sorularla çocukların yemekler hakkında fikirleri alınır, sohbet edilir. Evdeki sofraya alışkanlıkları hakkında konuşulur. Dünya üzerinde ve ülkemizde bilmediğimiz çok çeşit yemekler olduğundan bahsedilir.
- Az bilinen meyve (pitaya/ejder meyvesi ve kamkat) ve sebzelerin (enginar, brokoli) görselleri

çocuklara gösterilir, incelemeleri istenir. Öğretmen bu besinleri daha önceden görüp görmediklerini sorar. Hepsini tek tek görselleri üzerinden tanıtır. Mümkünse somut örneklerini de sınıfa getirip inceleyebilirler.

- "Bu enginar. Enginar bir sebzedir. Yemeği hem lezzetli hem çok faydalı. Çok bilinmez ama eğer yeseydiniz eminim çok severdiniz. Peki, sizce şekli neye benziyor? Kat kat yaprakları olan bir gül mü? Yoksa yeşil bir çiçek mi?"

- "Bu bir brokoli. Bu da bir sebze. Aynı enginar gibi hem lezzetli hem faydalı. Kimler daha önce brokoli yedi? Marketlerde, manavlarda gezerken hiç gördünüz mü? Rengi nedir? Görünüşü neye benziyor? Tıpkı bir ağaç gibi. Acaba brokoli nerede, nasıl yetişiyor?"
- "Sebzelerden sonra meyvelere geçebiliriz. Meyveleri sever misiniz? Hangi meyveleri biliyorsunuz?"
- "Bu bir meyve. Adı pitaya. Aynı zamanda ejder meyvesi de deniyor. Görünüşü ne kadar ilginç değil mi? Kivi desem değil, karpuz desem değil, çilek desem hiç değil! Ama tadı neredeyse hepsine benziyor. İçindeki küçük çekirdekleri gördünüz mü? Tıpkı kivi gibi. Ama rengi yeşil değil. Hangi renkler var? İnceleyelim."
- "Bu minik şeylerin adı kamkat! Portakal desem değil, mandalina desem değil, limon hiç değil. Ama onlara çok benziyor. Onların küçük kardeşleri. Rengi de tıpkı onlar gibi. Hangi renk? Daha önceden hiç kamkat gördünüz mü? Tadı limon ile portakala benziyor. İkisinin karışımı gibi. Ve onlar gibi bol vitaminli. C vitamini deposu! C vitamini vücudumuz için çok faydalı."
- Etkinlik masasına geçilir. Ailelerine dolu dolu, lezzetli ama çok farklı bir yemek tabağı hazırlayacakları söylenir.
- Öğretmen etkinlik masalarına inceledikleri tüm görselleri koyar. Boş kâğıtlar çocukların tabağıdır. Çocuklar içine dilerse görsellere bakarak öğrendiği sebze ve meyveleri kendi çizer, dilerse görsellerden istediklerini seçerek kâğıda ya-

pıştırır, çizer, boyar, süsler ve kendine ait yemek tabağını tasarlar.

- Etkinlik bitiminde herkes kendi tabağını arkadaşlarına sunar. İçine neler koyduğunu, yemeği nasıl hazırladığını sırasıyla anlatır.

Değerlendirme

- Dünyada hiç görülmemiş bir meyve yetiştirmek ister miydiniz? Neye benzemesini isterdiniz? Şekli nasıl olurdu?
- Sizce bizim görmediğimiz farklı yiyecekler olduğu gibi, hiç görmediğimiz hayvanlar da var mıdır?
- Bugün yaptığınız yemeğin adını ne koydunuz? Yemeğin tadına evde kimler bakacak? Sizce içine koyduklarınızı tanıyabilecekler mi?
- Evde ailenizle yemek yapıp kendiniz isim koyabilirsiniz. Mesela bir çorba yapıp adını "Gezenler Çorbası" koymak eğlenceli olur muydu?

Aile Katılımı

- "Bence bu yemeğin ismi '...'"

Çocuğa basit malzemeler verilerek yemek yapması istenir. Bu bir meyve salatası ya da kuruyemiş tabağı da olabilir. Malzemeler ayrı ayrı çocuğa verilir ve çocuk istediği oranda, istediği şekilde tabağı hazırlar. Ailesine sunar. Aile bireylerinden herkesin hazırlanan sunuma bir isim bulması istenir. Herkes "Bence bu yemeğin ismi '...'" diyerek kendi hayalindeki ismi söyler.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılacak meyve ve sebzelerin gerçekleri temin edilip sınıfa getirilebilir. Çocuğun sohbet etkinliklerine katılımını sağlamak için sevdiği yiyeceklerden bahsedilebilir. Çocuğa açık, sade ve anlaşılır sorular sorularak etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Yemek tabağı oluşturma sırasında çocuğa uygun ipucu sunulabilir ya da akran desteği sağlanabilir. Tabağını nasıl oluşturduğunu sunma aşamasında çocuk sözel ipuçları ile desteklenip konuşması yönünde teşvik

edilmelidir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve doğru tepkileri anında pekiştirilmeli, yanlış tepkileri ise anında düzeltilmelidir. Değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri çocuğun performans düzeyine göre sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulmalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecindeki yönergeler basit, anlaşılır bir şekilde sunulmalı, gerektiğinde tekrarlanmalıdır. İmkanlar ölçüsünde etkinlikte gerçek meyveler ve gerçek sebzeler tercih edilebilir. Sohbeta çocuğun sevdiği

yiyeceklerle başlanabilir, gerekirse bu süreçte sevdiği yiyeceklerin görselleri de kullanılabilir. Çocuk, sohbet esnasında konuşması için teşvik edilmeli ve çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Meyveler ve sebzeler kısa, anlaşılır cümlelerle çocuğa tanıtılmalıdır. Yemek tabağı hazırlama aşamasında çocuğa uygun ipucu sunulabilir. Çocuğun tabağına yeni öğrendiği yiyeceklerin yanı sıra sevdiği yiyecekleri de koymasına fırsat verilmelidir. Çocuk, hazırladığı tabağı akranlarına sunması sırasında sözel ipuçları ile desteklenebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sohbet düzeninde iken çocuğun öğretmeninin yanına oturması sağlanabilir. Sohbet sırasında söz hakkı isteyen çocuklar isimlerini söyleyerek konuşmaya başlayabilirler. Çocuğa sohbet sırasında düşüncelerini söyleyebilmesi için zaman verilmelidir. Öğretmen etkinlik sırasında adı geçen ejder meyvesi, kamkat, enginar ve brokoli gibi besinlerin gerçeğini kullanmalı, bulamaz ise dokunsal olarak gerçeğe yakın nesnelerle besinleri hazırlamalıdır. Öğretmen çocuğa dokunduğu her yiyeceğin nasıl olduğunu, dokusunun neye benzediğini, tadının nasıl olduğunu, imkânı varsa koklatılarak çocuğa ayrıntılı betimlemeli ve çocuğun daha önce bu besinleri yiyip yemediği sorulmalıdır. Öğretmen etkinlik masasında hazırladığı besinleri ya da benzer nesneleri çocuğa sözel ipucuyla gerekiyorsa fiziksel yardımla tanıtmalıdır. Bununla birlikte boş kâğıtların tabak olarak kullanılacağı çocuğa ifade edilmelidir. Tabak sınırını belirginleştirmek için kâğıda silikon ya da ip yapıştırılarak yuvarlak bir şekil hazırlanabilir. Önünde bulunan besinlerden istediğini tabağına yerleştirmesi için çocuğa ipuçları sunulabilir ve bir akranından destek alması sağlanabilir. Yemek tabağını anlatması sırasında çocuğa zaman verilmelidir. Diğer arkadaşlarının hazırladığı yemek tabaklarını da çocuğun incelemesine fırsat verilebilir. Değerlendirme kısmındaki soru cevap etkinliğinde de besinlerin şekli, tadı, kokusu vb. durumları çocuğa ayrıntılı olarak betimlenmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun görme düzeyine uygun sınıf ortamının ışık düzeyi (aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı) ayarlanmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) etkinlik sürecinde kullanmasına fırsat verilmelidir. Etkinlik boyunca çocuğun görme becerilerini en aktif kullanacağı yere oturması sağlanmalıdır. Etkinlik sırasında kullanılacak "ejder meyvesi, kamkat, enginar ve brokoli" gibi besinlerin görselleri çocuğun görme

düzeyine uygun büyüklükte, anlaşılır, kontrast canlı renklerde, sınırları kalın çizgilerle belirginleştirilerek, zemin zıtlığına dikkat edilerek hazırlanmalıdır. Çocuğa görsellerdeki besinleri incelemesi için zaman verilmelidir. İmkân dâhilinde besinlerin somut örnekleri de sınıfa getirilerek çocuğa inceletilebilir. Öğretmen etkinlik masasına hazırlanan görsel kartları sıralar ve çocuğa kâğıtları tabak olarak kullanacağını, istediği gibi yemek tabağı hazırlayabileceğini ifade edebilir. Çocuk yemek tabağını görsellerle oluşturmak isterse kâğıda görselleri yapıştırabilir. Eğer çizilmiş yiyecekleri boyamak ve süslemek isterse de gerekli olan malzemeler çocuğa tanıtılarak tabağını istediği şekilde hazırlaması sağlanabilir. Çocuğa tabağını hazırlama aşamasında ihtiyaç duyulduğunda ipuçları sunulabilir. İçi boyanacak resmin çizgileri, üzerinden kalın uçlu siyah bir kalemle çizilerek belirgin hale getirilebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenini net görebileceği ve en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Meyvelerin ve sebzelerin görselleri ile birlikte isimleri de söylenmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre yeni kelimeleri tekrar etmesi istenmelidir. Çocuk ifade edici dil becerilerini kullanması konusunda cesaretlendirilmeli, çocuğun yeni öğrendiği kelimeleri konuşması sırasında kullanması sağlanmalıdır. Etkinliğin tüm süreçlerinde (sohbet etkinlikleri, değerlendirme vb.) çocuğun dil düzeyine uygun sorular sorulmalıdır. Gerek görüldüğünde çocuğun kendini ifade etmesi, soruları yanıtlaması sırasında doğal işaretlerden, görsellerden yararlanmasına fırsat verilebilir. Çocuğun işaretlerle gösterdiği nesne ya da görseller sözel olarak da ifade edilmelidir. Öğretmen zaman zaman diğer çocuklar konuşurken çocuğa "Dinle." yönergesi vererek "Arkadaşın ne söyledi?" sorusunu sorabilir. Bu sayede çocuğun dinleme becerisini aktif olarak kullanması desteklenebilir. Etkinlik masasında çalışırken çocuğa ihtiyaç duyulduğunda ipuçları sunulabilir ve çocukla sohbet edilebilir. Çocuğun kâğıda çizdiği meyvelerin adı söylenebilir ("Evet, şimdi bir elma çizdin, bu bir elma." vb.).

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun

öğretmenini en iyi düzeyde duyabileceği ve net görebileceği bir konumdan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Çocuğun yeni öğrendiği kelimeleri tekrar etmesi ve konuşması sırasında bu kelimeleri kullanması sağlanmalıdır. Yeni öğrendiği kelimeleri kullanmasına yönelik sorular sorulabilir. Çocuğun ifade edici dil becerilerini kullanmasına yönelik fırsatlar yaratılmalı, konuşma çabası pekiştirilmeli ve çocuğun dil düzeyine göre cümlelerine genişletme yapılmalıdır. Örneğin "Brokoli" kelimesini söyleyen çocuğun ifadesi "Brokoli sebzedir." şeklinde genişletilebilir. Etkinlik masasına geçtiklerinde yeni öğrendiği kelimeleri pekiştirmek amacıyla çocukla sohbet edilebilir. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik anlatımı çocuğun dil düzeyine uygun olmalıdır. Çocuğun yeni öğrendiği kelimeleri (brokoli, enginar vb.) etkinlik sırasında (sohbet etkinliği sırasında vb.) kullanması sağlanmalıdır. Çocuğa yeni öğrendiği kelimeleri kullanmasına yönelik sorular sorulabilir. Çocuğun yeni öğrendiği kelimelerde eksik, hatalı veya yanlış telaffuzları olabilir. Kelimelerin doğru ifadeleri öğretmeni tarafından söylenmelidir. Çocuğun ifade etmekte zorlandığı kelimelere öğretmen model olmalıdır. Çocuğa konuşması sırasında ek süre verilmelidir. Çocuk konuşması konusunda teşvik edilmeli, konuşma çabası, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri pekiştirilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda çocuğun etkinlik sırasında (sohbet etkinlikleri sırasında, değerlendirme sorularına cevap verirken vb.) doğal işaretleri ya da görselleri kullanmasına fırsat verilebilir. Çocuğun işaretlerle gösterdiği nesne ya da görseller sözel olarak da ifade edilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkat dağıtıcı uyaranlardan uzak, öğretmeni net görebileceği ve duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Örnek alabileceği bir akranı da yanına oturtulabilir. Sohbet etkinliklerine çocuğun katılımı teşvik edilmeli ve etkinliğe uygun ve olumlu davranışları pekiştirilmelidir. Etkinlik sırasında çocuğa sorular sorularak etkinliğe olan ilgisi artırılabilir. Akranlarının verdiği cevaplar üzerine konuşularak da çocuğun akranlarını dinlemesi sağlanabilir. Çocuğun anlatılan meyve ya da sebzelerden hatırladıklarını sınıfla paylaşması istenebilir. Tabak hazırlama aşamasında çocuğa uygun ipucu sunulabilir. Gerektiğinde akran desteğinden faydalanılabilir ve çocuğun akranı ile etkileşim içerisinde bulunması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun güvenli bir şekilde oturmasını sağlamalıdır. Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilebilir. Çocuk elini ve parmaklarını kullanmakta güçlük yaşıyorsa görsel kartları ve besin nesnelerini inceleme sırasında çocuğa fiziksel yardım sunulabilir ya da çocuğun karşısına oturulup materyaller gösterilerek de inceleme yaptırılabilir. Kendi yemek tabağını oluşturma sırasında ihtiyaç duyması hâlinde çocuğa ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım vb.) sunulabilir. Çocuk, yemek tabağını meyve ve sebzeleri çizerek hazırlayacak ise çocuğun kalın kalemleri, boyaları kullanmasına fırsat verilebilir. Çizim yapmada güçlük yaşayan çocuk, yemek tabağını meyve ve sebze görsellerini yapıştırarak oluşturabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 15

Etkinliğin Adı	: Benim Takım Çantam
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe ve Oyun (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 6	: Sözcük dağarcığını geliştirir.
Göstergeleri	: Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder ve sözcüklerin anlamlarını sorar. Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler. Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullanır.
Kazanım 7	: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.
Göstergeleri	: Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinledikleri/izlediklerini açıklar. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.
Kazanım 8	: Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir.
Kazanım 10	: Görsel materyalleri okur.
Göstergeleri	: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.
Materyaller	: Tamir aletleri görselleri, tanıtıcı videolar, örnek figürler/oyuncaklar.
Kavramlar/Sözcükler	: Takım çantası, testere, tornavida, matkap, çivi, vida.

Öğrenme Süreci

- Çocuklarla yarım ay düzeninde oturulur. Öğretmen evde bozulan eşyalar olduğunda ne yaptıklarını sorar. Bozulan eşyaları tamir aletleri ile tamir edebileceklerini anlatır. Yaşantılarına ait paylaşımlarda bulunmak isteyen çocuklara fırsat verilir.
- Takım çantası, testere, tornavida, matkap, çivi, vida görselleri ve mümkünse oyuncakları, minyatür somut örnekleri çocuklara tanıtılır. Daha önceden hangilerini gördükleri sorulur. Aletleri incelemelerine fırsat verilir. Tamir aletlerini tanıtmak adına videolardan, hikâyelerden faydalanılabilir.

- Öğretmen çocuklara **“Benim Takım Çantam”** şiirini okur:

“Takım çantam var çok güzel!

İçinde tamir aletlerim var bana özel.

Testerem ktır ktır keser.

Tornavidam vidanın üstünde fır fır döner.

Matkap mı? O çok kırgındır hep bağıır.

Çiviler çekiç sever, tak tak duvara çakılır.”

- Çocuklar öğretmenle beraber şiiri tekrar eder. Ardından öğretmen şiirin içeriği ile ilgili soru-

lar sorar. "Takım çantasının içinde neler varmış? Testere ne yaparmış? Vidayı hangisi döndürürmüş? Çiviler duvara ne ile çakılmış? Matkaba neden kızgın demişler?" gibi.

- Beraber şiir tekrar edilip ezberlemeye çalışılır. Tamir aletlerine dair basit işlevler öğrenildikten sonra herkesin bir tamir aleti olacağı söylenir. Öğretmen müziği açar. Serbest bir şekilde dans ederler. Müzik durdurulduğunda herkes seçtiği bir tamir aletini canlandırır. Vücuduyla o tamir aletinin hareketlerini yapar. Birbirlerinin hangi tamir aleti olduğunu tahmin ederler. Çocuk seçtiği tamir aletinin ne yaptığını arkadaşlarına anlatır.

Değerlendirme

- Etkinlikte bahsettiğimiz tamir aletleri dışında

bildiğiniz bir tamir aleti var mı?

- Evinizde takım çantası var mı? Daha önceden hiç incelediniz mi?
- Evinize hiç tamirci geldi mi? Bozulan eşyalarınızı ne yapıyorsunuz?
- Bir televizyonun bozulduğunu nasıl anlarız?
- Bir bisikletin tamire götürülmesi gerektiğini nasıl anlarız?

Aile Katılımı

- Evde varsa takım çantası incelenir. Yetişkin kontrolünde çocuğa malzemeler tanıtılır. Küçük onarım işleri (vida sıkma vb.) beraber yapılabilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süreci ve aşamaları çocuğa sade, anlaşılır ifadelerle anlatılmalıdır. İhtiyaç duyulduğunda geçilen her yeni aşama çocuğa ifade edilmelidir. Etkinlikte tamir aletlerinin oyuncakları ya da minyatürleri tercih edilebilir. Çocuğun etkinlik öncesinde bu aletleri incelemesine fırsat verilmelidir. Sohbet etkinlikleri sırasında çocuğa sade ve anlaşılır sorular sorularak sohbete katılımı sağlanmalıdır. Çocuğun sohbete katılma, öğretmenini ya da arkadaşını dinleme gibi davranışları pekiştirilmelidir. Çocuğun kurduğu basit düzeyde cümlelere genişleterek dönüt verilmelidir. Şiir çocuğa birkaç kez tekrar ettirilebilir, ihtiyaç hâlinde şiir parça parça da okutulabilir. Şiir hakkında sorulan soruları cevaplaması için çocuğa ipuçları sunulabilir. İhtiyaç hâlinde canlandırma sırasında çocuğa model olunabilir ya da akran desteği verilebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecindeki yönergeler açık, anlaşılır ve sade bir şekilde sunulmalıdır. Yönergelerin göz teması kurularak verilmesine dikkat edilmelidir. Etkinlikte tamir aletlerinin oyuncakları ya da minyatürleri tercih edilebilir. Etkinlik öncesinde çocuğun bu aletleri incelemesine fırsat verilmelidir. Çocuğun yaşantısı üzerinden örnekler vererek sohbet etkinliklerine katılması sağlanmalıdır. Etkinlik öncesi yakın zamanda evde

tamir olayı olup olmadığı ailesinden öğrenilip olduyorsa örneklendirme bu olay üzerinden yapılmalıdır. Çocuğun etkinliğe katılımı pekiştirilmeli, basit düzeyde cümleleri doğru kabul edilip genişletilmelidir. Canlandırma sırasında çocuğun yapmayı sevdiği hareketleri tamir aletlerinin çalışmaları ile ilişkilendirilebilir. İhtiyaç hâlinde canlandırma sırasında çocuğa model olunabilir ya da akran desteği verilebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce, etkinlik çocuğa ayrıntılı betimlenmelidir. Etkinlik sırasında çocuğun dikkatini etkinliğe yönlendirecek ses tonuyla konuşulmalı ve kullanılacak "takım çantası, testere, tornavida, matkap, çivi, vida" gibi materyallerin somut örnekleri çocuk için hazırlanmalıdır. Çocuğa bu aletler tanıtılırken ayrıntılı incelemesine fırsat verilmelidir. Çocuk aletleri incelerken öğretmen de ayrıntılı betimlemelidir. (Ne işe yarar?, Nerelerde kullanılır?, Neler yapılır?) Öğretmen tamir aletleriyle ilgili video izletecekse çocuğa videoyu durdurup betimlemelidir. Sınıfta söz hakkı isteyerek konuşan her çocuğun adını söyleyerek konuşmaya başlaması (çocuğun kimin konuştuğunu anlayabilmesi için) sağlanmalıdır. Etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırması için diğer arkadaşlarının davranışları da zaman zaman sesli olarak betimlenmelidir. Öğretmen tamir aletleriyle ilgili hikâye okuyacaksa da yavaş, anlaşılır, alçak-yüksek ses tonuyla dikkat çekici bir şekilde okumalıdır. Tamir aletleriyle ilgili şiir parça parça çocuğa öğretilmeye çalışılmalı, çocuk parçaları okumayı başardıkça bütün olarak öğretimi yapılma-

lıdır. Çocuk şiiri okurken öğretmen ona zaman vermelidir. Çocuğun şiirde takıldığı yer olursa öğretmen sözel ipucu yardımıyla onu desteklemelidir. Öğretmen çocuğun etkinlik sırasında güvenli şekilde bağımsız hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır. Öğretmen müzikle serbest dans etme ve tamir aleti canlandırma çalışmasında, çocuğun akranlarının oyun sırasında nasıl canlandırma yaptıklarını, vücut şekillerini anlayabilmesi için öncesinde akranından izin alarak çocuğun dokunmasına izin verilmelidir. Daha sonra çocuğa istediği şekilde durması ve hangi tamir aletini canlandırdığı sorulabilir. Canlandırma sırasında ihtiyaç duyulduğunda çocuğa fiziksel yardım sunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun görme düzeyine uygun sınıfın ışık seviyesini ayarlanmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) etkinliği yaparken kullanmasına fırsat verilebilir. Öğretmen tamir aletleriyle ilgili sohbet etkinliği sırasında çocuğun dikkatini etkinliğe yönlendirecek ses tonuyla konuşmalıdır. Etkinlik sırasında kullanılacak görsel kartlar (takım çantası, testere, tornavida, matkap, çivi, vida) çocuğun görme düzeyine uygun büyüklükte, anlaşılır resimlerden, kenarları kalın çizgilerle belirginleştirilerek, canlı kontrast renklerde ve zemin zıtlığına dikkat edilerek hazırlanmalıdır. İmkânlar dâhilinde tamir aletlerinin somut nesnelerinin hazırlanması da çocuk için uygun olacaktır. Çocuğa tamir aletlerinin görsellerini ya da somut nesnelerini incelemesi için fırsat verilmelidir. Öğretmen bu sırada çocuğa tamir aletlerini ayrıntılı anlatılmalıdır. Eğer öğretmen video izletecekse çocuğun net görebileceği mesafeden izlemesini sağlamalıdır. Eğer hikâye anlatacaksa da dikkat çekici bir ses tonuyla yavaş ve anlaşılır bir şekilde anlatım yapılmalıdır. Öğretmen sınıfla birlikte söyledikleri şiiri çocuğa dize dize okumalı, çocuk okudukça parçadan bütüne geçmelidir. Çocuğun bağımsız olarak şiiri okuyabilmesi için zaman verilmelidir. Canlandırma sırasında çocuk hareketi yapmakta zorlanırsa fiziksel yardım sunulabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni net görebileceği ve işitme düzeyinden en iyi seviyede faydalanabileceği bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. Çocuğa yeni öğrendiği kelimeler (testere, tornavida, matkap, çivi vb.) dil düzeyine göre tekrar ettirilmelidir. Etkinlik sürecin-

de gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa sözel ifadelerinin yanında bu ifadeleri destekler nitelikte olan doğal işaretlerden ve görsellerden yararlanmasına fırsat verilebilir. Bu durumda öğretmen çocuğun doğal işaretlerle ve görsellerle anlatmaya çalıştığı ifadeyi sözel olarak ifade etmelidir. Çocuğun sohbet etkinliklerine katılması ve yeni öğrendiği kelimeleri konuşması sırasında kullanması sağlanmalıdır. Öğretmen şiir okurken jest ve mimiklerini kullanabilir. Etkinlikte ve değerlendirme sürecindeki sorular, çocuğun dil becerileri düzeyine uygun sorulmalıdır. Çocuğun cevap verebileceği, sadeleştirilmiş sorular sorulmalıdır. Dans etkinliği sırasında açılan müzik çocuğun duyabileceği en iyi seviyede olmalıdır. Müziğin durduğu çocuğun omzuna dokunma ile ya da görsel bir işaretle çocuğa fark ettirilebilir. Etkinlik sürecinde özellikle sohbet etkinlikleri sırasında gürültülü seslerin oluşmamasına, sırayla konuşulmasına dikkat edilmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmeni net görebileceği ve işitme düzeyinden en iyi seviyede faydalanabileceği bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. Öğretmen görsellere ilişkin kelimeleri söylemeden önce çocuğa "Dinle." yönergesini vermeli ve çocuğun dikkatini söylenecek kelimeye çekmelidir. Şiiri okuma sırasında ihtiyaç duyulduğunda çocuğa ipucu sunulabilir. Gerek görüldüğünde işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik çocuğun dil düzeyine uygun anlatılmalıdır. Çocuğa yeni öğrendiği kelimeler (takım çantası, testere, tornavida, matkap, çivi, vida vb.) tekrar ettirilmelidir. Çocuğa yeni öğrendiği kelimeleri konuşması sırasında kullanmasını sağlayacak sorular sorulmalıdır. Kelimelerin yanlış, eksik veya hatalı ifade edilmesi durumunda öğretmen ifadenin doğru hâline model olmalıdır. Sohbet sırasında çocuğun takıldığı, beklediği noktalarda öğretmen çocuğa yönlendirici olmalı ve sözel ipucu sunulmalıdır. Çocuğun dil düzeyine uygun sorularla sohbete katılımı sağlanmalıdır. Şiir çocuğa yavaş, dikkat çekici bir ses tonuyla parça parça okunmalıdır. Çocuk etkinlik sırasında konuşması ve şiir okuması için teşvik edilmeli ve cesaretlendirilmelidir. Çocuk şiiri bağımsız okuyana dek tekrar çalışmaları yaptırılmalıdır, okuma sırasında çocuğa zaman verilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuk dikkat dağıtıcı uyaranların az olduğu, model alabileceği bir akranının yanına oturtulabilir. Etkinlik açık, anlaşılır ifadelerle anlatılmalıdır. Etkinliğin her bir aşamasında ne yapılacağı hakkında çocuğa yönerge verilebilir. Yönergeler gerektiğinde tekrar edilebilir. Çocuğa etkinlik sırasında sorumluluk (tamir aletlerini etkinlik alanına getirme gibi) verilebilir. Sohbet sırasında çocuğa tamir eşyaları hakkında sorular sorulabilir. Akranlarının verdikleri cevaplar üzerinden de çocuğa sorular sorulabilir, böylece etkinliğe olan ilgisi, dikkati artırılabilir. Sohbet sırasında çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun uygun dinleme davranışları pekiştirilmelidir. Şiir çocuğa sınıftan bağımsız olarak tekrar ettirilebilir. Şiir ile ilgili soruları cevaplandırması sırasında çocuğa ipuçları sunulabilir. Tamir aletlerinin canlandırılması sırasında gerektiğin-

de çocuğa model olunabilir ya da akran desteğinden faydalanılabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun güvenli bir şekilde oturmasını sağlamalıdır. Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilebilir. Eğer çocuk elini ve parmaklarını kullanmada güçlük yaşıyorsa tamir aletleri ya da görselleri inceleme sırasında çocuğa gerektiği kadar fiziksel yardım sunulabilir. Çocuk uzun süre ayakta duramayacak durumunda ise müzikli canlandırma sırasında çocuğun oturur pozisyondaysa ellerini, kollarını kullanarak canlandırma yapmasına fırsat verilmelidir. Tamir aletlerinin canlandırılması sırasında gerektiği yerde çocuğa fiziksel yardım sunulabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 16

Etkinliğin Adı	: Benim Terzim
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe ve Oyun (Bütünleştirilmiş Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 7	: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.
Göstergeleri	: Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinledikleri/izlediklerini açıklar. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.
Kazanım 8	: Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinledikleri/izlediklerini başkalarına anlatır. Dinledikleri/izlediklerini drama yoluyla sergiler.
Materyaller	: Terzilik mesleği ile ilgili videolar, görseller, çocuk makası, ip, cetvel, mezura, çeşitli kumaşlar.
Kavramlar/Sözcükler	: Mezura, dikiş makinası.

Öğrenme Süreci

- Etkinlik öncesi çocuklara terzilik mesleği ile ilgili çeşitli videolar izletilir. Bir terzinin müşterisinin vücut ölçülerini alırken, dikiş makinasını kullanırken, elinde iğne iplik dikiş yaparken, bir kumaşı ütülerken gibi içeriklerin olduğu kısa videolar izletilir. Sonra çocuklara bu kişinin mesleğinin ne olduğu hakkında fikirlerinin olup olmadığı sorulur. Terzilik mesleği hakkında sohbet edilir. Soru sormalarına fırsat verilir. Çocukların sorularına cevap veren öğretmen, meslek hakkında bilgiler verir. Terzilik ile ilgili görseller çocuklarla beraber incelenir. Terzilerin kullandığı araçlar, fotoğrafları ile çocuklara tanıtılır (Makas, iğne, iplik, cetvel, mezura, çatal iğne, fermuar, dikiş makinası, ütü vb.).
- Çocuklardan bir kısmı terzi olur. Öğretmen terzi olan çocuklara çeşitli kumaşlar, çocuk makasları, iplikler, mezura, cetvel vb. dağıtır. Masa ve sandalyeleri kullanarak herkes kendi terzi dükkanını kurar. Öğretmen herkese farklı seçenekler sunar ("Kış geldi. Hava çok soğuk. Kim kendine güzel bir mont diktirmek ister? Kimin gömleğinin kolu yırtıldı? Onarmak istemez misiniz?").

- Çocuklar kıyafet diktirmek, pantolon paçasını kısaltmak ya da yırtılmış bir montu onarmak gibi farklı taleplerle sınıf içerisinde gezerek kendilerine bir terzi seçerler ve arkadaşlarına geliş nedenlerini "Merhaba, benim pantolonum çok uzun. Yardımcı olabilir misiniz?", "Merhaba, montumun kolu yırtıldı. Onarabilir misiniz?" vb. cümlelerle açıklarlar. Öğretmen gerektiğinde çocukları yönlendirir.
- Terzi rolündeki çocuk izledikleri video, yaptıkları sohbet ve inceledikleri görseller yardımıyla kendisine gelen arkadaşının talebini yerine getirir. Etkinliğin sonunda sohbet etmek üzere otururlar ve birbirleriyle deneyimlerini paylaşırlar.

Değerlendirme

- Hayatınızda hiç terzi gördünüz mü?
- Terziler sadece kıyafet mi diker? Sizce başka neler yaparlar? Mesela bir perde dikebilirler mi?
- Siz bir terzi olsaydınız nasıl kıyafetler dikerdiniz? Hayalinizdeki en farklı kıyafeti anlatabilir misiniz?

- Daha önceden hiç kıyafetiniz yırtıldı mı? Ne yaptınız? Kullanmaya devam ettiniz mi?
- Eve gittiğinizde terziye götürülmesi gereken kıyafetlerinizin olup olmadığına bakın, ailenize sorun. Ailenizle bir terziyi ziyaret etmek ister misiniz?

Aile Katılımı

- Aileden evde yırtık, eski bir kıyafet ya da kumaş varsa beraber dikmeleri ve bu işlemler yapılırken çocukla sohbet etmeleri istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecindeki yönergeler basit, anlaşılır bir şekilde sunulmalı ve gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Video izleme aşamasında çocuğun videodaki olaylara dikkatini çekmek amacıyla zaman zaman video duraklatılıp çocuğa sorular yöneltilebilir. Etkinlikte kullanılacak video çocuğa birkaç kez izlettirilebilir. Terzilik hakkında sohbet ederken çocuğun da konuşması için fırsatlar yaratılmalıdır. Çocuğun etkinliğe katılması, arkadaşını dinlemesi, sohbet etkinliğine katılması gibi doğru davranışları anında pekiştirilmelidir. Canlandırma aşamasında çocuğa hangi rolü seçmek istediği sorulmalı ve kendi seçtiği rolü canlandırmasına fırsat verilmelidir. Canlandırma aşamasında video tekrar izletilerek terzilerin nasıl çalıştığı, neler yaptığı çocuğa gösterilebilir. Canlandırma aşamasında gerek görüldüğünde görsel kartlardan destek alınabilir ya da çocuk için uygun olan ipucu (sözel ipucu gibi) sunulabilir. Etkinlik sonunda çocuğun sohbete katılması, akranı ile olumlu etkileşimde bulunması sağlanmalıdır. Öğretmen bu süreçte yönlendirici olmalıdır. Değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri çocuğun performans düzeyine göre sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulmalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresindeki yönergeler kısa, sade ve anlaşılır olmalıdır. Video izleme süresi çocuğa göre ayarlanabilir ve video çocuğa birkaç kez izlettirilebilir. Video izleme aşamasında çocuğun videodaki olaylara dikkatini çekmek amacıyla, zaman zaman video duraklatılıp çocuğa sorular yöneltilebilir. Terzilik hakkında konuşurken çocuğun sohbete katılması için fırsatlar yaratılmalıdır. Çocuk yönlendirici sorular sorularak sohbete dâhil edilebilir. Canlandırma aşamasında, çocuk terzi rolünde ise çocuğun görsel kartlardan faydalanması ve görsel kartlar ile davranış örüntüsü oluşturması sağlanabilir. Müşteri rolünde ise ihtiyaç duyulduğunda çocuğu sözel ipucu verilebilir ya da model olunabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce etkinlik ve etkinlik alanları çocuğa sözel olarak betimlenmelidir. Öğretmen etkinlikte izletilecek videoyu da çocuğa ayrıntılı bir şekilde betimlemelidir. Videoların betimlemesi yapılırken sınıfın sessiz olmasına dikkat edilmelidir. Öğretmen videoda geçen terzilerin kullandığı araç-gereçlerin (makas, iğne, iplik, cetvel, mezura, çatal iğne, fermuar, dikiş makinesi, ütü vb.) resimlerinden ziyade gerçek nesnelerini imkânlar dâhilinde sınıfa getirebilir. Gerçek nesnelerin getirilemediği durumda ise dokunsal kartlar oluşturabilir. Gerçeğe yakın nesneler kullanılarak, terzi araç-gereçleri çocuğa tanıtılabilir. Öğretmen çocuğun nesneleri dokunarak incelemesini sağlamalıdır. Çocuğun her dokunduğu nesneyi öğretmen ayrıntılı olarak betimlemelidir ("... nedir, nerelerde kullanılır, ne işe yarar, nasıldır?"). Terzi oyununda öğretmen, araç-gereçleri (iplikler, mezura, cetvel vb.) dağıtmadan önce çocuğa tanıtmalı ve oyunu nasıl oynayacaklarına dair çocuğa ayrıntılı açıklamalarda bulunmalıdır. Terzi oyunu sırasında masa ve sandalyeler sabit olmalı ve yeri değişmemelidir. Oyun sırasında ihtiyaç duyulduğunda çocuğa fiziksel yardım sunulabilir veya akran desteği sağlanabilir. Öğretmen çocuğun etkinlik sırasında güvenli şekilde bağımsız hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun görme düzeyine uygun olarak sınıf ortamının ışık düzeyini (aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) ayarlamalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) video izlerken ve etkinliği yaparken kullanmasına fırsat verilmelidir. Çocuğun videoları görme düzeyinden en yüksek oranda yararlanabileceği mesafeden izlemesi sağlanmalıdır. Terzilikle ilgili hazırlanacak görseller, çocuğun görme becerilerini destekleyecek şekilde (büyük puntolu, kenarları kalın çizgilerle belirginleştirilmiş, kontrast renklerden oluşturulmuş, zemin zıtlığı yaratılmış resimler) hazırlanmalıdır. Resimli kartlar incelendikten sonra kartlardaki görsellerin gerçek nesnelerini incelemesi için çocuğa fırsat verilmeli-

dir. Çocuğun incelediği her nesneyi öğretmen ayrıntılı olarak açıklamalıdır ("... ne işe yarar, nerelerde kullanılır, neler yapılır?"). Terzi oyunu sırasında masa ve sandalyeler sabit olmalı ve yeri değişmemelidir. Çocuğa araç-gereçler tanıtılmalı ve bunlarla neler yapmak isterse o şekilde oynayabileceği anlatılmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun video izlerken ve öğretmeni dinlerken net görebileceği ve en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Çocuk ifade edici dil becerilerini kullanması konusunda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifadeleri, dil becerisi düzeyine göre genişletilmeli ve yanlış, eksik ifadelerine düzeltme yapılmalıdır. Etkinlikte kullanılacak görseller çocuğa sözel olarak ifade edilmeli ve çocuğun dil becerileri düzeyine göre bu ifadeleri tekrar etmesi istenmelidir. Çocuğa yeni öğrendiği kelimeleri konuşma içerisinde kullanmasını sağlayacak sorular sorulmalıdır. Yine çocuğun dil becerileri düzeyine göre etkinlikte terzi ya da müşteri rolünde olma durumu belirlenmelidir. İhtiyaç duyulduğunda etkinlik sırasında (terzi rolünde iken, müşteri rolünde iken, sohbet etkinlikleri sırasında vb.) çocuğun doğal işaretleri ya da görselleri kullanmasına fırsat verilebilir. Bu süreçte öğretmen çocuğun anlatmak istediklerini sözel olarak ifade etmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Etkinlikte çocuğa yeni dil girdisi verilmelidir. Çocuğa yeni öğrendiği kelimeleri etkinlik sırasında kullanmasını sağlayacak sorular sorulabilir. Terzi-müşteri etkinliği sırasında öğretmen çocuğa model olabilir. Çocuğun ifade edici dil becerilerini kullanmasına yönelik fırsatlar yaratılmalı, konuşma çabası, tek ya da daha fazlalık kelime-lik ifadeleri pekiştirilmelidir. Çocuğun dil becerileri düzeyine göre ifadelerine genişletme yapılmalıdır. "Mont istiyorum." diyen çocuğun ifadesi, öğretmeni tarafından "Mont diktirmek istiyorum." şeklinde genişletilebilir. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen çocuğu ifade edici dil becerilerini kullanması noktasında (terzi rolü, müşteri rolü sırasında

geçen cümleleri söyleme gibi) cesaretlendirmeli ve desteklemelidir. Çocuğun konuşma çabası, doğru ifadeleri pekiştirilmelidir. Çocuğun öğrendiği yeni kelimeleri (mezura, çatal iğne gibi) etkinlik sırasında kullanması sağlanmalıdır. Yeni kelimeleri kullanması için çocuğa sorular yöneltilebilir. Çocuğun eksik, hatalı veya yanlış ifadeleri anında öğretmeni tarafından düzeltilmeli ve doğru telaffuzu söylenmelidir. Çocuğa yeni öğrendiği ya da doğru telaffuzunu yapmaya çalıştığı ses/hece/kelimelerin tekrarı yaptırılmalıdır. Çocuğa konuşması sırasında ek süre verilebilir. Çocuk konuşması bitene kadar dinlenmelidir. Çocuğun takıldığı kelimelerde öğretmen destek ve model olmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Ortam dikkat dağıtıcı uyaranlardan arındırılmalıdır. Etkinlik sürecindeki yönergeler açık, kısa ve anlaşılır olmalıdır. Video çocuğa net görebileceği bir noktadan izlettirilmelidir. Video izleme aşamasında çocuğun videodaki olaylara dikkatini çekmek amacıyla, zaman zaman video duraklatılıp çocuğa betimlemeler yapılabilir ve sorular sorulabilir. Terzilik hakkında sohbet edilirken çocuğa sorular yöneltilecek etkinliğe olan ilgisi artırılabilir. Akranlarının verdikleri cevaplar hakkında sorular sorularak da çocuğun sohbet etkinliğine katılması sağlanabilir. Çocuğa etkinlikte kullanılacak malzemeleri etkinlik alanına getirme, sınıfı düzenleme, yardım etme gibi alanlarda sorumluluklar verilebilir. Canlandırma aşamasında akran etkileşiminden faydalanılabilir, çocuğun olumlu davranışları model alması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun güvenli bir şekilde oturmasını sağlamalıdır. Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilmelidir. Etkinlik sırasında çocuğun bedensel yetersizlikten etkilenme düzeyine göre etkinliğe katılımı ve videoları uygun mesafeden izlemesi sağlanmalıdır. Çocuk ellerini ve parmaklarını kullanmakta güçlük yaşıyorsa öğretmen terzilikle ilgili görselleri, araç-gereçleri çocuğun karşısına geçerek ona gösterebilir, ayrıntılı anlatabilir ya da fiziksel yardımla araç-gereçleri dokunarak incelemesine fırsat verebilir. Bu süreçte gerektiğinde akran desteğinden de faydalanılabilir. Çocuk ellerini ve parmaklarını kullanmakta güçlük çekerse çocuğa müşteri rolü verilebilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre yönergeler ve öğrenme/değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri sadeleştirilerek ve basamaklandırılarak sunulmalıdır. Çocuğa ihtiyaç duyulduğunda etkinlik geçişlerinde yönlendirici ipuçları verilebilir ("Çiçeği boyadın şimdi ne yapman gerekiyor? Çiçeği kestini şimdi ne yapman gerekiyor?"). Çocuğa ihtiyaç duyulduğunda uygun ipuçları (sözel ipucu, işaret ipucu, model olma ve fiziksel yardım) sunulmalıdır. Çocuğa ihtiyacından fazla ipucu verilmemesine dikkat edilmelidir. Gerek duyulduğunda çocuğun akranını model alması sağlanabilir. Çocuk, süreç içerisinde dikkat çekici ifadelerle etkinliğe dahil edilmeye çalışılmalıdır. Sınıf süslenirken çocuğun performans düzeyine uygun görevler verilmelidir. Çocuğun sınıf süsleme sürecine aktif katılımı sağlanmalıdır. Çocuğun uygun davranışları yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Ek olarak etkinlik boyunca çocuğun akranlarıyla göz teması kurarak etkileşim içinde olması içi fırsatlar (akranlarından malzeme isteme, birlikte dans etme, yardımlaşma vb.) yaratılabilir. Çocuğun akranını model alması için yönlendirmelerde bulunulabilir. Etkinlikte kullanılacak materyaller belirlenirken, çocukların bireysel farklılıkları ve duyuşal hassasiyetleri dikkate alınmalıdır. Örneğin çocuğun balona dokunma hassasiyeti varsa farklı bir süsleme yapması istenebilir. Yüksek sese duyarlılığı varsa daha düşük sesli müzik ile dans edilebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller çocuğa incelenmeli ve betimlenmelidir. Öğretmen imkân dahilindeyse çocuğa kabartmalı Atatürk resmini ya da okuldaki Atatürk büstünü inceletebilir. Etkinlikte kullanılan resimler (Atatürk ve TBMM resimleri) çocuğa sözlü olarak betimlenmelidir. Öğretmen çocuğun etkinlik sırasında bağımsız hareket edebilmesi (dans etme, yürüme) için gerekli tedbirleri almalıdır. Çocuğun çerçevede çiçeğini asacağı yer, bir kabartma ile belirginleştirilmelidir. Öğretmen çerçeveyi betimlerken çocuğa kabartılmış alanı inceletmelidir. Çiçeği boyama ve kesme aşamalarında, çocuğa ipucu sunul-

ması amacıyla çiçeğin kenarları ip ya da silikon gibi materyallerle ile belirlenmelidir. Çiçeğin kolay kesilebilecek bir çiçek olmasına (yaprağının az sayıda olması gibi) dikkat edilmelidir. Çiçeği kesme aşamasında, çocuğun gereksinim duyduğu yerlerde ihtiyacı olan fiziksel ipucu sunulmalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Çocuğun görme becerilerini en yüksek düzeyde kullanabileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Ortamın ışık düzeyi çocuğun işlevsel görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır. Parlak ışıktan rahatsız olan çocuklar için daha loş bir ışık; daha fazla ışığa ihtiyaç duyan çocuklar için ise daha güçlü ışık tercih edilebilir. Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller ve çerçeve çocuğa incelenmelidir. Etkinlikte kullanılacak resimlerin çocuğun görme becerilerine uygun büyüklük ve netlikte olmasına dikkat edilmelidir. Kesilecek olan çiçek resminin sınırlarının kalın çizgilerle belirginleştirilmesine ve resmin net olmasına dikkat edilebilir. Aynı zamanda çocuğun çiçeğinin rengi ile çerçeve arasında da renk zıtlığı olmasına (beyaz çerçeve, kırmızı çiçek gibi) dikkat edilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda masa lambaları kullanılabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmeninin ve konuşan arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, uygun mesafeden dinleyebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinliği gerçekleştirme sürecinde gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa işaret ipucu sunulabilir. Yönerge ve ifadeler jest ve mimik, doğal işaretler ile desteklenerek sunulabilir. Çocuğun ifade edici dil becerileri pekiştirilmelidir. Çocuk bu konuda cesaretlendirilmeli ve çocuğun kendini ifade ederken ek olarak jestlerden, mimiklerden ve doğal işaretlerden de yararlanmasına fırsat verilmelidir. Diğer çocukların ifadeleri gerekli görülen yerlerde öğretmen tarafından uygun şekilde çocuğa yeniden sunulmalıdır. İhtiyaç duyulduğunda çocuk dans ederken öğretmen ya da bir arkadaşı çocuğa eşlik edilebilir. Değerlendirme soruları çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Değerlendirme sorularındaki ifadeler gerek duyulduğunda görsellerle desteklenerek çocuğa sunulmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğa yönergeleri sunarken ve çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Çocuğun yönergeyi anladığından emin olunduktan sonra kendini ifade etmesi için ihtiyaç duyduğu kadar zaman tanınmalıdır. Gerekirse sözel ifadeler uygun ipuçları ile desteklenmelidir. Sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına, çocukların sırayla konuşmasına dikkat edilmelidir. Müzik dinlerken sesi çok fazla açmak yerine çocuğun işitme düzeyine göre ses kaynağına yakın olmasına fırsat verilebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için çocuğa fırsat ve yeterli süre verilmelidir. Çocuk ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek, ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk "Atatürk" kelimesi yerine "Ata" diyorsa öğretmen "Evet, Atatürk." diyerek model olur. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışmaları yapılmalıdır. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sunulmasına dikkat edilmelidir. Yine çocuğun kendini ifade ederken jestlerden, mimiklerden, beden hareketlerinden ve gör-

sellerden (çeşitli kutlama görselleri, farklı sınıf süsleme görselleri vb.) yararlanmasına olanak verilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilmelidir. Yönergeler gerektiğinde aşama aşama yinelenmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve merak uyandırıcı sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan ilgisi arttırılabilir ("Çiçeğini en sevdiğin renkten hazırlayalım. Birazdan sınıfımızı da birlikte süslemeye başlayacağız."). Çocuğun uygun davranışları (etkinlikle ilgilenme, bekleme gibi) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Materyallerin dağıtımında ve toplanmasında çocuktan yardım alınabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vermeli ve çocuğun etkinliğe bağımsız katılımını en yüksek düzeyde sağlamalıdır. Çocuk ellerini kullanmakta güçlük çekiyorsa yetersizlikten etkilenme düzeyine göre çocuk için uyarlanmış materyaller (daha kalın kâğıt, büyük çizilmiş çiçek, az yapraklı çiçek, daha kalın kalem, kalem tutma aparatı gibi) kullanılabilir. Çocuğun gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Çocuk makas kullanmakta güçlük çekiyorsa çiçeği çizgiler üzerinden yırtarak çıkarması sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 17

Etkinliğin Adı	: Bal Peteğim
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe ve Oyun (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Sesleri ayırt eder.
Göstergeleri	: Sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler. Verilen sese benzer sesler çıkarır. Sesin özelliğini söyler.
Kazanım 9	: Ses bilgisi farkındalığı gösterir.
Göstergeleri	: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler. Aynı sesle başlayan sözcükler üretir.
Materyaller	: Bal peteklerinin olduğu büyük bir çıktı, altıgen bal peteklerinin içine yerleştirilecek, altıgen şeklinde kesilmiş nesne kartları; hikâyede geçen "a" sesi ile başlayan "at, aslan, ahtapot, arı, ayı, ahşap, ağaç, ayva" görselleri ve oyunda kullanılacak olan farklı sesler ile başlayan karışık nesne kartları.
Kavramlar/Sözcükler	: Ahşap.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen etkinlik masasına altıgen kutucukların olduğu bal peteği görselini önceden koyar. Bal peteklerinin içine yerleştirilecek olan altıgen şeklinde kesilmiş "a" sesi ile başlayan nesne kartları önceden hazırlanmış olmalıdır.
- Öğretmen öncelikle etkinliğe küçük bir hikâye ile giriş yaparak "a" sesine dikkat çeker. Eline Ahmet adında temsili bir oyuncak alır. Hikâyede geçen "a" sesi nesne kartlarından da destek alarak hikâyeyi anlatmaya başlar:

"Çocuklar, **Ahmet** ile tanışalım mı? **Ahmet anneannesini** çok severmiş. **Arada** bir onu ziyarete gidermiş. **Anneanesi** çok güzel **ahşap** bir evde, tatlı mı tatlı bir köyde yaşıyormuş. Hem orada bir sürü hayvan varmış. **Ahmet atları, aslanları, ahtapotları, arıları, ayıları** çok severmiş. **Ahmet aslında** bütün hayvanları çok severmiş. Hele **ağaçlar! Anneanesinin ahşap evinin arkasında** bir sürü **ağaç** varmış. **Aramızda** kalsın çocuklar, bir gün bizim **Ahmet o ağaçlardan** birinden düşmüş. **Ayağını** kırmış. Niye mi? **Ayva** toplamak için. Canı **ağaçtaki ayvalar-**

dan çekmiş. Tam en uçtaki **ayvayı** yakalayacak iken düşüvermiş yere. Çok **ağlamış**. Neyse ki çabucak iyileşmiş. İşte bizim **Ahmet'in** hikâyesi bu."

- "Şimdi hikâyedeki kelimelere bakalım mı?" der ve hikâyede geçen "at, aslan, ahtapot, arı, ayı, ahşap, ağaç, ayva" kelimelerinin görsellerini de göstererek tekrar sesli bir çalışma yapar.
- Bu kelimelerin de içinde bulunduğu altıgen şeklinde kesilmiş nesne kartlarını, başka harfler ile başlayan nesne kartlarıyla karışık bir şekilde yere dağıtır. Hikâyede geçen "a" sesi ile başlayan nesne kartları dışında, yerde çok sayıda farklı sesler ile başlayan nesne vardır. "A" sesi ile başlayan nesneleri bulup masada bulunan bal peteklerinin içine yerleştirmelerini ister.
- Öğretmen sözsüz, hareketli bir müzik açar. Çocukların sınıfta dans ederek özgürce gezmelerine fırsat verir. Müziği durdurduğunda yerde bulunan "a" sesi ile başlayan nesne kartlarını bulan çocuklar, kartları bal peteğine yerleştirirler. Yerde "a" sesi nesne kartı kalmayana dek oyun devam eder. En son bal petekleri tamamen doldu-

ğunda farklı bir sese ait nesne kartı var mı diye kontrol edilir. Hata varsa öğretmen tarafından açıklama yapılarak durum düzeltilir.

Değerlendirme

- Biraz önce okuduğumuz hikâyede kim vardı? İsmi ne idi?
- Hikâye hoşunuza gitti mi?
- Ahmet neden ağlamış? Ayağı neden kırılmış?
- "A" sesi ile başlayan başka bir hayvan var mı?
- "A" sesi ile ilgili başka nesneler, farklı sesler bulabilir misiniz?

- Daha önce hiç ahşap ev gördünüz mü?
- Sınıfımızda ismi "a" sesi ile başlayan kimler var? Peki, ailenizde ismi "a" sesi ile başlayan birileri var mı? Düşünün.

Aile Katılımı

- Evde aile ile beraber sınıf içi etkinlikteki gibi "a" sesi ile başlayan isimler avına" çıkılır. En çok "a" sesi ile başlayan eşya evin hangi bölümünden çıktığı belirlenir. O eşyaların resmini çizmesi istenir. Çocuk resmini sınıfa arkadaşlarıyla paylaşmak üzere getirir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun görsellerdeki resimleri (at, ayı, ahşap vb.) ayırt ettiğinden emin olunmalıdır. Hikâye anlatımı sırasında "a" sesi daha belirgin şekilde telaffuz edilerek çocuğun dikkati sese çekilmelidir. Hikâye, anlatıldıktan sonra genel hatları ile zihinsel yetersizliği olan çocuğa ya da sınıftan herhangi bir akranına tekrar ettirilebilir. Hikâye anlatımı sırasında "a" sesine vurgu yapılarak çocuğun sesi tekrar etmesi istenebilir. Görsel kartlardaki nesnelerin başlangıç seslerinin aynı olduğu çocuğa fark ettirilmelidir. Örneğin "Bak bu kartta aslan var, bu kartta da arı var. Aaa, ikisi de aynı ses ile başlıyor. Aslan, arı. (Kelime başında yer alan "a" sesi vurgulanır.) Haydi, sen de söyle!" diyerek kelimelerin başlangıç sesine çocuğun dikkatini çekmelidir. Yerden kartı bulma sırasında ihtiyaç hâlinde çocuğa ipucu (sözel ipucu, model olma, fiziksel yardım) sunulabilir ve doğru kartı bulması sağlanabilir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve doğru tepkileri pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun çevresel uyaranlardan en az düzeyde etkileneceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Çocuğa sunulan yönergeler açık, anlaşılır ve sade olmalıdır. Yönergeler gerektiğinde yinelenabilir. Yönergelerin göz teması kurularak verilmesine dikkat edilmelidir. Etkinliğin süresinde çocuğa uygun planla-

ma yapılabilir. Görsel kartları bulma çalışması sırasında çocuğa akran desteği sağlanabilir. İhtiyaç duyulduğunda zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde öğretmen etkinlik alanlarını çocuğa inceletmeli ve detaylı olarak betimlemelidir. Öğretmen etkinliğe başlamadan önce altıgen kutucuklardan oluşan bal peteği görselini çocuğa uygun şekilde dokunsal olarak hazırlamalıdır. Bal peteği şekli mukavva üzerine çizilerek, altıgenlerin kenarları silikon ya da ip yardımıyla belirginleştirilerek hazırlanmalı ve çocuğun bal peteğini dokunsal olarak fark etmesi sağlanmalıdır. Hikâyede adı geçen "a" sesi ile başlayan görsel nesne kartları (at, aslan, ahtapot, arı, ayı, ahşap, ağaç, ayva) çocuk için dokunsal nesne kartları şeklinde hazırlanabilir. Mukavva üzerine farklı dokularda nesneler (oyuncak, plastik, gerçeğe yakın nesneler vb.) yapıştırılarak dokunsal kartlar oluşturulabilir. "A" sesi ve farklı seslerle başlayan nesne kartları çocuğun rahatlıkla ulaşabileceği, dokunarak inceleyebileceği yere konulmalıdır. Çocuğa nesne kartlarını incelemesi ve nesnenin hangi harfle başladığını bulabilmesi için zaman verilmelidir. Nesne kartındaki harfi bulma ve "a" sesi ile başlayan nesne kartını bal peteği dokunsalının içine yerleştirme aşamalarında ihtiyaç duyulduğunda çocuğa ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulabilir. Nesne kartını bal peteği dokunsalının içine yerleştirmede akran desteğinden de faydalanılabilir. Çocuğa dans edeceği alan önceden tanıtılmalı ve öğretmen çocuğun etkinlik sırasında güvenli şekilde bağımsız

hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır. Müzikli dans etkinliği sırasında karışık olarak hazırlanan nesne kartları duvara yapıştırılabilir ve çocuğun “a” sesi ile başlayan nesneyi dans ederken, eliyle dokunarak bulması sağlanabilir. Oyun sırasında çocuk bulunduğu nesne kartlarını masanın üzerindeki bal peteği dokunsalının içine yerleştirebilir. Oyun sırasında kartı duvarda bulma ve bal peteğine yerleştirmede öğretmen çocuğa ihtiyaç duyulduğunda hem sözel ipucu hem de fiziksel yardım sunabilir. Değerlendirme sırasındaki sorular anlaşılır bil dille sorulmalı, çocuğa soruları yanıtlaması için zaman verilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinliğin yapılacağı sınıf ortamının ışık düzeyi az gören öğrenci dikkate alınarak ayarlanmalıdır. Hikâye de adı geçen “a” sesi ile başlayan nesne kartları ve farklı seslerle başlayan nesne kartlarının hepsi büyük boyutta, nesne zemin zıtlığı oluşturularak, kontrast canlı renklerle hazırlanmalıdır. Etkinliğe başlamadan önce çocuğun nesne kartlarını incelemesi için zaman verilmelidir. Çocuğun kullandığı bir cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) kartları incelerken kullanmasına fırsat verilmelidir. Bal peteği görseli çocuğun görme düzeyine uygun (bireysel farklılıklar dikkate alınarak) büyük boyutlarda, altıgenlerin kenarları koyu renkli kalemle belirginleştirilerek hazırlanmalı ve çocuğa inceletilmelidir. Hikâye etkinliği bittikten sonra “a” sesi ile başlayan nesne kartlarını bulup bal peteğinin içine yerleştirme sırasında çocuğa ek süre verilebilir. Öğretmen çocuğun etkinlik sırasında (müzikli dans oyunu gibi) güvenli şekilde bağımsız hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır. Bu süreçte gerektiğinde akran desteğinden faydalanılabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Hikâye anlatımı sırasında çocuğun öğretmenini en iyi düzeyde duyabileceği, jest ve mimiklerini net görebileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Etkinlik çocuğun dil becerileri düzeyine uygun olarak anlatılmalıdır. Hikâye anlatımı sırasında “at, aslan, ahtapot, arı, ayı” görselleri kullanılmalıdır. Görseller gösterilirken sözel olarak da ifade edilmelidir. Örneğin aslan görseli gösterilirken “aslan” denmesi gibi. Hikâyeye anlatımından sonra hikâyede geçen kelimelerin (at,

aslan, ahtapot, arı, ayı, ahşap, ağaç, ayva) görsellerini de gösterdiğinde çocuğa bu kelimeler ifade edici dil becerileri düzeyine göre tekrar ettirilmelidir. Çocuğun yeni dil girdilerini kullanması sağlanmalıdır. “A” sesi ile başlayan nesneleri bulup masada bulunan bal peteklerinin içine yerleştirme sırasında çocuğa öğretmeni veya uygun düzeydeki akranı model olabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Hikâye anlatımı sırasında çocuğun öğretmenini en iyi düzeyde duyabileceği, jest ve mimiklerini net görebileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. “Ahtapot, aslan, at, ayı ve arı” görselleri çocuğa sunulurken dil girdisi verilmelidir. Öğretmen görselin kelimesini söylemeden önce “Dinle.” yönergesini çocuğa sunmalıdır. Çocuğun dil girdilerini kullanması sağlanmalıdır. Hikâyede geçen “at, aslan, ahtapot, arı, ayı, ahşap, ağaç, ayva” kelimelerinin görselleri çocuğa gösterilerek sesli tekrarları yaptırılabilir. “A” sesi ile başlayan nesneleri bulup masada bulunan bal peteklerinin içine yerleştirme sırasında öğretmen çocuğa eşlik edebilir. Çocuk nesne kartını bulduğunda öğretmen karttaki görseli sözel olarak ifade edip çocuğun ifadeyi tekrar etmesini istemelidir. Sonrasında öğretmen çocuğun bulduğu nesne kartı için “A sesi ile mi başlıyoruz?” diye sorarak çocuğun cevaba ulaşmasını sağlamalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Hikâye çocuğun dil becerileri düzeyine uygun basit, anlaşılır bir şekilde anlatılmalıdır. Görsellere ilişkin kelimeler söylenerek çocuğa yeni dil girdisi sağlanmalıdır. Çocuğun yeni dil girdilerini kullanmasını sağlayacak sorular sorulmalıdır. Çocuk görsellere ilişkin kelimeleri söylemesi için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun konuşma çabası pekiştirilmelidir. Çocuğun eksik veya hatalı ifadelerinin tam hâline öğretmen model olmasıdır. Örneğin çocuk “ahtapot” yerine “hatapot” diyorsa öğretmen “ahtapot” diyerek çocuğa model olmalıdır. Çocuğa konuşması sırasında süre verilmeli ve çocuk konuşması bitene kadar beklenmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkat dağıtıcı uyaranların az olduğu, öğretmene yakın bir noktadan etkinliğe katılımı sağ-

lanmalıdır. Hikâye anlatımı sırasında çocuğun dikkatini hikâyede tutmak için sorular sorulabilir. Öğretmen görselin kelimesini söylemeden önce "Dinle." yönergesi vererek çocuğun dikkatini çekmelidir. "A" sesi ile başlayan kelimelerde ses daha belirgin söylenebilir. Öğretmen görselin başlangıç sesine dikkat çekmelidir. "A" sesi ile başlayan görselleri bulma sırasında ihtiyaç duyulduğunda çocuğa uygun ipucu sunulabilir. Çocuğun etkinlik sürecine uygun davranışları pekiştirilmiştir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Bal peteği çocuğun ulaşabileceği bir konuma yerleştirilmelidir. "A" sesi ile başlayan görselleri toplama aşamasında çocuğun yerden kartları alması güç olacak ise kartları zeminden değil de etkinlik masasından alması sağlanabilir. Çocuk kartları kavramada güçlük yaşıyor ise çocuk almak istediği kartı öğretmenine gösterebilir ve öğretmen çocuğun göstermiş olduğu kartları bal peteğine yerleştirebilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 18

Etkinliğin Adı	: Benim Kuklam
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 9	: Ses bilgisi farkındalığı gösterir.
Göstergeleri	: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler. Sözcüklerin sonunda yer alan sesleri söyler. Aynı sesle başlayan sözcükler üretir. Aynı sesle biten sözcükler üretir. Şiir, öykü ve tekerlemedeki uyağı söyler. Söylenen sözcükle uyaklı başka sözcük söyler.
Materyaller	: Her çocuğa ait vesikalık ya da yüzünün net çıktığı herhangi bir fotoğraf, delgeç ve ip.
Kavramlar/Sözcükler :-	

Öğrenme Süreci

- Çocukların evden getirdikleri vesikalık fotoğraflar ile etkinlik masasına geçmeleri istenir. Herkesin kendi fotoğrafı ile parmak kuklası yapacağı söylenir ve öğretmen tarafından bir örnek gösterilir. Öğretmen desteğiyle kenarlardan pay bırakılacak şekilde vesikalık fotoğraflar küçültülür. İki kenarından delgeçle delinir. Her çocuğun kendi fotoğrafı parmağına delgeçle delinen delikler ile ipe takılır.
- Öğretmen ve çocuklar sohbet edecekleri bir oturma düzenine geçerler. Öğretmen kendi elindeki parmak kuklası ile çocukların aralarında gezer ve kuklasını konuşturur: "Merhaba, ben Fatma öğretmen, bu sınıfın öğretmeniyim. Tekerlemeleri çok seviyorum. Şimdi size bir tekerleme söyleyeceğim."
 - "Kuzu kuzu me / Bin tepeme / Haydi gidelim / Ayşe teyzeme"
 - "Oooo / İğne battı / Canımı yaktı / Tombul kuş / Arabaya koş / Arabanın tekeri / İstanbul'un şekerleri / Hop hop altın top / Bundan başka oyun yok"
- Bunlar gibi tekerlemeler sınıfa tekrarlatılarak söylenir. Seçilen tekerlemelerdeki uyaklara ses ile vurgu yaparak dikkat çekilir. Çocuklar sıray-

la öğretmenin yaptığı gibi kuklasını kullanarak arkadaşlarına kendini tanıtır ve tekerlemelerden birini söyler. Tekerleme yerine şiir, şarkı söylemek isteyen çocuklara fırsat verilir. Tekerlemelerin sonu benzer başka sesler ile değiştirilebilir, yeni tekerlemeler üretilebilir. Uyaklı basit şiirler oluşturulabilir. Öğretmen "Dün ben yoktum. Sizleri buldum. Mandalina soydum. Masaya koydum." gibi doğaçlama tekerlemeler, şiirler üreterek; uyaklı sözlere vurgu yaparak dikkat çekebilir.

Değerlendirme

- Tekerlemeler eğlenceli mi? Söylenmesi zor mu?
- Tekerlemeler ile konuşsak, anlaşsak nasıl olurdu?
- Tekerleme söyler gibi şarkı söyleyenler var mı? Haydi, bir tekerlemeyi şarkıya çevirelim. (Çocuklarla beraber seçilen bir tekerleme doğaçlama melodilerle şarkı şeklinde söylenir.

Aile Katılımı

- Çocuğun ailesi ile beraber özgün bir tekerleme yazıp, ezberleyip sınıfta arkadaşlarıyla paylaşması istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğin aşamaları çocuğa detaylı şekilde anlatılmalıdır. Kukla yapımı sırasında çocuğa uygun düzeyde ipucu (sözel ipucu, işaret ipucu vb.) sunulmalıdır. Örneğin sözel ipucu ile kuklasını yapabilecek çocuğa, ipi fotoğraftan nasıl geçirip kukla yapacağı sözel olarak ifade edilmelidir. Çocuğun akranlarını model alabilmesi için etkinlikte orta sıralarda yer alması sağlanabilir. Kendini tanıtırma sonrasında çocuğun kurduğu basit cümleleri doğru kabul edilmelidir. Çocuğun derse katılımı ve olumlu davranışları (öğretmenini dinleme, kuklama yapma vb.) pekiştirilmelidir. Çocuk herhangi bir tekerleme bilmiyor ise çocuğun basit düzeyde bir tekerlemeyi öğretmeninden sonra tekrar etmesi istenebilir ya da söyleyebildiği herhangi bir şarkıyı seslendirmesine yönelik seçenekler sunulabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Yönergelerin kısa, açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Yönergeler sunulurken ve sohbet etkinlikleri sırasında çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Kuklayı konuşturma sırasında çocuğun kullandığı tek ya da daha fazla kelimelik cümleleri kabul edilmeli ve çocuğun ifadeleri genişletilmelidir. Parmağına bir şey takılmasına yönelik hassasiyeti olan çocuk için parmak kukla yerine ahşap çubuk gibi malzemelerden elde tutmalı kukla hazırlanabilir ve çocuğun kuklayı elinde tutması sağlanabilir. İhtiyaç hâlinde zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde etkinlik alanlarını ve yapılacak etkinliği çocuğa detaylı olarak betimlemelidir. Vesikalık fotoğrafta çocuğun yüzü ve fotoğrafın kenarları silikon ya da ip yardımıyla belirgin hale getirilmelidir. Çocuğun parmak kuklasını tanıyabilmesi için fotoğrafının üzerine sevdiği bir çıkartma etiket yapıştırılabilir. Bu sayede çocuğun vesikalık fotoğrafın kendine ait olduğunu anlamasına yardımcı olunabilir. Kukla yapımında kullanılan materyaller delgeç, ip çocuğa tanıtılmalı ve kukla yapımının her basamağı çocuğa ayrıntılı olarak betimlenmelidir. Örneğin "Evet, şimdi fotoğrafımız hazır. Delgeçle iki yanından deliyorum." gibi betimleme yapılmalıdır. Çocuğun, öğretmenin elinin üzerine dokunmasını sağlayarak da kuklanın nasıl yapıldığını anlamasına destek olunabilir.

Parmak kuklasının yapım aşamasına çocuğun katılımı sağlanmalı, ihtiyaç hâlinde çocuğa uygun ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulmalıdır. Parmak kuklasını konuşturma sırası kendine gelen her çocuk adını söyleyerek sohbete başlamalıdır. Çocuğun etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırması için sınıftaki diğer çocukların davranışları zaman zaman sesli olarak betimlenmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce sınıf ortamının ışık seviyesi çocuğun görme düzeyine uygun olarak ayarlanmalıdır (aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.). Sohbet edilecek oturma düzeninde, çocuğun öğretmenin yanına oturması sağlanmalıdır. Kukla yapımında kullanılacak vesikalık fotoğraf çocuğun görme düzeyine uygun büyüklükte ve canlı renklerde olmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz (büyüteç, teleskoplu gözlük vb.) var ise kukla yapımında bu cihazları kullanmasına fırsat verilmelidir. Kukla yapımında kullanılacak materyaller çocuğa tanıtılmalıdır. (Örneğin öğretmen "Bu delgeç. Delgeç ile kağıtlara, kartonlara delikler açabiliriz." der.) Öğretmen kukla yapım aşamalarını sırayla çocuğa anlatabilir. Etkinlik sürecinde ihtiyaç hâlinde çocuğa uygun ipucu sunulmalıdır. Kukla ile sohbet etme sırasında çocuğun takıldığı ya da tepkisiz kaldığı yerlerde öğretmen çocuğa yönlendirici olmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmenin yüzünü net görebileceği, işitme kalıntısından en iyi düzeyde faydalanabileceği bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. Arkadaşı kuklasıyla kendini tanıtmadan önce öğretmen "Şimdi ... arkadaşınızı dinliyoruz." diyerek konuşan çocuğa dikkat çekmelidir. Çocuğun etkinlik sürecinde öğretmenin ve arkadaşlarını gözlemleyip model alması sağlanmalıdır. Süreci gözlemleyerek öğrenmesini kolaylaştırmak adına çocuğa etkinliğin ortalarında sıra verilip kendini tanıtması sağlanabilir. Çocukta ifade edici dil becerileri sınırlı düzeyde ise kendini tanıtırma öğretmen tarafından yapılmalıdır. Kendini tanıtırma sırasında çocuk "Saçım siyah." diyorsa öğretmen çocuğa saçlarını gösterebilir. Kendini tanıtmadan sonra söylenen tekerleme yine öğretmen tarafından söylenebilir. Çocuğun bu sürece alkış, el şıklatma gibi hareketlerle katılması sağlanabilir. İfade edici dili olan çocuk için dil becerileri

düzeyine uygun basit, kısa bir tekerleme veya şiir söylemesi istenebilir. Çocuğa bu süreçte ek süre verilebilir, çocuğun takıldığı kelimelere öğretmen model olabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenini net görebileceği, işitme düzeyinden en iyi seviyede faydalanacağı bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Çocuk, etkinlik sürecinde ifade edici dil kullanması konusunda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun konuşma çabası, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri pekiştirilmelidir. İhtiyaç hâlinde işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik çocuğun dil becerileri düzeyine uygun anlatılmalıdır. Çocuğun etkinlik sürecinde öğretmeni ve arkadaşlarını gözlemleyip model alması sağlanmalıdır. Süreci gözlemleyerek öğrenmesini kolaylaştırmak adına çocuğa etkinliğin ortalarına doğru sıra verilip kendini tanıtması sağlanabilir. Çocuk kendini tanıtırken konuşması konusunda cesaretlendirilmelidir. Öğretmen gerektiği yerlerde konuşmaya dönük çocuğa model olabilir. Çocuk konuşurken yanlış ya da eksik ifade ettiği ses/hece/kelimelerde öğretmen doğrusunu telaffuz ederek çocuğa model olmalıdır. Ses/hece ya da kelimenin doğrusunu telaffuz ederken çocuğun dikkatinin öğretmende olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun belirgin ağız hareketleri ile sesin çıkışını, ağız hareketlerini taklit etmesi sağlanmalıdır. Çocuğun yeni öğrendiği ya da doğru telaffuzunu yapmaya çalıştığı ses/hece ve kelimeler tekrar ettirilmelidir. Çocuğun, basit düzeyde kısa tekerleme veya şiiri söylemesi sağlanmalıdır. Çocuğa gerektiğinde bu süreçte ek süre verilebilir. Çocuk konuşması konusunda cesaretlendi-

rilmeli ve çocuğun konuşma çabası pekiştirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuk dikkat dağıtıcı uyaranların en az olduğu ve olumlu etkileşime girebileceği bir arkadaşının yanına oturtulabilir. Yönergelerin kısa, açık ve anlaşılır sunulmasına dikkat edilmelidir. Yönergeler gerektiğinde yinelenmelidir. Çocuk dikkati dağıldığında ilgi çekici, merak uyandırıcı ifadelerle, ses tonlamalarıyla etkinliğe dâhil edilmelidir ("... arkadaşın bakalım hangi tekerlemeyi söyleyecek."). Çocuğun etkinliğe katılımı ve olumlu davranışları (kuklaya kendini tanıtmayı, arkadaşını dinlemesi vb.) pekiştirilmelidir. Öğretmen zaman zaman "Şimdi ... arkadaşınızı dinliyoruz." diyerek konuşan çocuğa dikkat çekmelidir. Arkadaşlarının kuklalarını konuşturmaları bittiğinde çocuğun onların söylediği tekerlemeyi zaman zaman tekrar etmesi istenebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa etkinlik masasının mesafesi ona göre düzenlemelidir. Öğretmen parmak kukla yapım aşamasında çocuğa uygun ipucunu (fiziksel yardım gibi) sunmalıdır. Çocuğun parmağına kuklayı takip oynatmada güçlüğü olacak ise kukla ahşap çubuk gibi nesneler ile hazırlanabilir. Çocuk parmaklarını kullanmakta güçlük çekiyorsa kukla çocuğun parmağına bant ile yapıştırarak sabitlenebilir. Bu sayede kuklanın düşmesine engel olunabilir. Çocuk kuklayı kavramakta güçlük çekiyorsa kavramakta güçlük çekmeyeceği daha büyük bir nesneye çocuğun resmi yapıştırılabilir. Çocuk hem parmaklarını hem de kolunu kullanmada güçlük çekiyorsa fiziksel yardımla çocuğun parmağındaki kukla oynatılarak sohbet etkinliğine katılması desteklenebilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 19

Etkinliğin Adı	: Elif ile Erdem'in Hikâyesi (E Sesi)
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe, Okuma Yazmaya Hazırlık ve Oyun (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Sesleri ayırt eder.
Göstergeleri	: Sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler. Verilen sese benzer sesler çıkarır. Sesin özelliğini söyler.
Kazanım 9	: Ses bilgisi farkındalığı gösterir.
Göstergeleri	: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler. Aynı sesle başlayan sözcükler üretir.
Materyaller	: Hikâyede bahsedilen "e" sesi ile başlayan nesnelere ait görseller, nesne kartları, "e" sesi ile ilgili boyama sayfaları, çalışma kâğıtları.
Kavramlar/Sözcükler :-	

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocukların yarım ay şeklinde oturmasını sağlayarak hikâye etkinliği için hazırlanmalarını söyler. Hikâyeyi okurken hikâyenin içinde geçen, dikkat çekmek istediği "e" sesi ile başlayan kelimelerin görsellerini/kartlarını (Bir kız çocuk, Bir erkek çocuk görseli, eşek, elma, ekmek, emzik nesne kartları/görselleri) hazırlamış olmalıdır.
- Öğretmen elindeki kartları hızlıca çocuklara gösterip hikâye hakkında tahminde bulunmalarını ister, görsellere ilişkin kelimeyi söyler ve tekrar etmelerini ister. Kısa bir sohbetten sonra hikâyeye başlar ("E" sesi ile başlayan kelimelerde dikkat çekici mimik, jest ve tonlamalar kullanılabilir.):

"Elif ile Erdem" çok iyi arkadaşarmış. Birlikte hep oyunlar oynar, **eğlenirlermiş**. Bir gün oyun oynarlarken yoldan geçen bir **eşek** görmüşler. **Eşeğin** "aai aii" dediğini duymuşlar. **Elif** hayatında ilk defa **eşek** görüyormuş. Oturduğu yerden heyecanla kalkıp **eteğini** silkelemiş ve **Erdem'e** merakla sormuş: "O hayvanın ismi nedir **Erdem**?" **Erdem** gülerek "O bir **Eşek!**" demiş. **Elif** cevap vermiş: "Çok üzüldüm **Erdem**. Yazık. Küçük **eşek** ağlıyor. Ona **emzik** verelim mi? Kardeşimin **emziğini evden** getirelim belki susar." **Erdem** kahkaha atmış. **Elif** devam etmiş: "**Erdem**, söylesene **eşek** ağlamıyor mu? Tamam buldum. O zaman acıkmış olabilir. **Ekmek** getirelim mi **evden**?" **Erdem** yine kahkaha atmış. **Elif** sabırla sormaya devam etmiş: "**Elma** getirelim mi?" Yine **Er-**

dem'den cevap alamayınca son kez demiş ki: "Tamam sonunda buldum. Uykusu gelmiş. '**Eeee eee eee**' diyerek sallayalım. Ne dersin? Belki uyur." **Erdem** gülmekten cevap veremiyormuş. Sonunda **ellerini** gülmekten ağrıyan karnına tutarak cevap vermiş: "**Elifçiğim eşekler** öyle ses çıkarır. Herhangi bir şey isteyip istemediğini öyle anlayamayız. Ama yine de senin istediğin gibi **evden emzik, ekmek, elma** getirebilir ya da onu '**eee eee**' diye uyutabiliriz." deyip gülmeye devam etmiş. (Hikâye: Tilbe Nur Turan)

- Hikâye bittikten sonra öğretmen hikâyede geçen "e" sesi ile başlayan görselleri tekrar çocuklara gösterir. Başlangıç sesine bir daha dikkat çeker. Başka "e" sesi ile başlayan nesneler olup olmadığını sorar.
- Sınıfta isminin "e" sesi ile başlayan bir çocuk olup olmadığını anlamak için "**e sesi ile başlayan isimler avına**" çıkacaklarını söyler. Herkesin kendi ismini sesli bir şekilde sırayla söylemesini ister. "E" sesi ile başlayan bir isim varsa o çocuğun ismini fark etmeleri sağlanır.
- Etkinlik sonunda "e" sesi ile başlayan nesneler ile ilgili boyama sayfaları dağıtılır.

Değerlendirme

- Biraz önce okuduğumuz hikâyede kimler vardı? İsimleri neydi?

- Hikâye hoşunuza gitti mi?
- Erdem, Elif'e neden bu kadar çok güldü?
- Eşekler gibi diğer hayvanlar da kendilerine has sesler çıkarırlar. Başka hangi hayvanlar nasıl ses çıkarırlar? Örnek verebilir misiniz?
- "E" sesi ile ilgili başka nesneler, farklı sesler bulabilir misiniz?
- Sizin de Elif ile Erdem'in yaşadığı gibi bir şey başınıza geldi mi? Daha önceden hiç görmediğiniz bir hayvanı görünce ilk ne yaptınız?

- Sınıfımızda ismi "e" sesi ile başlayan kimler var mı? Hatırlayan var mı?
- Peki, ailenizde ismi "e" sesi ile başlayan birileri var mı? Düşünün.

Aile Katılımı

- Evde aile ile beraber sınıf içi etkinlikteki gibi e sesi ile başlayan isimler avına çıkılır. En çok "e" sesi ile başlayan eşyanın evin hangi bölümünden çıktığı belirlenir. O eşyaların resmini çizmesi istenir. Çocuk, resmini sınıfa arkadaşlarıyla paylaşmak üzere getirir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğa materyaller incelenmeli ve materyaller hakkında açıklama yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenini net görebileceği, dinleyebileceği ve çevresel uyaranlardan en az düzeyde etkileneceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Çocuğun etkinliğe hazır olma davranışları pekiştirilmelidir. Etkinlik sırasında gerçek nesneler (emzik, ekmek, elma) kullanılmalı, eğer nesnenin gerçeğinin sınıfa getirilme durumu yoksa (eşek gibi) bu nesnelerin oyuncakları/maketleri tercih edilmelidir. Çocuk nesne resimlerini ayırt etme, gösterilen resimdeki nesneyi tanıma becerilerine sahip ise etkinliğe nesne resimleri ile başlanabilir. Çocuğun etkinliğe katılım davranışları (dinleme gibi) ve doğru tepkileri pekiştirilmelidir. Etkinlik sürecinde ihtiyaç duyduğu durumlarda (isimler avına çıkıldığında, boyama aşamasında gibi) çocuğa uygun ipuçları (işaret ipucu, model olma ya da fiziksel yardım) sunulmalıdır. Çocuğa etkinlik sürecinde zaman zaman sorular yöneltilerek etkinlik üzerindeki dikkati artırmaya çalışılabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun çevresel uyaranlardan en az düzeyde etkileneceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Hikâye anlatımındaki yönergeler açık, anlaşılır ve sade sunulmalıdır. Çocuğun etkinliğe yönelik ön koşul becerilerine sahip olup olmadığına bakılmalıdır. (Ortak dikkat becerisine sahip olma, birden fazla eylem içeren yönergeleri yerine getirme, duyduğu sese tepki verme gibi.) Etkinliğe önce gerçek nesnelerle başlanmalıdır. Etkinlik sürecinde ihtiyaç duyduğu durumlar-

da çocuğa uygun ipucu sunulmalıdır. Çocuğun etkinliğe katılımı ve olumlu davranışları (hikâye dinleme, boyama yapma vb.) anında pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Hikâye anlatımına geçmeden önce çocuğun hikâyede kullanılacak olan gerçek nesneleri (emzik, elma, ekmek, etek, oyuncak eşek) öğretmeni rehberliğinde dokunarak incelemesine fırsat verilmelidir. Hikâye anlatımında kullanılacak nesne kartları görme yetersizliği olan çocuk için dokunsal nesne kartları şeklinde hazırlanabilir. Dokunsal nesneler sade, anlaşılır, farklı dokularla olmalı ve kart büyüklüğünde kesilmiş mukavvalara yapıştırılarak hazırlanmalıdır. Hazırlanan dokunsal nesne kartları çocuğa incelenmeli ve sözel olarak betimlenmelidir. Hikâye anlatımına geçmeden önce çocuğun öğretmenin yanına oturması sağlanabilir. Hikâye anlatımına geçildiği zaman "e" sesi ile ilgili kelimeler dikkat çekici tonlarda söylenmelidir. Öğretmen hikâye anlatımı sırasında adını okuduğu nesneyi çocuğun eline vererek çocuğun hikâye sırasındaki ipuçlarını anlamlandırmasını sağlamalıdır. Öğretmen hikâye anlatımından sonra sınıfta isminin baş harfi "e" sesi ile başlayan çocukları bulmak için herkesin kendi ismini sırayla, sesli ve anlaşılır bir şekilde söylemesini istemelidir. Bu sayede çocuğun sesi fark etmesine yardımcı olunabilir. Hikâyede bahsedilen "e" sesi ile ilgili boyama sayfalarındaki görsellerin sınırları silikon, ip, makarna, boncuk gibi malzemeler yardımıyla belirgin hâle getirilebilir. Değerlendirme bölümündeki sorular çocuğa yavaş, anlaşılır şekilde ve dikkat çekici bir tonla sorulmalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının ışık düzeyi az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir. Ortam aşırı ışık almamalı

fakat loş da olmamalı. Çocuğun öğretmenini, arkadaşlarını net görebileceği, görme düzeyinden en yüksek seviyede yararlanabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Görsel kartlar çocuğun görme kalıntısına veya görme alanının sınırlılığına göre büyük boyutta, kontrast canlı renklerde ve zemin zıtlığına dikkat edilerek hazırlanmalıdır. Hikâye anlatımına geçmeden önce hazırlanan görsel kartları çocuğun incelemesine zaman verilmelidir. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz (büyüteç, teleskoplu gözlük vb.) var ise görsel kartları incelerken bu cihazları kullanmasına fırsat tanınmalıdır. "E" sesi ile ilgili boyama sayfaları çocuğun net görebileceği büyük puntolu ve kalın çizgilerle hazırlanmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenin jest ve mimiklerini net görebileceği, işitme kalıntısından en yüksek düzeyde faydalanabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Çocuğun konuşma çabası, ses çıkarması, tek ya da daha fazla kelimelik ifadeleri pekiştirilmeli ve çocuk bu konuda cesaretlendirilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda hikâye anlatımında görsellerden faydalanılabilir. Görsellerin dil girdisi ile birlikte verilmesine dikkat edilmelidir. Görsellere ilişkin kelimeler (emzik, eşek, etek, elma) öğretmen tarafından söylenmeli, ardından çocuğun da kelimeleri tekrar etmesi sağlanmalıdır. Çocuğun ifade edici dil becerilerini kullanması desteklenmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun hikâye anlatımı sırasında öğretmeni en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Öğretmen görsellere ilişkin dili vermeden önce "Dinle." yönergesini kullanarak çocuğun dikkatini çekmelidir. Hikâye anlatımı sırasında emzik, elma, etek ve eşek görselleri gösterildiğinde çocuğa dil girdisi de (Örneğin elma resmini gösterip "Elma." demek.) verilmelidir. İfade edici dil becerileri olan çocuğa yeni kelimeler tekrar ettirilmelidir. Çocuğun söylediği kelimelerin eksik veya hatalı olması durumunda ifadenin doğru hâli öğretmen tarafından söylenmeli, çocuğa tekrar ettirilmelidir. Örneğin "ema" kelimesini söyleyen çocuğun ifadesi "Elma." diyerek düzeltilmelidir. "Söyle, elma." diyerek de tekrar ettiril-

melidir. Çocuğa soruları yanıtlaması için ek süre verilebilir. Hikâye anlatımı sonunda çocuğun öğretmeni ya da uygun düzeydeki akranı ile hikâye hakkında sohbet etmesi, görsellere ilişkin kelimeleri tekrar etmesi sağlanabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Hikâye çocuğun dil becerileri düzeyine uygun şekilde anlatılmalıdır. Görsellere ilişkin kelimeler çocuğa söylenmeli ve çocuğun bu kelimeleri tekrar etmesi sağlanmalıdır. Çocuğun eksik veya hatalı ifadeleri kabul edilmeli ve öğretmen tarafından ifadenin doğru telaffuzu söylenmelidir. Çocuğun ifade etmekte zorlandığı kelimeler ya da sesler telaffuz edilirken, çocuğun dikkatini tamamen öğretmenine vermesi sağlanmalıdır. Çocuğun sesin çıktısını ayırt etmesi sağlanmalı, çocuğa ses ya da kelimeler taklit ettirilmelidir. Çocuk, görsellere ilişkin kelimeleri söylemesi için cesaretlendirilmeli; konuşması bitene kadar muhakkak beklenmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Sınıf ortamı dikkat dağıtıcı uyaranlardan (nesnelerden, seslerden vb.) arındırılmış olmalıdır. Çocuğun öğretmenine en yakın mesafeden etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Çocuğa görselleri incelemesi için zaman verilmelidir. Hikâye anlatımında çocuğun dikkat süresine göre planlama yapılabilir. Hikâye anlatımında Erdem'in kahkahalarını ve ninnisini çocuğun dramatize etmesine fırsat verilebilir. Boyama sayfasında çocuğun boyayacağı alan belirgin hâle getirilebilir. Boyama sırasında ihtiyaç hâlinde çocuğa ipucu (sözel ipucu, işaret ipucu, model olma) sunulabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

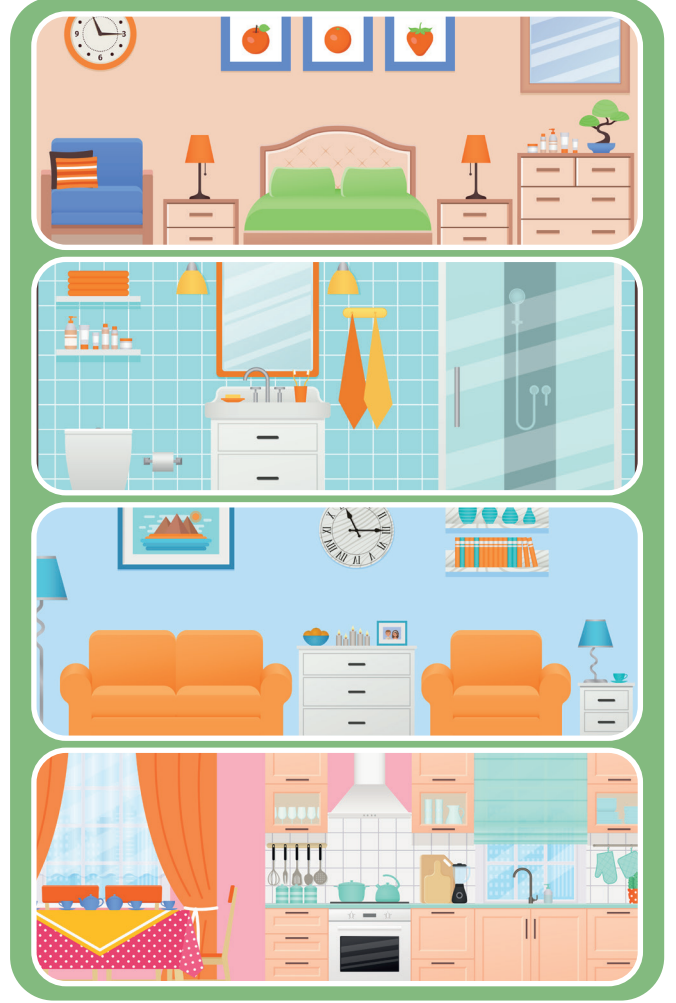
Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilmelidir. Öğretmen çocuğun etkinlikte güvenli bir şekilde yer almasını sağlamalıdır. Çocuğun elini kullanmada güçlüğü varsa gösterme eylemi gerektiren tüm çalışmaları sözel olarak ifade etmesi istenebilir. Çocuk hem gösterme hem de sözel olarak ifade etme davranışlarında güçlük yaşıyorsa çocuğun "e" sesi ile başlayan bir nesneye ya da çocuğa bakması doğru davranış olarak kabul edilmelidir. İhtiyaç hâlinde boyama etkinliğinde çocuğa gerektiği kadar fiziksel yardım sunulabilir.

ETKİNLİK 20

Etkinliğin Adı	: Evin Neresindeyim?
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 10	: Görsel materyalleri okur.
Göstergeleri	: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir. Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur.
Kazanım 3	: Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.
Göstergeleri	: Düz cümle kurar. Olumsuz cümle kurar. Soru cümlesi kurar.
Materyaller	: Evin bölümlerine ait basit sade görseller.
Kavramlar/ Sözcükler	: -

Öğrenme Süreci

- Sohbet düzeninde oturulur. Öğretmen çocuklara evin bölümlerini içeren kartları gösterir. İncelemelerine fırsat tanır. Evin bölümlerinde hangi eşyaların bulunduğu, eşyaların hangi amaçla kullanıldığı, farklı bölümlerde aynı eşyaların olup olmadığı, bölümlerin birbirlerine benzerlikleri ve farklılıkları hakkında sohbet edilir. Kendi evlerinden de örnek vermeleri sağlanır.
- Bir kişi seçilir ve çocuk kartlardan bir tanesini seçer. Arkadaşlarına göstermeyecek şekilde kartı kendisine doğru tutar. Arkadaşlarına "Ben evin neresindeyim?" diye sorar. Arkadaşları çeşitli sorular sorarak nerede olduğunu tahmin etmeye çalışır. "Televizyon var mı? Çamaşır makinesi var mı? Olduğun yerde yatak var mı? Şu an orada ne yapıyorsun? Yemek mi yapıyorsun? Uyuyor musun? Tuvalet kâğıdı var mı?" gibi sorular sorarlar. Sorulara cevap verirken özgün cevaplar vermesi konusunda çocuk desteklenir.

- Öğretmen, oyuna "Hayır burada uyuyamam. Neden uyuyamazsın? Çünkü burada yatak yok." şeklinde soru ve cevaplar ile katılım sağlayabilir. Tahmin oyunu tüm çocukların katılım sağlayacağı şekilde devam eder.
- Oyunun sonunda sınıf bir ev gibi hayal edilerek farklı bölümlere ayrılabilir ve tüm sınıfın katılım sağladığı bir evcilik oyunu oynanabilir. Evin bölümlerini amacına uygun bir şekilde kullanacak canlandırma çalışmaları yapılır. (lavaboda diş fırçalamak, salonda televizyon izlemek, mutfakta yemek yapmak gibi.)

Değerlendirme

- Evin bölümleri var. Peki, okulumuzun da bölümleri var mı? Eğer varsa bu bölümler nelerdir?
- Okulumuzdaki bölümlerin evimizdeki bölümlerden farkı nedir? Örneğin okulumuzdaki tuvalet, evimizdeki tuvalete benziyor mu? Neler farklı?

- Sizin evinizde bizim söylediklerimizden farklı bölümler var mı?
- Evinizde en çok ve en az nerede vakit geçiriyorsunuz?
- Hayalinizdeki ev nasıl?
- Doğadaki hayvanların evlerine de genelde yuva diyoruz. Onların yuvaları sizce nasıldır? Mesela köpekler nerede yaşar? Kuşlar nereye yuva yapar? Ayılar nerede uyur?

Aile Katılımı

■ “Benim Köşem”

Evin bir köşesi seçilir. Köşeye özel bir isim bulunur. O köşeye geçici bir hobi alanı yapılması istenir. Çocuğun en sevdiği kitabı, eşyası, aile bireylerinin kullandığı materyaller köşede toplanır. Köşe çocuk ve aile tarafından özgürce tasarlanır. O köşede beraber vakit geçirilir, sohbet edilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde evin bölümleri ve evin bölümlerindeki eşyalar çocuğa hatırlatılmalıdır. Etkinliğin ilk aşamasında çocuk için görsel kartlar yerine evin bölümlerinin ve eşyalarının olduğu maket oyuncaklar tercih edilebilir. Çocuğun etkinliğe katılımı (arkadaşını dinleme, öğretmenini dinleme gibi) ve doğru tepkileri anında pekiştirilmelidir. Çocuğun oyunun tahmin etme sürecine katılması için fırsatlar yaratılmalı, çocuğun kurduğu basit cümleleri kabul edilmeli ve yanlış tepki/cümlelerine anında dönüt verilmelidir. Anlatma sırasında çocuğun eşyalarını tanıdığı, daha az eşyası olan evin bölümünü anlatması sağlanabilir. Çocuk evin bölümünü anlatan kişi ise ihtiyaç duyulduğunda uygun düzeyde ipucu çocuğa sunulmalıdır. Örneğin arkadaşları “Çamaşır makinesi var mı?” diye sorduklarında, çocuk çamaşır makinesi kavramını ayırt edemez ve tepkisiz kalırsa öğretmen sözel olarak çamaşır makinesini çocuğa tarif edebilir, maketteki ya da görseldeki yerini betimleyebilir. Sözel ipucunun yetersiz kaldığı durumda çocuğa işaret ipucu sunulabilir. Çocuk evin bölümünü tahmin etme konumunda ise arkadaşına soru sorması için teşvik edilmelidir ve ihtiyaç duyulduğunda bu süreçte çocuğa sözel ipuçları sunulabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecindeki yönergeler basit, anlaşılır bir şekilde sunulmalı ve gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Yönergeler sunulurken çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Etkinlikte çocuk için ev bölümleri ve eşyalarının maketleri tercih edilebilir. Çocuğun kendi evinin bölümlerinden oluşan görsel kartlar da etkinlikte kullanılabilir. Çocuk evin bölümünü anlatan konumunda ise çocuğun ilgisini çeken, ayırt ettiği eşyaların olduğu evin bölümünü anlatması sağlanabilir. Çocuk

evin bölümünü tahmin edecek kişiye arkadaşına soru sorması için cesaretlendirilmeli ve ihtiyaç duyulduğunda bu süreçte çocuğa sözel ipucu sunulmalıdır. Çocuğun etkinliğe katılımı ve etkinliğin amacına uygun davranışları anında pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk etkinlik sürecinde öğretmenin yanına oturulabilir. Evin bölümlerini anlatan çocuk için dokunsal kartlar hazırlanmalıdır. Dokunsal kartlar, evin bölümlerinde bulunan gerçek nesnelerin küçük parçalarından hazırlanabilir. Dokunsal kartlar anlaşılır, evin bölümü hakkında çocuğa ipuçları veren birkaç malzemeden hazırlanmalıdır. Uygun büyüklükte kesilen kartonlara evin bölümlerine ait nesneler yapıştırılmalı, daha sonra Braille alfabesiyle hangi bölüm olduğu öğretmen tarafından kartın altına yazılarak yapıştırılmalıdır. Dokunsal kartların sınırları ip ve silikon yardımıyla belirginleştirilebilir. Etkinlik öncesinde dokunsal kartlar çocuğa inceltirmeli, detaylı olarak betimlenmelidir. Evin bölümleri ile ilgili sohbet etkinlikleri sırasında hangi çocuk söz hakkı istediye adını söyleyerek konuşmaya başlaması sağlanmalıdır. Çocuğun etkinlikteki geçişleri ve etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırması için diğer arkadaşlarının davranışları zaman zaman sesli olarak betimlenebilir. Çocuğa tahmin oyunu sırasında söz hakkı verildiğinde düşünmesi ve dokunduğu karttaki nesneleri anlatabilmesi için zaman verilmelidir. Sınıfta oynanacak evcilik oyunu için öğretmen oyununda kullanılacak oyuncakların, materyallerin yerini sabitlemeli ve çocuğun etkinlik sırasında güvenli şekilde bağımsız hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır. Çocuk evcilik oyununa başlamadan önce evin bölümleri tek tek çocuğa tanıtılmalı, gezdirilmeli ve o sırada her şey betimlenmelidir. Değerlendirme sırasında sorular çocuğun cevap verebilme durumuna göre çeşitlendirilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının ışık düzeyi ((Ortam aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) az gören çocuk dikkate alınarak ayarlanmalıdır. Öğretmen çocuğun etkinlik boyunca görme düzeyinden en iyi düzeyde yararlanabileceği bir noktadan etkinliğe katılmasını sağlamalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz (büyüteç, teleskoplu gözlük vb.) varsa etkinlik sırasında bu cihazları kullanmasına fırsat verilmelidir. Evin bölümleri kartları çocuğun görme becerileri düzeyine uygun olarak hazırlanmalıdır. Kartlar uygun büyüklükte ve puntoda, kenarları kalın çizgilerle çizilmiş, renk kontrastlığı oluşturulmuş, canlı renklerden oluşan resimlerle hazırlanmalıdır. Hazırlanan kartları çocuğun incelemesine fırsat verilmelidir. Tahmin oyunu sırasında cevap vermesi için çocuğa zaman verilebilir. Etkinliğin sonunda oynanacak evcilik oyunu için çocuğun görebileceği, fark edebileceği renkte ve büyüklükte oyuncaklar seçilerek evin bölümlerini oluşturması sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenini en iyi duyabileceği, öğretmenin jest ve mimiklerini ve kartları net görebileceği noktadan etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuk kartları incelerken öğretmen kartları sözel olarak ifade etmelidir. Çocuğun görsellerde ayırt edemediği kelimeler söylenmeli, tanımı yapılmalı ve çocuğun bu kelimeleri tekrar etmesi sağlanmalıdır. Çocuğa yeni öğrendiği kelimeleri kullanmasını sağlayacak sorular sorulabilir. Çocuğun ifadeleri, dil becerisi düzeyine göre genişletilmeli ve yanlış, eksik ifadelerine düzeltme yapılmalıdır. İfade edici dil becerileri sınırlı düzeyde olan çocuğun evin bölümünü tahmin etme sırasında doğal işaretleri ya da görselleri kullanmasına fırsat verilebilir. Öğretmen bu süreçte çocuğun anlatmak istediklerini sözel olarak ifade etmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenini en iyi duyabileceği, öğretmenin jest ve mimiklerini ve kartları net görebileceği noktadan etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuk etkinlik sürecinde konuşması konusunda cesaretlendirilmeli ve çocuğun konuşma çabası pekiştirilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik anlatımı çocuğun dil becerileri düzeyine uygun yapılmalıdır. Çocuğun kelimeleri ayırt edemediğine bakılmalı, ayırt edemediği kelimelerin tanımı yapılmalıdır. Çocuk yeni öğrendiği kelimeleri kullanma konusunda teşvik edilmelidir. Çocuğun eksik ya da yanlış ifade ettiği kelimelerde ifadelerin doğru hâli öğretmen tarafından telaffuz edilmelidir. Çocuğa yeni öğrendiği ya da doğru telaffuzunu yapmaya çalıştığı ses/hece/kelimelerin tekrarı yaptırılmalıdır. Çocuğa kendi yaşantısına, evine yönelik sorular sorularak konuşması için teşvik edilmelidir. Çocuğa konuşması sırasında ek süre verilmeli, konuşması bitene kadar beklenmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkat dağıtıcı uyaranların en az olduğu bir noktadan etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Bu süreçte model alabileceği bir akranının çocuğun yanına oturması da sağlanabilir. Etkinlikte soru ifadeleri ve yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek verilmelidir. Çocuk etkinlikte evin bölümünü anlatan kişiye sevdiği ve içinde daha az eşya olan bir bölümü anlatması sağlanabilir. Evin bölümünü bulan kişiye çocuğun etkinliğe olan ilgisini artırmak adına çocuğun sorular sormasına fırsat tanınmalıdır. Öğretmen zaman zaman arkadaşlarının sorduğu soruları "Evet arkadaşın ne sormuştu?" şeklinde ifade ederek çocuğun soruyu tekrar etmesini sağlayabilir. "Arkadaşın yatak var mı demişti, yok mu demişti?" şeklinde sorularla da anlatıcının verdiği cevaba çocuğun dikkati çekilebilir. Çocuğun etkinliğe uygun davranışları (öğretmenini, arkadaşını dinleme gibi), doğru tepkileri pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun güvenli bir şekilde oturmasını sağlamalıdır. Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilmelidir. Çocuk ellerini ve parmaklarını kullanmakta güçlük yaşıyorsa öğretmen evin bölümlerini anlatan görsel kartları çocuğun görebileceği mesafeden yaklaştırarak tutabilir ve çocuğun kartları incelemesine fırsat verebilir. Çocuk elini kullanmakta güçlük yaşıyorsa tahmini oyun sırasında kartı elinde tutabilmesi için öğretmen ya da akran desteğinden faydalanılabilir. Evcilik oyunu sırasında çocuğun aktif ve bağımsız hareket edebileceği bir şekilde oyuna katılımı sağlanmalıdır. Oyun sırasında ihtiyaç duyulduğunda çocuğa akran desteği sağlanabilir ya da fiziksel yardım sunulabilir.

ETKİNLİK 21

Etkinliğin Adı	: Hangi Resmi Anlatıyorum?
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 10	: Görsel materyalleri okur.
Göstergeleri	: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili soru sorar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.
Materyaller	: Farklı konuları içeren olay kartları.
Kavramlar/Sözcükler	: -

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfa çeşitli olay kartı getirir. Her kartın bir çifti olmalıdır. Ayrıca bu görsellerde bulunan resimlerdeki olaylar birbirlerinden bağımsız, farklı konular olmalıdır. Benzer olmamalıdır. Bir oturma düzeni (daire, yarım ay vb.) sağlanır. Çocuklarla birlikte görseller incelenir. Görsellere aşina olmaları için çocuklara zaman tanınır.
- İki çocuk seçilir. Biri görseli anlatan, diğeri de görseli tahmin eden çocuk rolünde olacaktır. Tahmin etmeye çalışan çocuğun tüm sınıfa arkasını dönmesi sağlanır ve önüne tüm görseller dizilir. Tahmin eden çocuk bu aşamada beklerken anlatıcı çocuğun herhangi bir görseli seçer. Seçtiği görsellerden birini anlatmaya başlar: "Burada bir çocuk var. Top oynuyor. 'Bir kedi, fareyi kovalıyor.'"
- Anlatma aşamasında zorlanan çocuk olursa öğretmen sorularıyla ona destek olabilir. ("Resimde ne görüyorsun? Kimler var? Neler yapıyorlar?")
- Bu arada tahmin eden çocuk anlatılanları dinleyerek anlatılanlarla eşleşen doğru görseli bulmaya çalışır. Eğer resmi bulmakta zorlanıyorsa tahmin eden çocuk, anlatan arkadaşına sorular sorabilir ("Resimde çocuk var mı? Ev var mı? Köpekler ne yapıyor?").
- Anlatım aşaması bittiğinde anlatıcı çocuk, tahmin eden arkadaşına sorar: "Hangi resmi anlatıyorum? Bana göster." Önündeki görsellerden

doğru görsele ulaşan çocuk, resmi alır ve arkasını dönerek sınıfa gösterir. Bu çalışma tüm çocukların katılım sağlayacağı şekilde devam eder.

- Sınıfın yaş grubu ve seviyesine göre görseller sayı olarak daha çok ve birbirine benzer görsellerden seçilebilir.

Değerlendirme

- Resimleri görmeden tahmin etmek zor muydu?
- Hangi resimler birbirine benziyordu?
- Resimleri arkadaşına anlatırken zorlanan oldu mu?
- Hiç hayal kurdunuz mu? Hayal kurarken gözlerinizi kapatıyor musunuz? Neler hayal ediyorsunuz?
- Üzerinde çalışılmış, incelenmiş tüm bu görsellerin canlandırması yapılabilir.

Aile Katılımı

- Çocukların etraflarındaki olay/nesne/durum hakkında konuşabilmeleri, kendi fikirlerini ifade etme becerilerini geliştirmeleri önemlidir. Aileden sohbet dairesi oluşturmaları ve bir tema, konu, nesne vb. hakkında konuşmaları istenir. Örneğin öğretmen ailelere "dondurma" ile ilgili bir sohbet dairesi oluşturmalarını ve birbirleriyle dondurma hakkında bilgi paylaşımlarını

ister. Gerekirse aile, evdeki görsel kaynaklardan faydalanabilir. "Dondurma nasıl yapılır? Tadı nasıldır? Hangi aromalı dondurmalar vardır? Evde

kimler dondurma sever? Dondurma sıcak mı soğuk mudur?" gibi soru örnekleri öğretmen tarafından aileye önerilebilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa kartları incelemesi için zaman verilmelidir. Çocuğa bireysel özelliği doğrultusunda (alıcı dil becerileri ya da ifade edici dil becerilerinden hangisinde daha iyi ise) anlatıcı ya da anlatılan bulan rollerinden birisi verilmelidir. Öğretmen etkinliğin nasıl gerçekleştirileceği ile ilgili çocuğa açıklamalarda bulunmalıdır. Çocuğun etkinlik sürecini anlamlandırabilmesi için akranlarını gözlemlemesine de fırsat verilmelidir. Çocuk anlatılan görseli bulma rolünde ise görselin seçenek sayısı çocuğa göre belirlenebilir ve anlatılan görsel çocuğa detaylı olarak betimlenebilir. Çocuk anlatıcı rolünde ise yakın çevresinden aşına olduğu, ayırt ettiği nesne ya da olayları içeren kartlardan anlatması sağlanabilir. Çocuğa kart anlatılırken ihtiyaç hâlinde yönlendirici ipuçları sunulabilir. Çocuğun kurduğu cümleler dil becerileri düzeyine göre genişletilmeli, etkinliğe katılımı (arkadaşını izleme, dinleme gibi) ve doğru tepkileri pekiştirilmelidir. Yanlış tepkileri ise anında düzeltilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa sunulan yönergelerin açık, anlaşılır ve sade olmasına dikkat edilmelidir. Etkinliğin süresinde çocuğa uygun düzenleme yapılabilir. Çocuğa iletişim becerileri düzeyine göre anlatıcı ya da anlatılan resmi bulan rollerinden birisi verilmelidir. Çocuk sadece sorulan soruları cevaplandırıyor ise anlatılan resmi bulan rolü çocuğa verilebilir. Etkinlikte çocuğun ilgi duyduğu görsellere yer verilmelidir. Gerek görüldüğünde zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılacak görsel kartlardaki olaylar sade ve anlaşılır olmalıdır. Etkinliğe başlamadan önce görsel kartlardaki olaylar anlaşılır, sade bir dille çocuğa betimlenmelidir. Olaylara hatırlatıcı olması açısından kartların üzerine olayı hatırlatacak nesne yapıştırılabilir. Örneğin kartta top oynayan bir çocuk varsa top ya da topa

benzeyen bir nesne karta yapıştırılabilir. Karttaki görseli hatırlamakta zorlanan çocuğa öğretmen sözel ipucu sunabilir. Öğretmen etkinlik boyunca görsel kartlardan hangisinin anlatıldığını ve etkinlikte o an ne yapıldığını anlamlandırabilmesi için diğer arkadaşlarının davranışlarını zaman zaman çocuğa betimlemelidir. Değerlendirme aşamasında olayları canlandırma sırasında çocuğa ihtiyaç duyması hâlinde fiziksel yardım, sözel ipucu veya akran desteği sunulabilir. Bu etkinlik ile çocuğun dinleme, anlama ve anlatma becerileri desteklenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde sınıf ortamının ışık düzeyi (Ortam aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) az gören çocuk dikkate alınarak ayarlanmalıdır. Görsel kartlar, etkinlik öncesinde çocuğun görme düzeyine uygun (bireysel farklılıklar dikkate alınmalı) büyük puntolu, zemin zıtlığı oluşturularak, kalın çizgilerle belirginleştirilerek hazırlanmalıdır. Kartlardaki resimler basit ve anlaşılır olmalıdır. Görsel kartların anlatımına geçilmeden önce çocuğun hazırlanan kartları incelemesine zaman verilmelidir. Az gören çocuğun kullandığı optik araçlar varsa (teleskoplu gözlük, büyüteç vb.) görsel kartların anlatımında bu araçları kullanmasına fırsat verilmelidir. Görsel kartlardaki olayları anlatma sırasında çocuğa ek süre verilebilir. Olay kartlarının anlatımı sırasında ihtiyaç hâlinde çocuğa ipucu verilebilir. Değerlendirme bölümünde görsellerin canlandırılması yapılırken çocuğa model olunabilir, gerektiği yerde fiziksel yardım sunulabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Çocuğun, seçeceği görseller arasında sayı sınırlandırması yapılabilir. Görselleri inceleme sırasında çocuğa ek süre verilebilir. Çocuk görselleri inceleirken, öğretmen görsellerin içeriklerini sözel olarak ifade edebilir. Anlatıcı rolündeki arkadaş karttaki görseli sözel

olarak ifade ederken, anlatılan görsel öğretmen tarafından çocuğa gösterilebilir. Çocuğun ifade edici dil becerileri sınırlı düzeyde ise çocuk, etkinlikte anlatılanı bulan rolünde olabilir. Çocuk bu süreçte anlatıcıya arkasını dönmemelidir. İşitme yetersizliği olan çocuğa anlatan anlatıcı, görseli anlatırken resmini çizilebilir ve çocuğun anlatıcının anlattığı ve çizdiği görseli bulması sağlanabilir. İfade edici dil becerileri olan çocuk için yapılacak etkinlikte de çocuk anlatılan görseli bulan rolünde ise arkasını dönmemelidir, yüzü dönük şekilde arkadaşını dilememelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Etkinlik çocuğun dil becerileri düzeyine uygun şekilde anlatılmalı ve etkinlikte sade görseller seçilmelidir. Görsellerin sayısı sınırlandırılabilir. Çocuğun görselleri incelemesi için ek süre verilebilir. Çocuk görselleri incelerken öğretmen görseller hakkında çocuğa "Burada bir çocuk var. Top oynuyor. Bir kedi, fareyi kovalıyor." şeklinde açıklamalarda bulunabilir. Çocuk anlatıcı rolünde ise konuşması için cesaretlendirilmelidir. Çocuk görsel anlatımda zorlanırsa öğretmen "Resimde ne görüyorsun? Kimler var? Neler yapıyorlar?" şeklinde sorularla çocuğa görseli anlatması için yönlendirici olmalıdır. Çocuk, anlatımında "burada top" gibi sözcükler kullanıyorsa öğretmen çocuğun ifadesini "Burada top var." şeklinde genişletmelidir. Çocuk, anlatılan görseli bulan rolünde ise anlatıcıya arkasını dönmemelidir. Anlatıcının dudak hareketlerini, jest ve mimiklerini görebilmek için yüzü dönük şekilde anlatıcıya bakmalıdır. Anlatıcı anlatımını bitirdikten sonra öğretmen çocuğa "Arkadaşın ne dedi?" diyerek çocuğun dinlediklerini ifade etmesi istenebilir. Eğer çocuk dinlediğini ifade etmekte güçlük yaşarsa öğretmen anlatıcının anlatıkları cümlelerle çocuğa model olabilir. Anlatıcının anlatımından sonra çocuğun anlatılan görseli bulması için ek süre verilebilir. Öğretmen ihtiyaç hâlinde görseli bulma sırasında çocuğa yönlendirici sorular sorabilir "Resimde çocuk var mı? Ev var mı? Köpekler ne yapıyor?" gibi.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinliği çocuğun dil becerileri düzeyine göre anlatmalıdır. Çocuk etkinlik sürecinde anlatıcıyı net görebileceği bir yere oturtulmalıdır. Çocuk, anlatıcı rolünde ise cesaretlendirilmelidir. Çocuğun eksik, yan-

lış ifadelerinin tam hâline öğretmen model olmalıdır ve çocuğun ifadeleri tekrar etmesini istemelidir. Çocuğun ifadelerine dil becerileri düzeyine göre genişletme yapılmalıdır. Çocuk "kedi, fare" derse öğretmen "Kedi fareyi kovalıyor." şeklinde genişletme yapılabilir. Çocuk anlatılan görseli bulan rolünde ise anlatıcının anlatımından sonra öğretmen "Arkadaşın hangi görseli anlattı? Görselde neler var?" gibi sorularla çocuğu konuşmaya teşvik etmelidir. Eğer çocuk, görseli bulmakta güçlük çekerse dil düzeyine göre anlatıcıya sorular sorması sağlanabilir. Soru sorma aşamasında öğretmen çocuğa model olabilir. Çocukta ifade edici dil becerileri sınırlı düzeyde ise alternatif iletişim yöntemlerini (doğal işaretlerle gösterme, jest ve mimikleri ile gösterme vb.) kullanması kabul edilebilir. Öğretmen bu süreçte çocuğun gösterdiği görselleri sözel olarak ifade ederek çocuğa dil girdisi sağlamalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Ortam dikkat dağıtıcı uyaranlardan arındırılmalıdır. Çocuk öğretmenini ve anlatıcı rolündeki arkadaşını net görebileceği ve duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. Etkinlikte çocuk için daha az ayrıntısı olan görseller tercih edilmelidir. Çocuk anlatılan görseli bulan rolünde ise çocuğa sunulan görsellerin sayısı azaltılabilir. Görseller çocuğun ilgisi doğrultusunda seçilebilir. Çocuğun etkinliği takip etmesini sağlamak adına zaman zaman yönergeler verilebilir, sorular sorulabilir ve betimlemeler yapılabilir ("Arkadaşın top oynayan çocuk resmini gösterdi." gibi) ya da merak uyandırıcı ifadelerle yer verilebilir ("Arkadaşın hangi hayvanı anlatıyor olabilir." gibi.). Çocuğun doğru tepkileri, etkinliğe uygun katılımı pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun görselleri kavramaya yönelik bir güçlüğü varsa görseller çocuk için kalın kartonlara yapıştırılarak hazırlanabilir. Çocuk görseli elinde tutamayacak düzeyde ise bir akranı görseli tutması için görevlendirilebilir ya da görsel çocuğun rahat görebileceği bir konuma sabitlenebilir. Çocuk anlatılan görseli bulan rolünde ise görsel sayısı fazla olacağı için tüm görseller çocuğa uygun şekilde konumlandırılmalıdır. Çocuğun hem elini hem de kolunu kullanmasına yönelik bir güçlüğü varsa çocuğun ifadeleri göz/baş işaretleri, jest ve mimikleri ile anlatılan görseli seçmesi kabul edilebilir.

ETKİNLİK 22

Etkinliğin Adı	: Menüden Seçtim
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe, Sanat ve Oyun (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 10	: Görsel materyalleri okur.
Göstergeleri	: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.
Kazanım 11	: Okuma farkındalığı gösterir.
Göstergeleri	: Çevresinde bulunan yazılı materyaller hakkında konuşur.
Kazanım 12	: Yazı farkındalığı gösterir.
Göstergeleri	: Çevresindeki yazıları gösterir. Yazının yönünü gösterir. Duygu ve düşüncelerini yetiştirene yazdırır.
Materyaller	: Aynı ebatlarda kesilmiş kartonlar, boya kalemleri, yapıştırıcı, yiyecek görselleri.
Kavramlar/Sözcükler	: Menü, restoran, garson, fiyat, sipariş.

Öğrenme Süreci

- Çocuklara bir yerde ailece veya tek başına yemek yerken garson ile konuşan, menüden seçim yapan, sipariş veren insanların olduğu örnek kısa videolar izletilir. İzletilen video hakkında sohbet edilir. Sınıflarının büyük bir restoran olduğu ve videoda izledikleri insanlar gibi yemek yemeye geldikleri, sipariş verecekleri söylenir. Kendi menülerini hazırlamak üzerine etkinlik masasına geçerler. Öğretmen çocuklara örnek menüler gösterir. Çocuklar menüleri diledikleri gibi tasarlar, süsler ve görselleri menüde alt alta gelecek şekilde yapıştırırlar. Yemeklerin karşısına fiyatını belirten rakamlar yazarlar. Yemeklerin isimleri, varsa çocukların farklı talepleri öğretmenin yardımıyla menüye yazılır (Menü olarak kullanılacak kartonlar ve üzerine yapıştırılacak yiyecek görselleri önceden hazırlanmış olmalıdır.).
- Menülerini hazırlayan çocuklar müşteri ve garson olarak iki gruba ayrılırlar. Sınıftaki masa ve sandalyeler düzenlenir. Müşteri ve garson ro-

lüne bürünen çocuklar tıpkı videoda izledikleri ve üzerine sohbet ettikleri gibi canlandırma yaparlar. Öğretmen de müşteri ya da garson olarak masalara geçer ve menüden sipariş verme esnasında yemeklerin fiyatları hakkında konuşur. Yemeğin ismi, görseli ile fiyatı arasındaki bağlantının, yazının yönünü gösterecek şekilde parmağını menü üzerinde gezdirir. Böylelikle çocuklara doğru bir okuma farkındalığı sağlar, görsel okuma örneği gösterir. Çocuklar rolleri değiştirerek oyunu tekrarlayabilirler.

Değerlendirme

- Bu etkinlikten sonra artık dışarıda kendi siparişinizi verebilir misiniz?
- Menüden seçim yapmak zor mu? Sipariş verirken en çok hangi konuda zorlandınız?
- Marketlerden alışveriş yapmak da menüden seçmek gibidir. Ürünlerin altında isimleri, fiyatları yazar. İncelersin. Sonra seçer ve kasaya gö-

türürsün. Ödemeni yaparsın. Ailen ile alışverişe çıkıp bunu kendin deneyebilirsin.

- Sipariş verirken garsona nasıl davranıyoruz? Nezaket kurallarına uyuyor muyuz? Uymasak ne olurdu?
- Menüdeki yazılar karışık olsaydı zorlanır mıydık? Nasıl bir düzeni vardı?

Aile Katılımı

- Evde beraber bir mutfak etkinliği planlanır. Tatlı/tuzlu bir yemek beraber hazırlanır. Sonrasında yetişkin ve çocuk müşteri/garson rollerini paylaşır. Sınıftaki etkinliğin bir benzeri aileden istenir. Bir restoranda gibi canlandırma yaparak, yapılan yemeğin sunumunu gerçekleştirirler.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Derste kullanılacak videonun süresinin kısa, içindeki davranışlar ve konuşmaların etkinlik amacı doğrultusunda net ve anlaşılır bir şekilde hazırlanmış olmasına dikkat edilmelidir. Video hakkında konuşurken çocuğun katılımı pekiştirilmeli, çocuğun kurduğu basit düzeydeki cümleleri doğru kabul edilmelidir. Menü hazırlama aşamasında çocuğa uygun düzeyde ipucu (sözel ipucu, işaret ipucu, model olma, fiziksel yardım) sunulmalıdır. Canlandırma aşamasında çocuğa model olunabilir ya da akranlarını model alması sağlanabilir. Çocuk rakamları tanıma becerisine sahip değilse ve tane, azlık-çokluk kavramlarını ayırt edebiliyorsa fiyatlandırmayı yapabilmesi için yiyecek resminin yanına çubuk çizmesi sağlanabilir. İhtiyaç duyulduğunda çocuğun etkinliğe olan ilgisini, dikkatini artırmak amacıyla dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresince çocuğa sunulan yönergeler kısa, açık ve anlaşılır olmalıdır. Etkinlikte kullanılacak videonun kısa süreli, konuşmaların ve davranışların net olduğu bir video olmasına dikkat edilmelidir. Video izlenme sırasında öğretmen çocuğa zaman zaman "izle" yönergelerini sunabilir. Çocuk ile video hakkında konuşurken göz teması kurulmasına dikkat edilmeli, çocuğun kurduğu tek ya da daha fazla kelimelik cümleleri doğru kabul edilip pekiştirilmelidir. Menü hazırlama aşamasında çocuğun sevdiği yiyeceklerin resmi tercih edilebilir. Çocuğun iletişim becerilerinde sınırlılığı var ise etkinliğin canlandırma aşamasında çocuğa daha az konuşma becerisi gerektiren rol verilebilir. Canlandırma aşamasında çocuk müşteri rolünde ise ve yiyeceğin adını söyleme becerisine sahip değilse resmini göstermesi de doğru davranış olarak kabul edilmelidir. Çocu-

ğun etkinliğe katılım davranışları (canlandırma, menü hazırlama gibi) pekiştirilmelidir. Canlandırma sırasında çocuğa model olunabilir. Çocuğun akranları ile etkinliğe uygun etkileşimde olması sağlanabilir, bunun için fırsatlar yaratılmalıdır (arkadaşından boya istemesi, bir akranıyla menüleri hakkında konuşması vb.).

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde video öğretmen tarafından çocuğa ayrıntılı olarak betimlenmelidir. Öğretmen etkinlik alanlarını çocuğa inceletmeli ve detaylı olarak betimlemelidir. Etkinlikte çocuğun kullanacağı menü dokunsal olarak hazırlanmalı ve çocuğun dokunsal menüyü incelemesine fırsat verilmelidir. Çocuğun menüsünü hazırlama aşamasında uygun ebatta kesilmiş kartonlar, yiyecek ve içecek nesneleri (oyuncak ya da gerçek), yapıştırıcı, silikon ya da ip (kartonların kenarlarındaki sınırlarını belirlemek için) kullanılabilir. Öğretmen Braille alfabesiyle menüde geçen yiyecek ve içeceklerin isimlerini, fiyatlarını yazdığı kâğıtları da (Çocuk okuma yazma becerisine sahip olmasa da dokunsal farkındalık elde edebilmesi için kullanılmalıdır.) önceden hazırlamalıdır. Öğretmen çocuğa incelediği dokunsal menüye benzer bir menü hazırlayacaklarını anlatmalıdır. Çocuğa masasının üzerindeki her yiyecek, içecek ve kullanılacak diğer malzemeler ayrıntılı tanıtılmalıdır. Menü oluşturma aşamasında yiyecek ve içecekler kartonlara yapıştırılabilir. Menü oluşturma sırasında ihtiyaç hâlinde çocuğa ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulabilir. Oluşturulan menüde kartonların her birinin sayfa düzeninde olması için klâsöre yerleştirilebilir. Yiyecek ve içeceklerin isimlerinin, fiyatlarının yazılı olduğu kâğıtlar menüde ilgili alana yapıştırılarak menüye son hâli verilebilir ve çocuğun menüyü incelemesine fırsat tanınabilir. Öğretmen, çocuğun etkinlik sırasında güvenli şekilde bağımsız hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır. Daha sonra oynanacak oyun için sınıftaki masa ve sandalyelerin yeri, oyun sırasında zorluk yaşanmaması için çocuğa önceden betimlenmeli ve gösterilmelidir. Oyun

sırasında kullanılan yönergeler, kısa ve net sözcüklerle ifade edilmelidir. İhtiyaç duyması hâlinde çocuğa fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir. Oyun sırasında sınıfta oluşan çeşitli durumlar, öğretmen tarafından çocuğa ayrıntılı olarak betimlenmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının ışık düzeyi çocuğun görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır. (Ortam aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) Çocuğun görme düzeyinden en yüksek oranda yararlanabileceği mesafeden videoları izlemesi sağlanmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) video izlerken ve etkinliği yaparken kullanmasına fırsat verilmelidir. Önceden hazırlanmış uygun büyüklükte, çocuğun rahat görebileceği bir menü örneği çocuğa incelenmelidir. Menüde nelerin olduğu, isimlerinin ve fiyatlarının nerede yazdığı hakkında çocukla konuşulabilir. Daha sonra çocuğa etkinlik masası üzerinde yer alan malzemelerle kendi menüsünü oluşturabileceği anlatılmalıdır. Çocuğun görme düzeyine uygun büyüklükte kesilmiş kartonlar, sade/ anlaşılır/canlı renklerden oluşan uygun büyüklükte hazırlanmış yiyecek ve içecek resimleri, yapıştırıcı, ucu kalın-renkli boya kalemleri önceden hazırlanmalıdır. Çocuğun kartonlara yiyecek, içecek resimlerini dilettiği gibi yapıştırmasına ve malzemelerle süslemesine zaman tanınmalıdır. Yiyecek, içecek isimleri ve fiyatları öğretmenle birlikte yazılabilirler. Daha sonra oynanacak oyun için masa ve sandalye yerleri çocuğa gösterilmeli ve yerleri değiştirilmemelidir. Çocuğa oyun sırasında gerektiği yerde akran desteği sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun dil becerileri düzeyine uygun olarak etkinlik anlatılmalıdır. Çocuğun öğretmenini ve kısa videoyu net görebileceği, izleyebileceği ve en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğun dil becerileri düzeyine göre menüden seçim yapması sağlanmalıdır. Örneğin çocuk ifade edici dil becerilerinde sınırlı düzeyde ise menüdeki görselleri işaret ederek isteyebilir. Çocuğun menüde işaret ettiği görseller aynı zamanda öğretmeni tarafından sözel olarak ifade edilmelidir. İfade edici dil becerileri sınırlı düzeyde olan çocuk için canlandırma sırasında öğretmen veya uygun düzeydeki akranı sözel olarak süreci ifade etmelidir. İfade edici dil bece-

rileri olan çocuk canlandırma sırasında konuşması için teşvik edilmeli ve pekiştirilmelidir. Kısa video izleme ve sohbet esnasında verilen yeni dil girdilerini çocuğun kullanması sağlanmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine uygun olarak etkinlik anlatımı yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenini ve kısa videoyu en iyi düzeyde duyabileceği, net görebileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Etkinlik esnasında çocuğun akranlarıyla sözel iletişim kurması desteklenmeli ve pekiştirilmelidir. İhtiyaç hâlinde işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dil becerileri düzeyine uygun olarak etkinlik anlatımı yapılmalıdır. Çocuğa kendini ifade edebilmesi için gerekli olan süre verilmeli ve çocuk konuşma noktasında cesaretlendirilmelidir. Çocuğun konuşmaya dönük çabası, davranışları (ses çıkarması, hece çıkarması, kelimeye yaklaşan telaffuzları vb.) pekiştirilmelidir. Çocuğun eksik ya da yanlış telaffuz ettiği sözcüklerin doğru telaffuzu öğretmeni tarafından söylenmeli ve çocuğun doğru ifadeyi tekrar etmesi sağlanmalıdır. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılabilir. Örneğin canlandırma sırasında menüdeki görseli göstererek "Makarna." diyen çocuğun ifadesi "Makarna istiyorum." şeklinde genişletilebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkat dağıtıcı uyaranlardan en az düzeyde etkileneneceği ve olumlu etkileşime girebileceği akranının yanına oturması sağlanmalıdır. Etkinlik sırasında yönergeler gerektiğinde sadeleştirilerek sunulmalı ve aşama aşama yinelenmelidir. Çocuğa etkinlik için de sorumluluk verilebilir (Örneğin malzemeleri masaya taşıma vb.) Video izleme aşamasında video duraklatılıp çocuğa sorular sorulabilir. Çocuğun etkinliğe uygun davranışları (izleme gibi) ve doğru tepkileri pekiştirilmelidir. Menü hazırlama aşamasında akran desteğinden yararlanılabilir. Menüsünü hazırlarken çocukla menü hakkında aralıklarla konuşulabilir, böylece çocuğun etkinliğe olan ilgisi artırılabilir. Çocuğun herhangi bir akranı ile etkinliğe uygun etkileşimde

olması sağlanabilir, bunun için öğretmen fırsatlar yaratmalıdır. Canlandırma aşamasında ihtiyaç hâlinde çocuğa ipucu sunulmalı ve zaman zaman davranışları hakkında dönüt verilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilmelidir. Öğretmen etkinlik sırasında çocuğun güvenli ve rahat bir şekilde hareket etmesi için

gerekli tedbirleri (canlandırma sırasındaki masa sandalye düzeni gibi) almalıdır. Menü oluşturma aşamasında çocuğa uygun ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım vb.) sunulmalıdır. Oyun sırasındaki masa ve sandalyeler çocuğun rahatlıkla oturabileceği, hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Çocuk nesneyi kavramada güçlük yaşıyorsa menü daha kalın bir malzemeden hazırlanabilir. Menü hazırlama sırasında çocuğun kalın boya kalemelerini kullanması sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 23

Etkinliğin Adı	: Alışverişe Çıkıyoruz
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe, Okuma Yazmaya Hazırlık ve Oyun (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.
Göstergeleri	: Düz cümle, soru cümlesi kurar. Cümlelerinde ögeleri doğru kullanır.
Kazanım 4	: Konuşurken dil bilgisi yapılarını kullanır.
Göstergeleri	: Cümle kurarken isim, fiil, bağlaç yapılarını kullanır.
Kazanım 5	: Dili iletişim amacıyla kullanır.
Göstergeleri	: Konuşma sırasında göz teması kurar. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır. Sohbeta katılır.
Kazanım 7	: Dinlediklerinin/izlediklerinin anlamını kavrar.
Göstergeleri	: Sözel yönergeleri yerine getirir.
Kazanım 10	: Görsel materyalleri okur.
Göstergeleri	: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur.
Materyaller	: Üzerindeki sütunlara sebze, meyve, bakliyat ve temizlik malzemelerinin yapıştırılacağı büyük bir karton ve sebze, meyve, bakliyat ve temizlik malzemeleri görselleri, hamur yapıştırıcı.
Kavramlar/Sözcükler	: Yaşlı, yorgun, bakliyat/baklagiller.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen bir hikâye ile oyuna giriş yapar: "Yaşlı bir teyze varmış. Bu teyze tek başına yaşıyormuş. O kadar yaşlıymış ki. Evinin alışverişini yapmakta zorlanıyormuş. Alışverişini yaparsa bile poşetleri evine götüremiyormuş. Bacakları ağrıyormuş. Ama sizin gibi güzel çocuklar eminim teyzeye yardım etmek isteyecektir. Haydi, beraber teyzenin ihtiyaçlarına bakalım. Alışverişini yapıp ona götürelim. Markete ihtiyacımızı eksiksiz bir şekilde anlatalım."
- Öğretmen sebzeler, meyveler, bakliyat ve temizlik malzemeleri sütunlarının olduğu büyük kartonu duvara asar. Alışveriş yapacak dört çocuk,

markette çalışacak bir çocuk ve yaşlı teyze/amca rolünde bir çocuk seçilir. Alışveriş yapacak çocuklara küçük kâğıtlar temsili para olarak verilir.

- Markette çalışacak çocuk kendi alanına geçer. Önünde tüm malzemelerin görselleri vardır. Arkadaşlarının ona alışveriş için gelmesini bekler.
- Çocuklar teyzeye yönelerek sorar:

"Merhaba Teyze, nasılsın?"

Teyze çocuklara cevap verir: "İyiyim çocuklar. Ama çok yaşlıyım. Çabuk yoruluyorum." Çocuklar "Teyze peki bizden neler istersin?" diye sorar.

(Öğretmen bu örnek konuşma için önceden

çocuklara rol model olmalı, örnek göstermeli ve oyuna katılan her çocukta bu karşılıklı konuşmanın yapılması için onları desteklemelidir. "Önce teyzeye nasıl olduğunu soralım, sonra alışveriş listesini alalım." gibi cümlelerle çocuklar güdülenmelidir. Oyunun sonunda bu akışa çocukların bir tekerleme gibi alışması sağlanmalıdır.)

- Teyze/amca rolündeki çocuk sebzeler, meyveler, bakliyat ve temizlik malzemelerinden istediği resimleri hamur yapıştırıcı ile kartona yapıştırır. Öğretmen sütunlardaki tak çıkar resimleri her oyunda çocukların değiştirmelerini sağlar.
- Teyze "Listemi hazırladım. Bunları istiyorum çocuklar!" der. Öğretmen "Herkes kendi sütununu inceleyebilir. Alışveriş listesine sadece bir kere bakabilirsiniz. Markete gittikten sonra unutursanız geri dönemezsiniz. Haydi, başlayalım!" der ve çocuklar kendi sütununu inceler. Çocuk alışveriş yapacağı malzemeleri aklında tutmalı ve markete gitmelidir.
- Çocuklar kendi sütununu yeteri kadar süre inceledikten sonra, markete gider. Sırayla isteklerini markete bildirirler "Merhaba, ben domates istiyorum.", "Merhaba ben muz ve elma istiyorum.", "Ben de bezelye istiyorum.", "Ben de sabun istiyorum." gibi.
- Çocuklar net ve düzgün cümleler kurmaları için desteklenirler. Seçenekler çok olduğunda "ve" bağlacı kullanarak, listeyi bir arada ve tek aşamada söylemeleri desteklenir ("Domates, salatalık, soğan ve patates istiyorum" gibi.)
- Market çalışanı onlara istedikleri malzemeleri verir. Çocuklar ödemelerini yapar. Alışverişini tamamlayan çocuklar tekrar alışveriş listesinin olduğu yere gelirler. Kartonda yazan malzemeler ile getirdikleri malzemelerin eşleşip eşleşmediğini kontrol ederler. Teyze çocuklara bu nazik

davranışlarından dolayı teşekkür eder. Oyun diğer diğer çocuklarla aynı şekilde tekrarlanır.

Değerlendirme

- Daha önceden yaşlı birine yardım ettiniz mi?
- Sadece yaşlılara mı yardım ederiz?
- Hayvanlara nasıl yardım edebiliriz? Onlar için neler yapabiliriz?
- Ailenizde, çevrenizde yaşlılar var mı? Onlarla neler yapıyorsunuz?
- Ailenizle markete alışverişe giderken alışveriş listesi yapıyor musunuz? Daha önceden anne/babanızın alışverişe giderken liste yaptığını gördünüz mü?
- Oyun oynarken listedeki malzemeleri aklınızda tutmak zor muydu?
- Baklagillerin ne olduğunu daha önceden biliyor muydunuz? Saydığımız yiyecekler dışında bildiğiniz baklagiller var mı? Evinizde ne tür baklagiller bulunduğunu ailenize sorabilir, sınıfa küçük bir örneğini getirebilirsiniz.

Aile Katılımı

- Aile ile beraber bir alışveriş listesi hazırlanır. Listeyi çocuğun hazırlamasına imkân verilir. Yazı yerine malzemeler şekiller ile çizilebilir. Örneğin domates yazmak yerine şeklini çizmesi gibi. Alışveriş listesinde sadece evin ihtiyaçları olmasına dikkat edilir. Alışverişe çıkılır ve listenin dışında bir şey alınmamasına özen gösterilir. Unutulan bir malzeme varsa bir sonraki alışveriş listesine dâhil edilir. Tasarruflu olmanın, tüketim alışkanlıklarımıza dikkat etmenin önemi vurgulanır.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik aşamaları sırasıyla ve açık ifadelerle çocuğa anlatılmalıdır. Etkinliğin her bir aşamasında ne yapılacağı hakkında çocuğa yönerge verilebilir. Yönergeler gerektiğinde tekrar edilebilir. Etkinlikte görsel kartlar yerine oyuncak meyve, sebze ve temizlik malzemeleri tercih edilebilir. Etkinlikte çocuğun tanıdığı ürünlere de yer verilmelidir. Akranlarını model alması için ço-

cuğa etkinliğin orta sıralarında yer verilebilir. Çocuğun yeterlilik düzeyine göre oyunda rol (teyze/amca ya da market görevlisi gibi) verilmelidir. Çocuk marketten alışveriş yapan rolünde ise uygun sayıda ürünü talep etmesi sağlanmalıdır. Çocuğa ihtiyaç duyulduğunda alışveriş sırasında yönlendirici ipuçları sunulmalıdır. Örneğin çocuk alışveriş listesini inceler ve beklerse öğretmen "Listeyi inceledikten sonra ne yapman gerekiyordu?" şeklinde yönlendirici olmalıdır. Çocuk bir sonraki aşamaya geçerse pekiştirilmelidir. Ancak bek-

lemeye devam ederse "Markete gir." şeklinde çocuğa sözel ipucu verilmelidir. Çocuk eksik ya da hatalı cümle kuruyor ise sözel ipucu sunularak desteklenmelidir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve uygun davranışları (öğretmenini dinleme, arkadaşlarını izleme, sırasını bekleme, rolünü yerine getirme vb.) pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecinde çocuğa verilecek yönergeler açık, anlaşılır ve kısa olmalıdır. Yönerge verirken göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Etkinlikte çocuğun sevdiği, tanıdığı yiyecekler yer verilebilir. Etkinlikte görseller yerine oyuncaklar tercih edilebilir. Çocuğa oyunda yeterlilik düzeyine göre rol verilmelidir. Çocuk tüm rolleri yerine getirebilecek düzeyde ise çocuğa hangi rolü oynamak istediği sorulabilir. Eğer çocuk iletişimi başlatmakta zorlanıyorsa görevi kendisinden istenilen ürünü vermekle sınırlı olan market görevlisi rolü çocuğa verilebilir. Konuşmasını desteklemek için çocuğa sözel ipuçları sunulabilir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve uygun davranışları (öğretmenini dinleme, arkadaşlarını izleme, sırasını bekleme, rolünü yerine getirme vb.) pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde etkinlik alanları çocuğa incelenmeli ve detaylı betimlenmelidir. Çocuğun etkinlik boyunca öğretmenin yanında oturması sağlanabilir. Alışveriş oyunu için hazırlanan karton, çocuğun anlayabileceği şekilde dokunsal uyarılarla hazırlanmalıdır. Örneğin yiyeceklerin ve malzemelerin olduğu sütunların sınırı silikon ya da ip yardımıyla belirginleştirilebilir. Sütunların başına hangi yiyeceğin ya da malzemenin sıralaması yapılacaksa ona ait gir görsel de sütunun başına yapıştırılabilir. Oyun için sebzelerin, meyvelerin, bakliyatların ve temizlik malzemelerinin somut nesneleri hazırlanmalı ve bu malzemeleri incelemesi için çocuğa zaman verilmelidir. Alışveriş oyunu, çocuk oyuna katılmadan sınıftaki diğer çocuklarla oynanabilir. Oyun başladığında oyunda o an neyin yapıldığını anlamlandırması için diğer arkadaşlarının davranışları zaman zaman çocuğa sesli olarak betimlenmelidir. Öğretmen oyunun kurallarını ve nasıl oynanacağını çocuğa betimleyerek ve oyundaki nesnelere dokundurarak oyunu anlamasını sağlamalıdır. Çocuk oyuna dâhil olduğunda ihtiyaç duyulduğunda ipuçları ile (sözel ipucu, fiziksel yardım) desteklenmeli ve oyuna katılması sağlanmalıdır. Öğretmen çocuğun oyun sırasında güvenli şekilde bağımsız hareket edebilmesi için

gerekli tedbirleri almalıdır. Duvardaki kartona somut nesneleri yapıştırma sırasında çocuk desteklenebilir. Çocuk oyun sırasında bir sonraki aşamayı unutursa öğretmeni sözel ipucuyla aşamayı çocuğa hatırlatmalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi çocuğun görme düzeyine uygun sınıf ortamının ışık seviyesi ayarlanmalıdır. (Ortam aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) Çocuk etkinlik boyunca görme becerilerini en aktif kullanacağı yere oturtulmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) etkinlik sırasında bu cihazları kullanmasına fırsat verilmelidir. Oyunda kullanılacak sebzeler, meyveler, bakliyat ve temizlik malzemeleri sütunlarının olduğu büyük karton çocuğun görme düzeyine uygun, büyük boyutta, her sütunu ayrı kontrast renklerden oluşan, zemin zıtlığına dikkat edilerek, sütunların kenarları kalın çizgilerle belirginleştirilmiş şekilde hazırlanmalıdır. Oyunda kullanılacak malzemelerin görselleri de çocuğun görme düzeyine uygun büyüklükte, basit, anlaşılır, kenarları kalın çizgilerle belirginleştirilmiş, renk kontrastlığına dikkat edilmiş resimlerle hazırlanmalıdır. Çocuğa oyunda kullanılacak her malzemeyi incelemesi için zaman verilmelidir. Oyuna katılmadan önce çocuğun arkadaşlarını izlemesine fırsat verilmelidir. Oyun sırasında gerektiği yerde çocuğa uygun ipucu (sözel ipucu ya da fiziksel yardım) sunulmalıdır. Oyun içinde gerektiği yerde çocuğa akran desteği de verilebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun, öğretmenini net görebileceği ve en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Öğretmen anlatımı sırasında jest ve mimiklerini etkin kullanmaya dikkat etmelidir. Anlatım sırasında yaşlı, market gibi görsellerden faydalanılmalıdır. Canlandırma sırasında çocuğa dil düzeyine göre uygun rol verilmelidir. İfade edici dil becerisi sınırlı düzeyde olan bir çocuğa market görevlisi ya da yaşlı amca/teyze rolü verilebilir, canlandırma sırasında da çocuğun orta sıralarda yer alması sağlanabilir. Bu sayede çocuğun akranlarını gözlemlemesine fırsat tanınabilir. Öğretmen zaman zaman diğer çocuklar konuşurken çocuğa "Dinle." yönergesi vererek "Arkadaşın ne söyledi?" sorusunu sorabilir. Bu sayede çocuğun dinleme becerisini aktif olarak kullanması desteklenebilir. Canlandırma sırasında ihtiyaç hâlinde çocuğun

doğal işaretlerden, görsellerden yararlanmasına fırsat verilmelidir. Çocuğun doğal işaretlerinin sözel ifadesi öğretmen tarafından söylenmelidir. Öğretmen ya da uygun düzeydeki akranı çocuğun gösterdiği nesnelerin ismini söylemelidir. Çocuk ifade edici dil becerilerini kullanması konusunda cesaretlendirilmeli, pekiştirilmelidir. Çocuğun konuşması sırasında söylemekte güçlük yaşadığı kelimelere model olunmalı ve kelimelerin doğru hâlini tekrar etmesi sağlanmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk etkinlikte öğretmeni net görebileceği ve en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılmalıdır. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Hikâye çocuğun dil düzeyine uygun anlatılmalıdır. Canlandırma sırasında çocuğa dil düzeyine uygun rol verilmelidir. Çocuk sözel dil kullanması konusunda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun yeni öğrendiği kelimeleri (yaşlı, yorgun gibi) tekrar etmesi ve konuşması sırasında kullanması sağlanmalıdır. Çocuğun eksik, hatalı ve yanlış ifadelerinin doğru hâline öğretmen anında model olmalıdır. Yine çocuğun dil becerileri düzeyine göre de ifadeyi tekrar etmesi sağlanmalıdır. Çocuğun ifadeleri dil becerileri düzeyine uygun genişletilmelidir. Örneğin "Domates." diyen çocuğun ifadesi "Domates istiyorum." şeklinde genişletilebilir. Canlandırma sırasında çocuk almak istediklerini doğal işaretlerle gösterebilir bu durumda çocuktan ifade edici dilini de

kullanması istenmelidir. Değerlendirme bölümündeki sorular çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine uygun, cevap verebileceği şekilde sorulmalıdır. Çocuğa konuşması sırasında ek süre verilebilir. Çocuk konuşması bitene kadar dinlenmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkat dağınık uyarıların en az olduğu, öğretmeni dinleyebileceği ve görebileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Model alabileceği bir arkadaşı da yanına oturtulabilir. Hikâye anlatımı bittikten sonra çocuğa hikâye ile ilgili basit düzeyde birkaç soru sorulabilir. Canlandırma sırasında çocuğa uygun rol verilebilir. Çocuk yardımsever rolünde ise talep edilen ürünlerin sayısı azaltılabilir. Markette çocuğun sevdiği ürünlere de yer verilebilir. Arkadaşları canlandırma yaparken çocukla zaman zaman göz teması kurulabilir ve uygun dinleme becerileri tüm sınıfa hatırlatılabilir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve uygun davranışları (rolünü yerine getirme, öğretmeni dinleme, arkadaşlarını izleme vb.) pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılacak karton çocuğun ulaşabileceği mesafeye asılmalıdır. Çocuk destek araçlar kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) etkinliğe bu araçlarla katılmasına fırsat verilebilir. Çocuğun etkinlikte uygun rol alması sağlanabilir. Oturarak da katılabileceği roller verilebilir. Çocuk rolü sırasında elini ve parmaklarını kullanmakta güçlük yaşıyorsa öğretmen çocuğa fiziksel yardım sunabilir. Çocuğun duvardaki kartona görselleri yapıştırması gerekiyorsa öğretmen ya da bir akranı gerektiği yerde çocuğu desteklemelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 24

Etkinliğin Adı	: Mektup Gönderiyoruz
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe, Okuma Yazmaya Hazırlık ve Sanat (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 12	: Yazı farkındalığı gösterir.
Göstergeleri	: Duygu ve düşüncelerini bir yetiştiriciye yazdırır. Yazının günlük yaşamdaki önemini açıklar.
Kazanım 5	: Dili iletişim amacıyla kullanır.
Göstergeleri	: Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.
Materyaller	: Zarf, A4 kâğıdı, boya kalemleri, mektuplaşma/postane/postacı ile ilgili bilgilendirici videolar.
Kavramlar/Sözcükler	: Mektup, postane, postacı

Öğrenme Süreci

- Çocuklarla yarım ay düzeninde oturulur. İnsanların birbirleri ile nasıl haberleştiği üzerine sohbet edilir. Telefon ve bilgisayarların eskiden olmadığı, insanların birbirlerine yazı yazıp, yazdıkları kâğıtları zarflara koyup; bunları postane/postacı aracılığıyla sevdiklerine gönderdiklerinden bahsedilir. Gelen mektuba cevap yazdıkları ve aradaki bekleme süresinden bahsedilir. Mektuplaşma, postane ile ilgili bilgilendirici videolar izletilir.
- Çocuklara; ailelerine, arkadaşlarına ya da sevdiklerine mektup yazacakları söylenir. Yazı yazmayı henüz bilmedikleri için mektuplarını öğretmene yazdıracakları, sonrasında kendilerinin dilediği gibi mektuplarını süsleyip zarfa koyabilecekleri söylenir.
- Her çocuk kendi kâğıdına istediği gibi resimler çizmeye, süslemeye, kendi mektubunu tasarlamaya başlar. O esnada öğretmen elinde kalem ile tek tek her çocuğun yanına uğrayarak sorular sorar:

"Bu mektup kime? O zaman zarfın dışına alıcı ismi olarak o kişiyi yazalım."

"Ona ne söylemek istersin?"

"O nasıl biri? Neden ona mektup göndermek istedin?"

"Onunla ilgili hayallerin var mı? Onunla neler yapıyorsunuz? Onunla başka neler yapmak isterdin, bunları da yazalım mı? Ondan istediğin bir şeyler var mı?"

"O zaman bu söylediklerini şuraya yazıyorum, sen süslemeye devam edebilirsin. Son olarak eklememi istediğin bir şey var mı?"

- Mektuplar hazırlandıktan sonra zarflara konur ve ailelerine ya da sevdiklerine teslim edilmek üzere çantalarına konur.
- Tekrar sohbet düzenine geçerler ve öğretmen çantasından çocuklara yazdığı sürpriz bir mektup çıkarır: "Bu mektup size. Ben bu mektubu size yazdım. Şimdi açıp okumak istiyorum." der ve okumaya başlar.

"Sevgili çocuklarım. Bu mektubu size büyük bir heyecanla yazıyorum. Size düşüncelerimi, duygularımı anlatabilmek çok güzel. İnsanlar duygularını ve düşüncelerini her zaman konuşarak anlatmazlar. Bazen yazı yazarak anlatırlar. Ben de bu

yüzden size mektup yazmaya karar verdim. Her gün okula geliyorsunuz. Beraber etkinlikler yapıyoruz. Oyunlar oynuyoruz. Yeni şeyler öğreniyorsunuz. Kurallara uyuyorsunuz. Birbirinize yardım ediyorsunuz. Bu yüzden size teşekkür etmek istedim. Sizlerle vakit geçirmek çok güzel. Sizleri seviyorum. Sevgiler. Öğretmeniniz ... ”

- Öğretmen mektubu okuduktan sonra çocukların mektup hakkında düşüncelerini sorar, sohbet ederler. Yazının iletişimdeki önemine vurgu yapılır. İnsanların sadece konuşarak değil, yazı yoluyla da iletişim kurdukları söylenir.

Değerlendirme

- Mektuplar dışında birbirimize ne gönderebiliriz? Postacılar sadece mektup mu taşır?
- Sizce mektuplarımız çok uzaklara nasıl gider? Denizleri, dağları nasıl aşar? Postacılar mektupları sadece yürüyerek mi taşır?
- Mektuplar fotoğraflı olabilir mi? Mektup zarflarının içine başka neler koyabiliriz?

- Sadece sevinçliyken mi mektup yazarız? Mektupta başka neler anlatırız?

Aile Katılımı

- Tüm aile bireylerinin birbirine mektup yazması istenir. Evde okuma yazma bilmeyen tüm küçük çocuklar da evdeki bir yetişkinden yardım alarak mektubunu yazdırır. Ayrıca resimleriyle mektubunu renklendirir. Sohbet vakti yapılır. Bir yetişkin tüm mektupları açar, tek tek okur. Etkinliğin sonunda birbirlerine duygularını anlatmanın, fikirlerini paylaşmanın ne kadar önemli olduğu konuşulur.
- Evin bir köşesine bir posta kutusu yapılır. Herhangi artık materyal (yoğurt kutusu, küçük koli vb.) ile yapılan bu posta kutusu ile istedikleri zaman birbirlerine mektup gönderirler. Aile bireyleri her hafta kendilerine mektup yazan var mı diye kutuyu kontrol eder. Birbirleriyle mektup yoluyla iletişim kurarlar.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik aşamaları sırasıyla ve açık ifadelerle çocuğa anlatılmalıdır. Etkinliğin her bir aşamasında ne yapılabileceği hakkında çocuğa yönerge verilebilir. Yönergeler gerektiğinde tekrar edilebilir. İletişim yolları hakkında sohbet edilirken çocuğun sohbete katılması sağlanmalıdır. Soru yönelttilerle sohbete dâhil edilebilir. Video izleme sırasında video zaman zaman duraklatılıp çocuğa sorular sorulabilir ve videodaki olaylar hakkında kısa bilgiler verilebilir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve uygun davranışları (mektup okurken öğretmenini dinleme, video izleme, mektubunu süsleme vb.) pekiştirilmelidir. Mektup hazırlama sırasında ihtiyaç duyulduğunda çocuğa mektubuna yazılabilecekler hakkında örnek cümleler söylenerek yönlendirici olunabilir ve ipuçları sunulabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecinde çocuğa verilecek yönergeler açık, anlaşılır ve kısa olmalıdır. Yönergeyi verirken göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Videonun süresi ve

izletilme sayısı çocuğa göre planlanabilir. İletişim araçları ve mektuplar hakkında konuşurken çocuğun sohbete dâhil olması için fırsatlar yaratılmalıdır (Sohbete katılması için çocuğa soru yöneltilebilir.). Konuşma sırasında çocuğun sevdiği telefon, tablet gibi iletişim araçları varsa onlardan bahsetmesi sağlanabilir. Mektubunu süslemesi sırasında çocuğun sevdiği materyalleri kullanmasına fırsat verilebilir. İhtiyaç hâlinde çocuğa mektubunda kullanabileceği cümlelere örnekler ve kurduğu basit cümlelerine de genişletilerek dönüt verilebilir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve uygun davranışları (mektup okurken öğretmenini dinleme, video izleme, mektubunu süsleme vb.) pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi etkinlik alanları çocuğa inceletilmeli ve detaylı betimlenmelidir. Öğretmen mektuplaşma ve postane ile ilgili bilgilendirici videoları izlerken çocuğa ayrıntılı betimleme yapmalıdır. Görme yetersizliği olan çocuğun mektubu Braille alfabesiyle yazılabilir ve çocuğun yazılanları parmaklarıyla dokunarak incelemesi istenebilir (Çocuk Braille alfabesini henüz okumayı bilmese de dokunsal farkındalık kazanabilir.). Öğretmen etkinlik öncesinde hazırladığı masayı çocuğa inceletmeli ve betimlemelidir. Çocuğun mektu-

bunu istediği gibi süsleyebilmesi için “çıkartma etiketler, pullar, simli evalar vb.” farklı dokunsal materyaller masada hazır bulundurulmalıdır. Çocuğa mektubunu süslerken ihtiyaç hâlinde sözel ipucuyla ya da fiziksel yardımla destek olunabilir. Sınıftaki diğer çocukların hazırladığı mektuplar da çocuğa betimlenmelidir. Kimler mektuplarını nasıl süslemiş, neler yapıştırmış, dokunarak incelemesine de fırsat verilebilir. Çocuğun mektubunu öğretmeni zarfa yerleştirebilir. Zarfın üzerine çocuğun istediği dokunsal bir materyal yapıştırılabilir. Öğretmen çocuklara yazdığı mektubu okurken yavaş, anlaşılır bir dille okumalıdır. Değerlendirme sırasında çocuk, sorulara cevap vermekte zorlanırsa öğretmen sözel ipucuyla çocuğa destek olmalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Öğretmen az gören çocuğun görme keskinliğini, görme mesafesini ve görme alanını öncelikle belirlerse çocuğun etkinliğe katılımını da o denli arttırabilir. Etkinlik öncesinde çocuğun görme düzeyine uygun sınıf ortamının ışık düzeyi (Ortam aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) ayarlanmalıdır. Çocuğun videoları rahatlıkla görebileceği, görme düzeyinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Çocuğun kullandığı bir cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) etkinlik sırasında kullanmasına fırsat verilmelidir. Öğretmen çocuğun mektubunu yazarken yanına oturmalı ve yazarken de sesli okumalıdır. Çocuğun mektubu süsleyebilmesi için “renkli/kalın uçlu boya kalemleri, renkli pullar, renkli eliş kâğıtları, renkli evalar, renkli grafon kâğıtları” gibi farklı materyalleri kullanması sağlanmalıdır. İhtiyaç duyulduğunda mektubunu süslerken çocuğa sözel ipucu sunulabilir. Çocuğun mektubu istediği renkte zarfın içerisine konulabilir. Öğretmen çocuklara yazdığı mektubu okurken az gören çocuğu yanına oturtabilir. Değerlendirme sırasında çocuk, sorulara cevap vermekte zorlanırsa öğretmen sözel ipucuyla çocuğu desteklemelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun öğretmenini en iyi düzeyde duyabileceği, jest ve mimiklerini net görebileceği bir konumdan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Sohbet sırasında jest ve mimiklerin etkin kullanılmasına dikkat edilmelidir. Sohbet etkinlikleri sırasında postane, postacı, zarf görselleri kullanılmalıdır. Çocuğun ifade edici

dil becerileri düzeyine göre yeni öğrendiği kelimeler tekrar ettirilmelidir. Sohbet sırasında çocuğun yeni öğrendiği kelimeleri kullanması sağlanmalıdır. Çocuğun mektubunu öğretmene yazdırırken doğal işaretlerden ve görsellerden yararlanması sağlanmalıdır. Çocuğun doğal işaretlerinin ve gösterdiği görsellerin sözel ifadesi öğretmen tarafından söylenmelidir. Mektup yazılırken çocuğa yöneltilen sorular (“Bu mektup kime? O zaman zarfın dışına alıcı ismi olarak o kişiyi yazalım. Ona ne söylemek istersin?”) çocuğun dil becerileri düzeyine uygun olarak basitleştirilebilir. Çocuk ifade edici dil becerilerini kullanması konusunda cesaretlendirilmeli ve pekiştirilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre tek ya da daha fazla kelimelik ifadelerine genişletme yapılmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun işitme düzeyinden en yüksek düzeyde yararlanacağı şekilde etkinlikler uygulanmalıdır. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik çocuğun dil becerileri düzeyine uygun anlatılmalıdır. Etkinlik ve değerlendirme sürecindeki sorular da çocuğun dil becerileri düzeyine uygun sorulmalıdır. Çocuk, etkinlik sırasında konuşmaya teşvik edilmeli ve cesaretlendirilmelidir. Çocuğun yeni öğrendiği kelimeleri (postane, zarf, mektup) tekrar etmesi ve konuşması sırasında kullanması sağlanmalıdır. Çocuğun eksik, hatalı ve yanlış ifadelerinin doğru hâline öğretmen model olmalıdır. Yine çocuğun dil becerileri düzeyine göre de ifadeyi tekrar etmesi sağlanmalıdır. Çocuğa konuşması sırasında ek süre verilebilir. Çocuk konuşması bitene kadar dinlenmeli, takıldığı kelimelere öğretmen model olmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik aşamaları sırasıyla ve açık, anlaşılır ifadelerle çocuğa anlatılmalıdır. Etkinliğin her bir aşamasında ne yapılacağı hakkında çocuğa yönerge verilebilir. Yönergeler gerektiğinde tekrar edilebilir. Çocuğun dikkat dağıtıcı uyarıların ez az olduğu, öğretmenini en iyi düzeyde duyabileceği ve net görebileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Model alabileceği bir arkadaşı da yanına oturtulabilir. İletişim araçları ve

mektuplar hakkında konuşulurken çocuğa söz hakkı verilmeli, sohbet sırasında sorular sorulmalıdır. Mektup hazırlama, sohbet etkinlikleri sırasında çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun etkinliğe katılımı ve uygun davranışları (mektup okurken öğretmenini dinleme, video izleme, mektubunu süsleme vb.) pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun güvenli bir şekilde oturmasını sağlamalıdır. Mektubu süsleme sırasında çocuğun mektubu masaya bantla yapıştırılarak sabitlenebilir. Çocuk elini ve parmaklarını kullanmakta güçlük yaşıyorsa resim yapması yerine çıkartma etiket yapıştırması da istenebilir. Çocuğa ihtiyaç hâlinde resim yapması sırasında fiziksel yardım sunulabilir. Mektubun zarfın içine konulması sırasında çocuğa yardım edilebilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 25

Etkinliğin Adı	: Minik Kitabım
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe, Sanat ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 11	: Okuma farkındalığı gösterir.
Göstergeleri	: Çevresinde bulunan yazılı materyaller hakkında konuşur. Yetişkinden kendisine kitap okumasını ister. Okumayı taklit eder. Okumanın günlük yaşamdaki önemini açıklar.
Kazanım 12	: Yazı farkındalığı gösterir.
Göstergeleri	: Çevresindeki yazıları gösterir. Yazılı materyallerde noktalama işaretlerini gösterir. Yazının yönünü gösterir. Duygu ve düşüncelerini bir yetişkine yazdırır. Yazının günlük yaşamdaki önemini açıklar.
Materyaller	: Dergilerden kesilmiş görseller, fon kartonu, makas, yapıştırıcı ve çeşitli boya kalemleri.
Kavramlar/Sözcükler	: Yazar.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen ilk derse sınıfa elinde bir kitap ile girer. Etkinlik vaktine kadar ara ara kitabı ile meşgul olarak dikkat çekmeye çalışır. Sayfalarını karıştırır, yazılarına odaklanarak bir sayfasını derinlemesine inceler, kitabın arka kapağına bakar.
- Etkinlik vakti gelince çocuklara evinden getirdiği bu kitabı gün içinde fark edip fark etmediklerini sorar. Bu kitabın en sevdiği kitap olduğunu söyler. Bu aralar bu kitap ile meşgul olduğunu, içinde anlatılan hikâyenin çok keyifli olduğundan bahseder. Hep beraber kitaplar hakkında sohbet edilir ve çocuklara sorular yöneltilir.
- Öğretmen çocukları, sınıftaki kitap merkezinin beğendikleri birer kitap almaya davet eder. Çocuklar ortaya sevdiği kitapları bırakarak, yarım ay şeklinde kitapların etrafında otururlar. Beraber seçtikleri kitapları incelemeye başlarlar. Kitabı açmadan önce kapaklarını incelerler. Öğretmenin de kendi elindeki kitap üzerinden yönlendirmeleriyle, kapakta bulunan yazar ve kitap ismi kısımlarına dikkat çekilir. Herkes kendi kitabında yazan kitap ve yazar ismi kısmını bul-

maya, tahmin etmeye çalışır. Kimilerinin kitabının kapağında rengârenk görseller, kimilerinde sade bir çizim, kimilerinde sadece kitap ismi vardır. Bunlara dikkat çekilir.

- Kapak incelemeleri bittikten sonra kitabın sayfalarını çevirmelerini ve sessizce bir süre kitabı incelemeleri istenir. Sonrasında yazıların yönü, sayfayı çevirme yönü, noktalama işaretlerine de dikkat çekilir. Tüm bu inceleme aşamaları bittikten sonra herkesin kendine ait minik bir kitabını hazırlayacağı etkinlik aşamasına geçilir.
- Etkinlik masasına geçen çocuklar öğretmenin onlar için önceden hazırladığı minik bir kitap boyutunda kesilmiş fon kartonları, önlerinde bulunan çeşitli boya kalemleri, süslemeler, mümkünse kolaj yapabilecekleri önceden dergilerden kesilmiş resimler ile özgürce diledikleri gibi bir kitap hazırlarlar.
- Kitaplarının kapağına, kitap ismi ve yazar olarak kendilerinin isimleri öğretmen yardımıyla yazılır. Kitabın içine yazılmasını istedikleri duygu ve düşünceleri, olay veya konu varsa öğretmen bunları da çocukların talebine göre yazar.

- Çocukların hazırladıkları kitaplar sınıfın kitap merkezine konulur ve kitap okuma saatinde çocukların hazırladıkları kitapları arkadaşlarına sunmaları istenir.
- Sırası geldiğinde kendi kitabını sınıfa sunacak olan çocuk, seçtiği bir arkadaşına imzalayarak kitabını hediye edebilir.

Değerlendirme

- Kitaplar sadece kâğıt ve yazıdan mı oluşur? Başka hangi malzemelerden kitap üretebiliriz?
- Karton, kâğıt yerine bir beyaz çarşaf ile kitap yapmak nasıl olurdu?
- Yazarlar neden kitap yazar? Canları sıkıldığı için mi? Ya da çok heyecanlandıkları bir olayı bizlere anlatmak için mi? Yoksa sadece bilgi vermek için mi?

- Ailenizde en çok kim kitap okur?
- Evinizde bir kütüphane/kitaplık var mı?
- Kitaplar konuşur mu? Ses çıkarabilirler mi? Sizce sesli kitaplar var mıdır?

Aile Katılımı

- Ebeveynlerden evde bulunan, en sevdikleri kitabı seçip çocuğa tanıtmaları istenir. İçeriği, konusu, kitabın kapağı, sayfaları incelenir. "Bu kitabın kapağı başka nasıl olabilirdi?" diye düşünerek kitaba yeni bir kapak tasarlayıp beraber resim çizmeleri istenir. Çocuk arkadaşlarına tanıtmak için kitabı ailesinden ödünç alıp sınıfa getirebilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sınıfa getirilen kitabın çocuğun dikkatini çektiğinden emin olunmalıdır. Öğretmen etkinliğe başlamadan önce ön hazırlık amacıyla çocuktan kitabı istenilen yere bırakmasını ya da kitabı kendisine getirmesini isteyebilir. Yine etkinlik öncesinde çocuğun seçtiği kitabı incelemesine zaman verilmelidir. Kitap hakkında konuşulurken çocuğun da katılımı teşvik edilmeli ve pekiştirilmelidir. Çocuğun kitap hakkında kurduğu cümleleri dil düzeyine göre genişletilmelidir. İhtiyaç hâlinde yazar ismini bulma ve kitap oluşturma sırasında çocuğa ipucu (sözel ipucu, model olma ya da fiziksel yardım) sunulabilir. Kendi kitabını sınıfa sunma sırasında çocuk cesaretlendirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğa açık, anlaşılır ve sade bir şekilde sunulmalıdır. Etkinlik süresi çocuğun yeterlilik düzeyine göre planlanabilir. Kitap hazırlama sırasında çocuğa sevdiği görseller verilebilir. Kitabı imzalayıp arkadaşı ile paylaşma sırasında çocuk desteklenmelidir. Çocuk iletişim başlatabiliyor ise öğretmen "Haydi, kitabını arkadaşın ile paylaş." diyerek yönlendirici olabilir. Çocuk iletişim başlatmada güçlük çekiyor ise öğretmen, bir arkadaşının imzalı kitabını

çocuğa vermesini ve ondan da imzalı kitabını almasını sağlayabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışmaya başlamadan önce etkinlik alanları çocuğa incelenmeli ve detaylı betimlenmelidir. Öğretmen kitap merkezinden kitap alma sırasında çocuğa rehberli yürüme şeklinde eşlik edebilir (Not: Görme yetersizliği olan küçük yaşta çocuklar boyları kısa olduğundan öğretmeninin bileğinden tutarak rehberli yürüyebilirler.). Kitap merkezinde çocuğa yönelik hazırlanmış nesne kitabı yer almalıdır. Bu nesne kitabı günlük hayatta çocuğun da ayırt ettiği somut nesnelerle (pamuk, ağaç yaprağı, ağaç dalı, diş fırçası, toka vb.) hazırlanmalıdır. Çocuğun nesne kitabı hazırlanırken fon kartonlarının üzerine somut nesneler yapıştırılarak hikâyede geçen olaylar basit bir şekilde oluşturulabilir. Nesne kitabının her sayfasına hikâyeyi anlatan basit kelimelerle bir ya da iki cümle Braille alfabesiyle yazılabilir. Çocuk, Braille alfabesini henüz bilmesede okuma farkındalığı kazanmasına yardımcı olunabilir. Bu şekilde hazırlanan nesne kitabı sayfaları klasör yardımıyla kitap hâline getirilebilir. Hazırlanan nesne kitabının ön kapağına kitabın ve yazarın adı Braille alfabesiyle yazılabilir, ayrıca kitabın içeriğini anlatan bir ipucu da eklenebilir. Örneğin ağaçları anlatan bir hikâyeye ise yaprak ya da ağaç dalı yapıştırılabilir. Öğretmen hikâyeye anlatımı için çocuğu yanına oturttabilir. Çocuk

nesne kitabını ilk önce öğretmenin anlatımı eşliğinde incelemelidir. Sonrasında Braille alfabesiyle yazılan yazıların yönü, sayfayı çevirme yönü, noktalama işaretlerini de öğretmenle beraber incelemelidir. Çocuğun hikâyeyi arkadaşlarına bağımsız bir şekilde anlatabilmesi için hikâyedeki nesneleri incelemesine zaman verilmelidir. Çocuğun etkinlikteki geçişleri ve etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırması için diğer arkadaşlarının davranışları zaman zaman sesli olarak betimlenmelidir. Kitap hazırlaması için çocuğa uygun farklı dokulardan oluşan nesneler etkinlik masasında hazır bulundurulmalıdır. Çocuğa etkinlik masasında bulunan nesnelere (kaşık, tarak, düğme, taş, çiçekler, ağaç dalları vb.) dokunarak nasıl bir hikâye oluşturabileceğini düşünmesi için zaman verilmelidir. Öğretmen bu süreçte çocuğa gerektiği yerde ipucu sunabilir, onu yönlendirebilir. Kitap sayfası şeklinde kesilmiş fon kartonlarına çocuğun istediği nesneler birlikte yapıştırılabilir. Daha sonra öğretmen çocuğun oluşturduğu hikâyeye kitabının adını, yazarın adını ve içeriğindeki yazıları Braille alfabesiyle yazarak sayfalara yapıştırabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinliğin yapılacağı sınıf ortamının ışık düzeyi (Ortam aşırı ışık almamalı fakat loş da olmamalı.) az gören çocuk dikkate alınarak ayarlanmalıdır. Çalışmaya başlamadan önce kitap merkezinden kitap alma sırasında öğretmen çocuğa eşlik edebilir. Kitap merkezinde çocuğun görme düzeyine uygun olarak hazırlanmış kitaplar olmalıdır. Çocuğa hazırlanacak hikâyeye kitabı büyük boyutta, canlı kontrast renklerde ve zemin zıtlığına dikkat edilerek hazırlanmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz (büyüteç, teleskoplu gözlük vb.) varsa kitabı incelerken bu cihazları kullanmasına izin verilmelidir. Öğretmen hikâyeye kitabını incelerken çocuğu yanına oturtabilir. Hikâyeye kitabının incelenmesi aşamasında öğretmen çocuğa eşlik edebilir, kitapta gördüğü şeyler hakkında çocukla konuşabilir. Kitap yapımı için büyük boyutta kesilmiş renkli fon kartonları, anlaşılır/basit çizimli/zemin zıtlığı oluşturulmuş görme düzeyine uygun büyüklükte resimler, yapıştırıcı, ucu kalın boya kalemleri, farklı renklerde süsler kullanılabilir. Çocuğa hikâyeye kitabını oluşturma sırasında ipucu sunulabilir ya da gerektiği yerde akran desteğinden faydalanılabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuklar kitap merkezinden kitap almaya

gittikleri sırada işitme yetersizliği olan çocuğa öğretmen veya uygun düzeydeki akranı model olmalıdır. Bu esnada yapılan eylemin sözel ifadesi söylenmelidir ("Kitap merkezinden kitap alıyoruz."). Çocuğun öğretmenini en iyi düzeyde duyabileceği, jest ve mimiklerini net görebileceği bir noktadan sohbete katılımı sağlanmalıdır. Sohbet sırasında gürültülü seslerin oluşmamasına dikkat edilmeli ve çocukların sırayla konuşmaları sağlanmalıdır. Öğretmen kitap hazırlama aşamasında çocuğa model olabilir. İfade edici dil becerileri sınırlı düzeyde olan çocuğun kitabının adını, görsel kart gibi materyallerden göstermesi sağlanabilir. Çocuk, kitabını sunma sırasında gerek görüldüğünde sözel ifadelerine ek olarak görsellerden, doğal işaretlerden yararlanabilir ve bu aşamada öğretmen çocuğa destek olabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının kontrolü öğretmeni tarafından yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Kitap merkezinden kitap alınırken yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine uygun verilmelidir. Çocuğun öğretmenini en iyi düzeyde duyabileceği bir noktadan etkinliğe katılımı sağlanmalıdır. Sohbet sırasındaki sorular çocuğun dil becerileri düzeyine uygun sorulmalıdır. Sohbet esnasında, "Şimdi ... arkadaşınızı dinliyoruz." şeklinde yönergeler ile çocuğun dikkati konuşacak arkadaşına çekilmelidir. Sohbet sırasında olası gürültüyü engellemek amacıyla çocukların sırayla konuşmaları sağlanmalıdır. Yazar, kitap kapağı gibi yeni kelimeler çocuğa tekrar ettirilmeli ve çocuğun yeni kelimeleri kullanması sağlanmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Sohbet çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine uygun olmalıdır. Çocuk sohbete katılması için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun eksik veya hatalı ifadeleri (kitap kelimesine kit, pitap demesi gibi) kabul edilmeli ve öğretmen tarafından ifadenin doğru telaffuzu söylenmeli ve çocuğa tekrar ettirilmelidir. Sohbet esnasındaki sorular çocuğun dil seviyesine uygun olarak sorulmalıdır. Çocuğun ifadeleri öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin "Kitabın içinde neler var?" sorusuna çocuk "Resim." diye cevap verdiyse öğretmen "Resimler var." şeklinde genişletme yapabilir. Çocuğun çıkarmakta zorlandığı sesler ya da kelimeler telaffuz edilirken; çocuğun dikkatini tamamen öğretmenine verip sesin çıktısını ayırt etmesi sağlanmalı, ses ya da kelime çocuğa taklit ettirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkat dağınıcı uyarıların en az olduğu ve öğretmenine yakın bir yere oturması sağlanmalıdır. Çocuğun etkinlik sürecinde uygun davranışları (kitabını inceleme, öğretmenini dinleme, kitabını oluşturma vb.) pekiştirilmelidir. Çocuğa etkinlik sırasında sorumluluklar (resimleri etkinlik masasına taşıma gibi) verilebilir. Etkinlik hakkında sorular sorularak, kitap hazırlama sırasında sohbet edilerek çocuğun etkinliğe olan ilgisi, dikkati artırılmalıdır. Mini kitap yapımında çocuk için az detaylı ve basit düzeyde görseller tercih edilmelidir. Sohbet esnasında, “Şimdi ... arkadaşınızı dinliyo-

ruz.” şeklinde yönergeler ile çocuğun dikkati konuşacak arkadaşına çekilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sınıftaki kitaplar bedensel yetersizliği olan çocuğun da ulaşabileceği şekilde konumlandırılmalıdır. İhtiyaç duyulduğunda kitap merkezinden kitap alırken çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Fiziksel yardım çocuğun bağımsız hareket etmesini engellemeyecek düzeyde olmalıdır. Çocuğun tutmada, kavramada zorlanmayacağı kitapları seçmesi sağlanmalıdır. Çocuğa mini kitap hazırlama aşamasında uygun ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım gibi) sunulmalıdır.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ÖĞRETMEN NOTLARI

Handwriting practice area with 20 horizontal dotted lines.